
คำนำ

ตามที่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พอช. ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาวิสัยทัศน์นวัตกรรมชุมชนจัดการความรู้และการสื่อสาร ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) กำหนดวิสัยทัศน์ “พอช.เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านงานพัฒนาชุมชน ส่งเสริมนวัตกรรมชุมชนและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เกิดการนำแผนพัฒนาวิสัยทัศน์นวัตกรรมชุมชนจัดการความรู้และสื่อสาร มาสู่การปฏิบัติ ตามเป้าหมาย ให้องค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมมีองค์ความรู้ / นวัตกรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเผยแพร่สู่สาธารณะ

ในปีงบประมาณ 2567 ทีมงานสำนักพัฒนาองค์ความรู้และสื่อสารองค์กร ได้หารือร่วมกับสำนักงานภาคและสำนักที่เกี่ยวข้องในการกำหนดประเด็นงาน และคัดเลือกพื้นที่ในการถอดบทเรียนสรุปได้ประเด็นงานสำคัญ ดังนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชน จังหวัดจัดการตนเอง การบริหารสหกรณ์ภายใต้โครงการบ้านมั่นคง และสุดท้ายโครงการคุณภาพชีวิต

สำหรับการถอดบทเรียนการบริหารสินเชื่อภายใต้โครงการบ้านมั่นคง ประกอบด้วย 5 พื้นที่ 5 ภูมิภาค ได้แก่ 1) โครงการบ้านมั่นคงปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2) โครงการบ้านมั่นคงสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี 3) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด 4) สหกรณ์เคหสถานแก่นนคร จำกัด ชุมชน 95 ก้าวหน้านคร จังหวัดขอนแก่น 5) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหนองคันทรัง จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

การถอดบทเรียนดังกล่าว ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากคณะกรรมการและสมาชิกโครงการบ้านมั่นคงหน่วยงานภาคี สหกรณ์จังหวัด ภาคประชาสังคม เครือข่ายเมือง ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานภาคทั้ง 5 ภาค สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท สำนักสินเชื่อ ในการจัดส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมทั้งได้ร่วมตรวจสอบข้อมูลการเขียนเรียบเรียงเนื้อหาในครั้งนี้

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง หวังว่าบทเรียนการบริหารสินเชื่อภายใต้โครงการบ้านมั่นคงของทั้ง 5 พื้นที่ จะเกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการดำเนินงานการบริหารจัดการของสหกรณ์ รวมถึงการออกแบบการสนับสนุนงานของเจ้าหน้าที่ ภาคีเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจทั่วไป

ทีมงานพัฒนาองค์ความรู้
สำนักพัฒนาองค์ความรู้และสื่อสารองค์กร

สารบัญ

คำนำ

- เรื่องเล่าชาวชุมชน โครงการบ้านมั่นคงสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี 1
- เรื่องเล่าชาวชุมชน สหกรณ์เคสสถานบ้านมั่นคงพิทลุง จำกัด 13
- สหกรณ์เคสสถานแก่นนคร จำกัด ชุมชน 95 ก้าวหน้านคร จังหวัดขอนแก่น 27
- เรื่องเล่าจากชุมชนหาดเล็ก และหนองคันทร่ง การบริหารสหกรณ์เคสสถานบ้านมั่นคงจังหวัดตราด 37
- สหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชนใหม่บึงคุก โครงการบ้านมั่นคงบึงคุก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 45

สรุป

53

เรื่องเล่าชาวชุมชน โครงการบ้านมั่นคงสามชุก

อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มาที่ไปของโครงการ

ตอนเริ่ม ประมาณ 2546 – 2548 มีมูลนิธิชุมชนไทเข้ามาชวนทำเรื่องเมืองน่าอยู่ มีการประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์ตลาด โดยมีประเด็น 1) การอนุรักษ์เมืองเก่า 2) สิ่งแวดล้อม 3) ที่อยู่อาศัยภายใต้เมืองน่าอยู่

เริ่มปี 2546 มีการประชาสัมพันธ์โครงการบ้านมั่นคง โดยมีเจ้าหน้าที่ของพอช. มาพูดคุยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการบ้านมั่นคง ระบุว่ากลุ่มเป้าหมายเป็นใคร เทศบาลช่วยประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สมาชิกอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล อยู่ในที่ดินของรัฐ ผู้เดือดร้อนอยากได้บ้านให้มาลงชื่อ มีการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ มีผู้สนใจประมาณ 70-80 คน พิจารณาอีกว่าใครบ้างจะร่วมกันทำเรื่องบ้านมั่นคง เริ่มแรกจำนวน 48 คน ลุยร่วมกันมาที่ตลาดสามชุก ดำเนินโครงการได้ประมาณ 50% จึงขยับขยายออกมาที่ทำโครงการ

ปี 2547 เริ่มมีการพูดคุยว่า ใครบ้างที่จะเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง สถานที่ใช้ตลาดสามชุก ตลาดสามชุกเกิดก่อนบ้านมั่นคง บริเวณลานโพธิ์ เลือกประธาน มีการประชุม พูดคุยกับสมาชิก มีคนมาสมัครเข้าร่วมโครงการการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ปี 2547 ตอนชวนสมาชิกรวมเป็นกลุ่มออมทรัพย์ถือว่ายาก แจ้งไปว่า ต้องออมเงิน 10% สมมติกู้ 100,000 บาท ออม 10,000 บาท ถือหุ้นเป็นสมาชิกสหกรณ์ บางคนทำงานรับจ้างทั่วไป ให้ออมเงินเดือนละ 300 บาท ตอบกลับมามีว่า “ฉันทำไม่ได้หรอก” พอถามใหม่ว่า “เก็บวันละ 10 บาทได้ไหม” อ้อย 50 บาท **ฉันให้ได้** คณะกรรมการยอมเสียสละเวลานั่งเก็บเงินที่ตลาดสามชุก ใครมาส่ง 30 บาท 50 บาท เก็บรักษาเงิน จดรายชื่อไว้ บางคนเคยอยู่อาศัยฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย พอรู้ว่าเสียเงินส่วนใหญ่ไม่อยากมาเข้าโครงการ คณะกรรมการต้องหากกลุ่มเป้าหมายใหม่ ผู้พักอาศัยอยู่บ้านเช่า คนที่เช่าบ้านอยากมีบ้านของตัวเอง

ปี 2548 เสนอโครงการ ช่วงเริ่มต้น มีทีมงาน 2 คน แบ่งบทบาทหน้าที่ ช่วยกันไปหาที่ดิน ที่น่าสนใจ ภายหลังเสนอมาที่ดิน 3 แปลง เขตเทศบาลตำบลสามชุก ไม่มีที่ดินรัฐที่จะขอใช้ได้เลย มี 3 แปลงเป็นที่ดินที่ต้องซื้อใหม่ จำนวน 9 ไร่ และ 12 ไร่ ทางไปโรงพยาบาล อีกแปลงอยู่หลังโรงพัก สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าอยากอาศัยอยู่ใกล้ตลาด โรงเรียน วัด ปลายปี 2548 จัดตั้งเป็นสหกรณ์ เสนอขอใช้ที่ดินจำนวน 9 ไร่ ใช้เงินซื้ออยู่ 1,170,000 บาท

ก่อนปี 2550 สถาปนิกจากพอช. มาชวนพูดคุยว่า สมาชิกอยากได้บ้านแบบไหน ขนาดไหน ช่วยกันออกแบบให้สมาชิก นำกระดาษกล่องมาทำเป็นแบบบ้าน มีหลักเกณฑ์ เช่น 1) จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2) ความสามารถในการชำระคืน เสนอสินเชื่อเรื่องบ้านในโครงการทั้งหมด 5 แบบ บ้านเดี่ยวชั้นเดียว ขนาด 5x7 เมตร ขนาด 6x8 เมตร ขนาด 7x10 เมตร บ้านแฝดขนาด 6x8 เมตร และบ้าน 2 ชั้น ขนาด 7x10 เมตร

สมาชิกทั้งหมด จำนวน 79 แปลง ใช้สินเชื่อสร้างบ้าน จำนวน 75 หลังจากพอช. อีกจำนวน 14 หลังใช้สินเชื่อภายใน คณะกรรมการหาหรือพูดคุยกับสมาชิกว่า เข้าอยู่อาศัยไม่พร้อมกันทั้งหมด

ตอนนั้น บ้านมั่นคงเป็นเรื่องใหม่ๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี มีกระแสข่าวลือว่า “เก็บออมเงินสมาชิกจะเอาเงินหนีไหนรีเปลา” พาสมาชิกไปศึกษาดูงาน 2 ที่ ต.บุงคูก จ. อุตรดิตถ์ และบ้านมั่นคง ตาคลี จ.นครสวรรค์ **เกิดแรงบันดาลใจ บ้านสวย ดี** จะไปกู้เงินธนาคาร ซื้อบ้านจัดสรรก็ไม่ได้ ออมเงินกันเดือนละ 300 บาท คนที่เข้ามาช่วงแรกๆ ออมรายวัน วันละ 10 บาท บางคนมีวันหยุดบ้าง กำหนดเงื่อนไขว่า “หากลาออกจะไม่รับกลับเข้าโครงการ” ถือว่า “ไม่เชื่อมั่นในโครงการก็ไม่เชื่อมั่นกับคุณ”

สินเชื่อที่ดินเสนอปี 2548 ชำระหนี้หมดก่อนครบกำหนดระยะเวลา สินเชื่อที่ดินชำระไม่ถึง 10 ปี ตอนนั้นให้ชำระได้ 180 งวด คำนวนตัวเลขให้สมาชิกต้องชำระจำนวนเท่านี้ ที่ดินแต่ละแปลงไม่เท่ากัน ชำระหนี้ต่ำสุด 80 บาท สูงสุด 150 บาท การชำระหนี้มีดอกเบี้ย ภายหลังสมาชิกชำระได้มากขึ้น ชำระคืนสินเชื่อที่ดินระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี สินเชื่อบ้านชำระคืนไม่ถึง 15 ปี สมาชิกส่วนใหญ่ 90% ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้าตลาดร้อยปี เมื่อก่อนตลาด 100 ปี มีนักท่องเที่ยวมาจำนวนมาก “คำว่าจน ไม่ได้จนตลอดชีวิต ไม่ได้จนไปจนตาย” โอกาสของสมาชิก มีเงิน มีรายได้ดูแลตนเอง นายกเทศบาลที่เข้าใจเรื่องบ้านมั่นคง รู้ว่าบ้านมั่นคง คือ คนในเทศบาล คนจน ภายหลังมีทรัพย์สินเพิ่มเติมมากขึ้นเป็นโอกาสของเขา

การทำงาน 20 ปี มีปัญหา มีแรงกดดัน **ด้วยความเข้มแข็งของสมาชิก** เวลาประชุม จะมีการสื่อสารไปยังสมาชิกให้ได้รับรู้ ว่าบ้านมั่นคง คืออะไร อย่างไร

ปี 2553 เข้าร่วมกองทุนรักษาดินรักษาบ้าน หลังจากชำระสินเชื่อหมด 1-2 ปี บางคนชำระหนี้หมดหนี้แล้วยังเป็นสมาชิกกองทุน เก็บเงิน 210 บาท ต่อปี สมาชิกคิดว่า “ทำบุญสิ่งดีดีจะเข้ามาสู่ครอบครัวเขา” สมาชิกได้รับการช่วยเหลือจากกองทุน กรณีเสียชีวิต เกิดอุบัติเหตุ บางรายสมาชิกเกิดอุบัติเหตุกองทุนช่วยเหลือให้ 3 เดือน ภายหลังเกิดอุบัติเหตุซ้ำอีกกลายเป็นผู้พิการ กองทุนช่วยเหลือทั้ง 2 ครั้ง

เรื่องเล่าของสมาชิก

สมาชิกบางคนเช่าบ้านมาตลอดชีวิต ไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง สมาชิกรายหนึ่งเสียชีวิตไปลูกได้อยู่อาศัยต่อ บางครอบครัวมีสมาชิก 4 คน อาศัยกินอยู่บนเรือมาตลอด กรรมการชักชวนให้มาเข้าโครงการ มีช่วงแม่สมาชิกป่วยติดเตียงไม่มีเงินชำระหนี้ มาบอกประธาน “หนูขอลาออก” บอกกลับไปว่า “ลาออกไม่ใช่เรื่องยาก แต่การจะ**ได้บ้านสักหลังมันยาก**” ออกไปกลับเข้ามาใหม่ไม่ได้ ลูกเขาอยู่วัยกำลังกินกำลังนอน กำลังใช้เงินให้เขาอดทน เขาเองก็สุขภาพไม่ค่อยดีไม่ค่อยสบาย

สมาชิกบางคนเกิดอุบัติเหตุค้างชำระ 10 กว่างวด **หากมีความจำเป็นจริง ๆ ให้พูดมาคุยกับกรรมการ ว่า มีปัญหาอะไร** สมาชิกเสนอมาว่าจะชำระอย่างไร ส่งชำระหนี้ปัจจุบันและหนี้ที่ค้างชำระ 10 กว่างวด สมาชิกบาง

คนมีรายได้รายวัน ขอส่งอาทิตย์ละครั้ง เก็บเงินส่งชำระหนี้ให้เดือนละ 2 งวด ช่วยสมาชิกให้ได้มากที่สุด คิดว่า
ร่วมกันมาขนาดนี้แล้ว

เมื่อก่อนในโครงการฯ ยังไม่มีถนนคอนกรีต พอข.สนับสนุนงบประมาณงบสาธารณูปโภค 25,000 บาท
ขอเพิ่ม 10,000 บาท ยังไม่เพียงพอ ค่าถมที่ดินเกือบ 2 ล้านบาท ที่ดินเดิมมีลักษณะเป็นทุ่งนา ใครเข้ามาใน
โครงการ “จากรองเท้าเตะ ออกไปกลายเป็นสันตึก” ต้องขุดดินออก “ใครก็ไม่อยากอยู่พี่เอี้ย กว่าจะมาได้บ้าน
เหมือนสนามแข่งรถ motocross”

สมาชิกเล่าว่า ตอนแรกเช่าบ้านอยู่ เดือนละ 100 บาท บ้าน 2 ชั้น 4-5 คน พี่สาว พี่ชาย ภายหลังค่าเช่า
ขึ้นจาก 200 300 จนถึง 1,000 บาท ต้องย้ายไปอยู่ข้างนอก ชายก้วยเตี๋ยว ประธานอยู่ลานโพธิ์ บอกว่าใครจะเอา
บ้านมั่นคงบ้าง “ผมอยากได้บ้าน” ประธานว่า หากไม่ได้บ้านจะคืนเงินให้ ผมได้บ้านแฝด นักท่องเที่ยวมาเที่ยว
ตลาดสามชุก มีรายได้จากการเก็บค่าเช่าห้องน้ำ ลูกและภรรยาช่วยกัน มีบางคนบอกบ้านมั่นคงมีระเบียบ เข้า
ร่วมประชุมทุกเดือน รับรู้ข่าวสารต่างๆ จากการประชุม

ป่าตีใจที่มีบ้าน “เกือบหลุดออกจากโครงการหลายครั้ง” เดิมอยู่บ้านเช่า ติดตลาดสามชุก ค่าเช่าไม่แพง
ผู้ให้เช่าคิดราคากันเอง ได้ยินว่ามีบ้านมั่นคง จองเดือนละ 300 บาท “อยากมีบ้าน” สมาชิกทุกคนยกมือให้ (ยกมือ
ลงมติที่ประชุม) **มติการประชุมให้โอกาส** จะซื้อบ้านเองก็ไม่มีเงิน ป้าออมเงินมาตั้งแต่แรก ตั้งแต่ 300 700 บาท
ชำระหนี้หมดแล้ว ดีใจมากที่ทุกคนช่วยประคอง ทำให้มีบ้านของตัวเอง

บางรายสมาชิกอยู่บ้านเช่า ช่วงน้ำท่วมบ้านเช่า หน่วยงานมีเงินช่วยเหลือให้บ้านที่ถูกน้ำท่วม 5,000 บาท
คนที่รู้จักกันสงสารบอกเงิน 5,000 บาทให้รับไว้ เจ้าของบ้านเช่ารู้ภายหลัง เขาเดินมาด่าว่าเงิน 5,000 บาทเป็นของ
เจ้าของบ้าน ไม่ใช่ของผู้เช่า มีคนแนะนำว่า มีโครงการบ้านมั่นคง ถ้ามารู้จักใครไหม? ไม่รู้จักใคร ออมเงินรายเป็น
เดือน มีน้อยอมน้อย มีมากอมนมาก **แต่ไม่ออมไม่ได้** ตอนสมาชิกรายนี้มา ขอให้สมาชิกช่วยกันลงมติ ให้เขา
แนะนำตัว เล่าที่มาที่ไป สมาชิกช่วยกันพิจารณา ไม่ใช่ไม่อยากจะมาอยู่อาศัยแล้ว ได้เข้าอยู่ทันที หากเป็นคนไม่ดี
สมาชิกจะผัดใจกัน มีประวัติลักเล็กขโมยน้อยไหม? ติดยาเสพตติรีเปล่า ต้องพามาให้สมาชิกในโครงการรู้จัก

บางรายสมาชิกมาจาก จังหวัดอุทัยธานี มาก่อนที่จะมีการพัฒนาที่อยู่อาศัยแพะสะแกกรัง จังหวัดหนองเขา
มาประชุม ตอนนั้นมีบ้านในโครงการอยู่แล้ว ถนนเป็นดินลูกรัง ขับรถมาล้อรถติดดิน มาประชุมเจอประธานพอดี
ตนเองมีปัญหาสุขภาพ ไม่ค่อยแข็งแรง พอมาถึงที่ประชุมลงมติ ประธานแนะนำบ้าน 1 หลัง ในโครงการให้แฟนเช่า
ไปดูบ้านจริง มาทำบ้าน และย้ายแม่มาอยู่ด้วย เดิมอาศัยอยู่แพลำบาก เกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติทุกปี หนาน้ำ ทั้ง
ลม ฝน น้ำ บางแพคว่ำก็มี แพมีเลขที่บ้าน สำเนาทะเบียนบ้าน ตอนหลังแม่ป่วย พอติจังหวัดมาที่โครงการพอดี
เมื่อก่อนรายนี้อาศัยอยู่ที่บุกรุกชลประทาน อาศัยอยู่เลยจากสถานที่ตั้งโรงพักอยู่ตรงป้อมน้ำมัน ติดคลองแม่น้ำ
มีหลายหลังกรณีบุกรุก แต่มาพร้อมกัน 2 ราย 2 หลังคู่เขามาเข้าร่วมกับหลาน มาเข้าโครงการบ้านมั่นคง
ช่วงแรกๆ ประชุมกันบ่อย เดือนละ 5-6 ครั้ง ช่วงที่ยังไม่มีบ้าน ประชุมกันบ่อย เรื่องเงิน แบบบ้าน

ประธานกล่าวว่า มี 2 คำ คือ **ช่วย กับ ปลอ่ย** รายได้แต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนมีรายได้น้อย บางคนมีรายไ้มาก สมาชิกรายไหนมีปัญหา จะนำเข้าไปประชุมเสมอ มีประชุมทุกเดือน กลุ่ม line แจ้งข่าว หัวหน้ากลุ่มย่อย การเสนอโครงการ 12 กลุ่มย่อย จำนวน 79 คริวเรือน กลุ่มย่อยให้ดูแลกันเอง เช่น กลุ่มแรก บ้านหลังที่ 1-7 บางกลุ่ม 5 หรือ 9 หลัง จับกลุ่มกันเองที่คุยกันได้ กลุ่มใหญ่ที่สุด 9 หลัง หัวหน้ากลุ่มย่อยต้องสามารถดูแลกลุ่ม คุยในกลุ่ม line กันได้ หากคนนี้กรรมการคุยไม่ได้ให้กลุ่มคุยกัน ชื่อกลุ่ม กลุ่มน้ำจืด กลุ่มยาคุลย์ เป็นต้น

เทคนิคการให้คะแนนการมีส่วนร่วมมีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อรายคน

บ้านมั่นคงสามชุกต่างจากที่อื่น การพิจารณาสินเชื่อแต่ละหลังมีการให้คะแนนการสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม **บ้านแบบเดียวกันได้สินเชื่อไม่เท่ากัน** การร่วมกิจกรรมตั้งไว้ 100 คะแนน เช่น ออมเงินสม่ำเสมอ เข้าร่วมประชุมสม่ำเสมอ บ้าน 6 x 8 เมตร ราคา 174,000 บาท สินเชื่อ 157,500บาท หากออมไม่สม่ำเสมอ เข้าร่วมการประชุม คะแนนอยู่ประมาณ 80-90 จะได้สินเชื่อ 149,000 บาท บางคนออมไม่สม่ำเสมอ ประชุมไม่ค่อยเข้าได้สินเชื่อ 126,000 บาท บางคนตกเกณฑ์ 50 คะแนน ให้เริ่มทำคะแนนใหม่ ไม่ผ่าน **น่าจะมียี่เดียวในประเทศไทย** มีคำถามจากสำนักสินเชื่อตลอด ว่าทำไมแต่ละหลังได้สินเชื่อไม่เท่ากัน อธิบายเหตุผลไป อยากให้สมาชิกมีส่วนร่วมให้มาก ไม่งั้นประธานแบกรับทุกเรื่อง

กลไกการบริหารงาน 2 ชุด ร่วมด้วยช่วยกันบริหารโครงการ

คณะทำงานจะมี 2 ชุด คณะกรรมการสหกรณ์ มีวาระการดำรงตำแหน่ง คณะทำงานโครงการบ้านมั่นคงประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มย่อย เมื่อมีการประชุมหัวหน้ากลุ่มประสานสมาชิก มอบให้หัวหน้ากลุ่มมีบทบาทให้มากที่สุด กรณีบ้าน 4 หลังใช้สินเชื่อภายในสหกรณ์ วิเคราะห์แล้วว่าสามารถบริหารจัดการได้ จากการร่วมมือของสมาชิก เชื่อมั่นสมาชิก บนฐานคิด “คนจนส่วนใหญ่จะไม่โกง” ใช้เวทีการประชุม ติดตามการค้างชำระใน line ค้าง 1 เดือน 2 เดือน หากเกิน 3 เดือน สอบถามว่ามีปัญหาอะไรทำไมถึงค้างชำระ รอบการประชุมส่วนใหญ่จะเป็นทุกวันที่ 7 เวลา 17.00 น. ไม่ประชุมกลางวันเพราะว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าแม่ค้า มาประชุมกับเราไม่ได้ หากติดภารกิจเลื่อนวันขึ้น-ลง

เทคนิคการค้ำประกันรายคนและรายกลุ่ม

ปัจจุบันชำระหนี้กับพอช. หหมดแล้ว มีสินเชื่อให้สมาชิกกู้ภายในอยู่ 3 ราย ให้สมาชิกกู้ซ่อมแซมบ้านระยะเวลา 5 ปี มีกรณี แก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบให้แก่สมาชิก 2 ราย ไปดูงาน ตาคลี จ.นครสวรรค์ สมาชิกเปิดประตูหน้าบ้านไม่ได้ เพราะหนี้เงินกู้หมวกกันน็อค มีช่วงหนึ่งมีพวกติดตามหนี้หมวกกันน็อคเข้ามาในโครงการ เยอะมาก จึงเรียกสมาชิกมาคุยว่ามีหนี้สินอะไรเท่าไร เจรจากับคนที่เก็บเงินมาบอกว่า “ต่อไปนี้ห้ามปลอ่ยเงินกู้ในโครงการ” นำเรื่องนี้เข้าที่ประชุม **“การเป็นหนี้ไม่ได้มีความสุข”** ลูกหนี้ส่งชำระหนี้รายวัน กู้เงิน 3,000 บาท ได้

เงินสดกลับมา 2,400 บาท ต้องส่งวันละ 200 รายได้ไม่มี จึงเป็นที่มา ของการปล่อยเงินกู้ระยะสั้น ปล่อยเงินกู้ 20,000 บาท ต้องชำระคืนภายในระยะเวลา 1 ปี กำหนดเงื่อนไขว่า ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบหนี้ สมาชิกที่กู้เงิน ต้องไปหาอีก 1 คนมาค้ำประกัน หากคนกู้ไม่จ่ายเงินชำระหนี้คนค้ำประกันต้องจ่ายชำระหนี้ และให้เขาไปจัดการกันเอง **การเรื่องกู้เงินปลูกบ้าน ใช้กลุ่มย่อยในการค้ำประกันกัน**

วิธีการ เรียกสมาชิกมาคุยก่อนว่าจะใช้เงินโครงการไปชำระหนี้ให้ มีเงื่อนไขว่า คุณต้องไม่กู้แล้วหากเขาได้รับ ได้ เรียกเจ้าหน้าที่มาคุยว่าตอนนี้คนนี้มีค้ำชำระหนี้จำนวนเท่าไร ขอหยุดดอกเบี้ยเท่านี้ จริง ๆ แล้วบอกขอไม่จ่ายดอกเบี้ยได้ไหม ขอชำระเฉพาะเงินต้น คุยกันแค่ 2 ฝ่าย ไม่มีส่วนกลาง ไม่มีตำรวจ ตอนนั้น 2 ราย ๆ ละ 50,000 กว่าบาท คือ ไม่อยากให้สมาชิกเราเป็นหนี้ เวลาสมาชิกเป็นหนี้ “ทำให้ตายก็ให้เขาหมด” เจ้าหน้าที่บอกดอกเบี้ยร้อยละ 20 คำนวนจริงๆ เกินร้อยละ 60 เคยคำนวนแล้ว

การพิจารณาเงินกู้เรื่องบ้านและเงินกู้ระยะสั้น วิเคราะห์ความสามารถในการชำระคืน หากให้ยืมไปจำนวน มากจะไม่สามารถชำระคืนได้ เตือนก่อนคนค้ำประกัน มีหลักเกณฑ์ว่า **สมาชิกหนึ่งคนทำสัญญากู้เงินไม่เกิน 2 ฉบับ** พอประมาณการได้ว่าการประกอบอาชีพของแต่ละบ้าน มีศักยภาพในการชำระคืนไหม? พิจารณาใน วงประชุม บนฐานคิดให้ช่วย ๆ กัน มีข้อมูลการออมของสมาชิก ประวัติการชำระคืน **หลักเกณฑ์ คนที่เป็นหนี้แบบ ไม่ปกติจะไม่มียกย่อง ไม่มีสิทธิค้ำประกัน** หากค้ำชำระต้องเริ่มต้นใหม่ 6 เดือน ทำให้เป็นคนดี หากจะมากู้เงิน หรือมาเป็นผู้ค้ำประกันได้

ทีมงานคนรุ่นใหม่ขอแม่ที่เข้าร่วมโครงการได้อะไร

“ความเชื่อมั่นเกิดจากพ่อ อะไรที่ไม่ดีพ่อไม่ทำให้” พ่อว่าดีก็ดี พ่อให้ทำก็ทำ พอทำไปรู้สึกได้ว่า โครงการนี้ มันดี ตอนที่ทำยังมองไม่เห็นที่ดิน ไม่เห็นภาพ ไม่รู้หรอกว่าจะดำเนินการไปได้ขนาดไหน “ถ้าเราไม่ทำ เราก็ไม่มีโอกาสได้เห็น ถ้าเราไม่ลุยก็ไม่มีโอกาสได้สร้าง” มั่นใจพ่อ มั่นใจประธาน ตอนนั้นมีคณะกรรมการตลาด ทำให้ตลาดสามชุกเป็นที่รู้จักได้ เกิดจากความเข้มแข็งของคนในพื้นที่ ทำให้สร้างความมั่นใจให้กับตัวเรา ตัวประธาน โครงการด้วย

“โครงการยังเป็นภาพในฝัน” มันใหม่มากสำหรับเรา คนสามชุกไม่เคยมีใครได้ยิน ทุกคนรู้จักแต่บ้านเอื้อ อาหาร ทำไป 5 ปี 10 ปี คนยังเรียกบ้านมั่นคงว่าบ้านเอื้ออาหาร ไปดูงานประชุมทุกที่ ประธานไป หนูไป มีไม่กี่คนไป กับประธาน มี 3-4 คน ลุยทำงานไปด้วยกัน **ไปดูงานนครสวรรค์ ทำให้มั่นใจว่า สิ่งที่ทำให้เกิดได้จริง** ใครมาประชุม เราก็สร้างความมั่นใจ ไปดูมาแล้ว ขึ้นเสา ขึ้นจริงนะ ให้เขาตัดสินใจ ชวนยาก คุยกับน้ำ ป้า พี่น้องบอกต่อๆ กันไป เครือญาติก่อน ตอนแรกไม่มีใครมั่นใจหรอก เงินหายไหม?

มีคำถามอยู่ในใจตลอด เขาจะโกงไหม? ส่วนตัวไม่เคยคิดว่าเขาจะโกงไหม คิดเพียงว่า “การออม คือ การเริ่มต้น หากเราไม่ออมไม่มีการเริ่ม” ออมเงินไปเรื่อยๆ ไปดูที่ดิน ไม่เคยเดินทางไกลจากตลาด ไปตามหาคนที่อยู่ในเกณฑ์ ขับรถไป 10-20 กม. ตากแดด ม้วนกระดาษไป ตอนนั้นอายุไม่ถึง 20 ปี ขับมอเตอร์ไซด์ไป ไปกันบุกป่า

ผาดาง ย่างร่ำว ซื้อนน้ำกินเองไม่มีใครมาสับสนุน อยากจะทำลู่แล้วไปให้สุด ทุกวันนี้กินอ้ม นอนอุนกว่า ใครไล่ฉัน ไม่ได้ เพราะฉันหมดหนี้แล้วจะ เหลือแต่เงินกู้ระยะสั้น

“คนอื่นเชื่อมั่นใจอย่างไรไม่รู้ หนูลงไปทำงานเราเห็น” ทุกวันนี้เกิดความผูกพัน ที่ผ่านมา เมื่อเกิดปัญหาหากเลือกได้ไม่อยู่ไม่ยอมเกี่ยวข้อง สมาชิกบางคนพูดไม่รู้เรื่อง มีเรื่องร้องเรียน น้ำไม่ได้ไหลจากบ้าน ทำคั้นกันดิน เสียค่าใช้จ่ายจำนวน 25,000 บาท เวลาเจอปัญหามันท้อ แม้ท้อแท้แต่สู้มาตลอด คนที่เข้าโครงการช่วงหลังๆ คุณสบายแล้วไม่ต้องผ่านความยากลำบากเหมือนช่วงแรกๆ บางรายสร้างปัญหาให้ต้องแก้ไข จะเกิดความท้อตรงที่ต้องแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

ประธาน “เดอะแบก” ประธานเป็นทุกอย่างแล้ว มีหัวหน้ากลุ่มย่อยช่วยแบ่งเบาหน้าที่จากประธาน วันนี้มีประชุม ถ้ากลุ่มมีปัญหา เช่น เพื่อนบ้านโยนขยะมาบ้านอีกหลัง หัวหน้ากลุ่มย่อยไปแก้ไขปัญหาก่อน หากแก้ไขไม่ได้นำมาหารือในที่ประชุม กลุ่มนี้สมาชิกไม่ชำระหนี้ให้หัวหน้ากลุ่มติดตามให้ชำระหนี้ก่อน เสร็จญุกทำหน้าที่เก็บเงิน ช่วงแรก หากสมาชิกออมเงินรายวันจะนำเงินมาฝากที่ประธานใช้สำนักงานตลาด คุยกันตรงลานโพธิ์ ส่วนมากจะเป็นแม่ค้าที่ตลาดนำเงินมาส่ง

วันที่ย้ายเข้าครั้งแรก “ดีใจมาก” บางคนบอกว่า **“ดีใจตั้งแต่ถมที่แล้ว”** ไม่ต้องเสียค่าเช่า ผ่อนแค่เดือนละ 1,000 กว่าบาท มีบ้านอยู่แล้ว ขอขอบคุณประธาน ขอขอบคุณพอช. ไม่งั้นต้องเช่าบ้านตลอดชีวิต ไม่สามารถมีเงินไปซื้อบ้านได้ ถ้าไม่มีประธาน จะไม่มีบ้าน ไม่มีวันนี้ ตอนถมที่ดินกันใหม่ๆ ยังไม่มีบ้าน เอาเสื่อมาปู เอาข้าวมากิน พาเด็กมาวิ่งเล่น แคเห็นถมที่ดินก็มีความสุขแล้ว รู้สึกว่ามีความหวังจะได้มาอยู่ตรงนี้ นี่แหละที่ที่เราจะมาอยู่ บ้านติดกัน 3 หลัง 2 ชั้น เป็นพี่น้องกันหมด ชวนกันมา บ้านนี้ปลูกก่อน แต่รู้ว่าซื้อที่ก็มีความหวัง ซื้อที่ได้ ถมที่ก็มีความสุขแล้ว

วันที่ทำบุญ กางเต็นท์กลางลาน ผندق หนาวกันทุกคน พระสงฆ์ก็ทุลิกทุเล **“ทุกคนมีความสุข มันชื่นใจ เห็นความเติบโตของโครงการ”** เงินสินเชื่อลง มีที่ดิน ถมที่ เสาะเข็ม ปลูกบ้าน ทุกคนมาดูบ้านกันทุกวัน “เอาเสาปัก เอาเชือกขึง เสาะเข็มอยู่ตรงนี้”

หากอยากจะเข้ามาเรียนรู้โครงการบ้านมั่นคง ให้ถ่ายทอดจากประสบการณ์ที่เจอมา “คุณทำไปเออะวันนี้ คุณอาจจะรู้สึกว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ แต่ถ้าคุณทำไปเรื่อยๆ คุณจะรู้ว่าความสำเร็จจะเพิ่มขึ้นๆ เป็นภาพประจักษ์” ไม่สามารถไปสอนเขาให้ทำแบบเราได้ แต่สามารถนำประสบการณ์ที่เจอมา ข้อดี ข้อเสีย เราสามารถบอกเขาได้

จุดแข็งของพวกเราคืออะไร **“ตาแบบไม่ต้องกลัวกันเลย”** พูดกันตรง ๆ ไม่ต้องวิชาการ ทุกคนฟังกัน แยกอยากพูดฉันให้พูดก่อน ถ้าแกพูดดี เตียวฉันพูดกลับ อันไหนไม่ใช่ก็บอกว่าไม่ใช่ “ต่อให้เราไม่ถูกกัน ความคิดเห็นไม่ถูกกัน แต่ความคิดเห็นดี เราก็ก็นับสนุน” ที่นี้ส่วนมากเป็นแบบนี้ **ทุกคนมองภาพรวม** ไม่ถูกกับมึงแต่ถ้าดีเออยกมือให้ เป็นอย่างนี้ มาจากหลายที่มารวมกัน จะให้มาคิดเห็นเหมือนกัน **กว่าจะไปเป้าหมายเดียวกันมันยาก** บางคนเข้าใจง่าย ก็ง่ายไว้ บางคนเข้าใจยาก ทุกวันนี้ยังมีคำถาม ผ่อนบ้านมาระยะเวลา 180 งวด เงินตรงนี้ไปไหน

ถอนได้ไหมบอกแล้วเงินหุ้นหมดสมาชิกภาพเมื่อ ลาออก ตายถอนได้ ลาออกถอนได้ก็ไม่ได้อยู่ในนี้ จ่ายมาขนาดนี้ ยังมีคำถาม

ตอนนั้น ประธานติดภารกิจไม่ได้ประชุม 3 เดือน ให้คนรุ่นใหม่เป็นประธาน สมาชิกชอบมากเลย แป็บเดียวจบ ประชุมเสร็จใจ มีโอกาสได้เป็นประธาน 3 วัน 3 ครั้ง ประธานสั่งอะไรมาประชุมตามนั้น เหม่ญญิก เลขา อ่านวาระการประชุม ใครจะกู้เงินลงชื่อมา อนุมัติไหม ให้บอกมาว่ามีเรื่องอะไร ส่วนใหญ่เวลาประธานไม่อยู่ไม่ค่อยมีเรื่องอะไรเพิ่มเติมมาก

“ซึ้ง” จนได้ดี สมาชิกชำระหนี้ที่ดินที่อยู่อาศัยก่อนครบสัญญา

การชำระหนี้กับพอช. จะคุยกับสมาชิกให้ทราบตอนนี้มีเงินฝากธนาคาร ด้วยนิสัย “ซึ้ง” ของประธาน เสียดอกเบียให้พอช. 2 บาท โดยทั่วไปดอกเบียถูกมาก 2 บาท แต่ได้น้อย จะมีส่วนฝากธนาคารได้แค่ 50 สตางค์ จะมาฝากดอกเบีย 1.50 บาท **“จะฝากธนาคารทำไม นำเงินคนจนไปให้คนรวย”** คุยกับสมาชิกว่า แทนที่จะชำระตามแค่สัญญา ชำระมากขึ้น เช่น ที่ดิน ต้องชำระเดือนละ 7,000 กว่าบาท ชำระ 20,000 – 30,000 บ้าง

บ้านต้องชำระหนี้ 76,760 บาท ชำระหนี้ 100,000 – 120,000 บ้าง ต้องกันเงินเป็นสภาพคล่องด้วย กันไว้ว่าสมาชิกจะมากู้ สมาชิกจะลาออก จะคุยกับสมาชิกทั้งหมด สมาชิกจะช่วยกันออกความคิดเห็น จะต้องชำระตามสัญญา **หนี้ของพอช. เป็นหนี้ที่เงินต้นลด ดอกเบียลด** ไม่ใช่ finance ที่คิดดอกเบียเต็มไว้แล้ว สมาชิกรับรู้จริง ที่มีการจะบริหารเงิน ให้สามารถชำระหนี้คืนก่อนสัญญาได้

เทคนิคการยื่นยันยอดหนี้คงเหลือรายคน กระตุ้นให้สมาชิกมีกำลังใจในการชำระหนี้

สมาชิกส่วนหนึ่ง ขอกู้ 50,000 บาท จริงๆ บ้าน 100,000 กว่าบาท ส่วนที่เหลือใช้เงินออมมาสร้างบ้าน เงินหุ้น คือ หุ้นไม่ได้มีแค่ 100 บาท ตามเกณฑ์ข้อบังคับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์มีเงินบริหารภายใน สมาชิกที่ชำระหนี้ปกติ ชำระหนี้ค่าที่ดิน และบ้าน เวลาเก็บเงินหากมีเศษ 5 บาท 7 บาท จะปัดขึ้น **เงินที่เหลือจะเป็นเงินออม ทำให้เงินในสหกรณ์มีมากกว่าเงินที่จะชำระหนี้กับ พอช.** มีการแจ้งข้อมูลกลับไปยังสมาชิกว่า หนี้ที่ดินของคุณหมดแล้ว เวลาสมาชิกส่งเงินมาพยายามตัดหนี้ให้มากขึ้น จะเสียดอกเบียให้น้อยลง พอช. คิดมาอย่างไรสหกรณ์ก็จะคิดกับสมาชิกแบบนั้น ไม่ได้คิดว่าสหกรณ์จะขาดรายได้ บอกสมาชิกว่าวันไหนถูกหวย จะมาตัดหนี้ก็ทำได้ หลายคนมาปิดสัญญาเงินกู้ วันที่ 7 กุมภาพันธ์ นี้ จะมาปิดสัญญาอีก 1 ราย

ความโชคดีของโครงการ คือ ประธานไม่โกง ส่วนมากที่ล้มๆ คือ คนที่ทำเรื่องเงินประธานโกง คนเก็บเงิน โกงถึงไปต่อไม่ได้ ทุกอย่างด้วยความ “ซึ้ง” ตามที่ประธานพูด ทำให้หมดหนี้ไว ถ้าเขาโกงหรือว่ากินเล็กกินน้อย โครงการไม่มาถึงทุกวันนี้

ตอนสร้างบ้าน กรรมการไปพูดข้างนอกว่า ประธานได้เปอร์เซ็นต์มาจากร้านค้า มาถามว่าทำไมไม่ได้เงิน เปอร์เซ็นต์มาจากร้านค้าไม่แบ่งให้กับกรรมการ ตอบกลับไปว่า บาทเดียวไม่เคยได้ ชื่อประตูปานหน้าบ้านคู่ 2,262

บาท ร้านค้า 2 บาท ยังไม่ลดให้ เล่าให้ร้านค้าฟัง ร้านค้าบอกว่าไม่เคยได้อะไรสมาชิกไม่จ่ายค่าของ สมาชิกไปขอ
เครดิตกับร้านค้าเอง ร้านมาพบกับประธานไม่ได้เซ็นไม่รับผิดชอบ ใช้วิธีการ **สื่อสารทุกอย่างในที่ประชุมให้ทุกคน
รับรู้**

ประธานมีโอกาสมากกว่าสมาชิก ได้เดินทางไปศึกษาหลายๆ แห่งในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่อื่นมี
ข้อดี ข้อเสีย นำมาปรับใช้ในโครงการ เรื่องไหนเกิดความเสี่ยนำมาปรับปรุงกันไว้ อนาคตหากไม่มีประธานแล้ว
โครงการจะเป็นอย่างไร ประธานบอกว่า “แม้ไม่ได้เป็นประธานสหกรณ์ก็ทิ้งไม่ได้”

ประธานเรียนจบบัญชี นอกจากบริหารโครงการบ้านมั่นคงสามชุก **นำความรู้ไปช่วยงานเครือข่าย** บ้าน
มั่นคงหลายๆ แห่ง ไม่มีพื้นที่ฐานบัญชี บางคนจบ ป.6 ม.3 จังหวัดสุพรรณบุรี มีการประชุมบ้านมั่นคงสม่ำเสมอ
การบริหารเงินภายในทำอย่างไรให้สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้น ให้สมาชิกได้ประโยชน์ ไปบอกเทคนิค เช่น วันนี้จ่ายชำระ
หนี้ 1,245 บาท หากจะชำระหนี้เดือนละ 1,500 บาท เงินต้นลด ดอกเบี้ยลด เดือนถัดไปดอกเบี้ยเสี่ยน้อยลง มี
กรณีบ้านมั่นคงบางแห่ง ผู้ทรงสมุทรวมตัวกันเบิกเงินใช้ผิดวัตถุประสงค์ เรียก 3 คนนั้นทำหน้าที่สื่อชำระคืน สหกรณ์
ภายใน 3 เดือน ไปคลุกคลีแก้ไขปัญหาอยู่ประมาณ 2 ปี ไปสร้างภูมิคุ้มกันให้เขา บางครั้งจะไปช่วย แต่เขาบอกทำ
เองได้ เราไม่ทิ้งนะ ก็ค่อยๆ ค่อยๆ จะได้ไปช่วย ไม่ไปจับผิด บ้านมั่นคงผู้ที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดคือ สมาชิก

หากมีโอกาสอยากพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง ดังนี้ 1) เรื่องการเงิน 2) เรื่องเทคนิคในการบริหาร
3) ตอนซื้อที่ดิน สหกรณ์ไม่ต้องไปเสียภาษีได้รับการยกเว้น ตอนซื้อที่ดินสหกรณ์ เจ้าของที่ดินขายราคา
1,300,000 บาท ไปคุยประเมินราคาว่าต้องเสียภาษีเท่าไร ประมาณ 40,000 กว่าบาท กลับมาเจรจาขอลด
ค่าธรรมเนียมให้กับสหกรณ์สัก 100,000 ได้ไหม? สหกรณ์จ่ายค่าภาษีและค่าใช้จ่ายเอง จาก 1,300,000 บาท
เหลือ 1,200,000 ได้ไหม เขาลดให้ 85,000 บาท สหกรณ์เสียภาษี 40,000 บาท เงินส่วนต่างนำเข้าสหกรณ์เกิด
รายได้ พร้อมเรียนรู้อยู่เสมอ มีข่าวสารอะไร สื่อสารให้สมาชิกได้รับรู้

ที่ผ่านมายังไม่เคยมีเรื่องไหนที่เกิดขึ้นแล้วแก้ไขไม่ได้ **คิดว่าเราเป็นพี่น้องกัน** ปัจจุบันประธานเป็น
คณะกรรมการเครือข่ายเมือง เป็นที่มกลางบ้านมั่นคงในส่วนของภาคกลาง มีการเสนอชื่อเป็นที่ปรึกษาของ
อนุกรรมการสำนักงานภาคกลางด้วย คณะกรรมการบริหารสหกรณ์ ไม่เคยได้รับมีค่าตอบแทน ในระเบียบบอกว่า
ให้จ่ายได้ประธานไม่เคยจ่าย ฐานคิดคณะกรรมการ คือ สมาชิกคิดว่าหากจ่ายต้องจ่ายสมาชิกด้วย สมาชิกไม่ใช่
คณะกรรมการสมาชิกต้องเข้าร่วมมาประชุม ยกเว้นไปประชุมข้างนอกหากไปคนเดียวจะเบิกจากหน่วยงานที่เชิญ
หากกรรมการหรือสมาชิกไปประชุมสามารถเบี่ยเลี้ยงได้

ปัจจุบันมีการให้ปล่อยสินเชื่อกายใน ได้แก่ 1) สินเชื่อเรื่องบ้าน ใช้เงินภายในปล่อยเงินกู้ ประมาณ 3-4
ราย มีลูกหนี้ 300,000 กว่าบาท จำนวนไม่มา ชำระใกล้จะหมดแล้ว 2) สินเชื่อเรื่องซ่อมบ้าน ให้กู้ 50,000 บาท
3) สินเชื่อระยะสั้น เพื่อให้หมุนเวียนในการประกอบอาชีพในการแก้ไขปัญหา

สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ กิจกรรมทำความดี วันพ่อและวันแม่ วันแม่ 12 ส.ค.67 จะไม่
ทำงานวันหยุดเพราะสมาชิกเป็นพ่อค้าแม่ค้า จะประชุมกันว่า ทำความสะอาดวันไหน หลังจากสถานการณ์ช่วง

Covid-19 หยุดทำกิจกรรมมา 2-3 ปี ปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่อายุมากขึ้นจากเดิมขยันขันแข็งในการทำกิจกรรม
ทำความสะอาด แม้สมาชิกผู้พิการเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วย

แลกเปลี่ยนเรื่องความสำเร็จที่เกิดขึ้น

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น เพราะประธานคอยแนะนำ ทำบ้านมาได้ ดีใจว่าลูกหลานให้ความร่วมมือ ตอนแรก
เหมือนสลัม บ้านมั่นคงตอนนี้อยู่สบาย มีความสุข พวกเรา**ให้ความร่วมมือ ช่วยกันทำ** โครงการได้คนดีๆ มาช่วย
หัวหน้ากลุ่มย่อยจะเป็นผู้บุกเบิก “ชายฝัน” ความฝัน คือ เป้าหมายอยากมีบ้าน ทำให้ได้รับโอกาสที่จะได้มีบ้าน
ของตัวเอง บ้านมั่นคงให้โอกาสกับคนจนที่ไม่มี statement ไม่ต้องมีข้าราชการมาค้าประกัน มีบ้านแน่นอน **ขอให้**
คุณมีใจ มีวินัย มีความสม่ำเสมอ ตัวอย่างสมาชิกบางคนมีคอนอาชีพอีกกับขยะเทศบาล ไม่เคยค้างค่าบ้าน มีวินัยดี
มาก ชำระหนี้หมดแล้ว

คำสำคัญ คือ “**เงินเป็นเครื่องมือการพัฒนาในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาศักยภาพของตนเอง**”
ในมิติที่ว่าเงินไปพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การพัฒนาให้ความรู้ ให้สมาชิกดึงความสามารถที่มีอยู่ในตัวออกมา คือ
เรื่องการใช้เงิน เพราะไม่ว่าจะทำอะไรต้องใช้เงิน เดิมประธานไม่มีความรู้เรื่องช่าง ได้เรียนรู้งานก่อสร้างตอนบริหาร
โครงการบ้านมั่นคง ตะปู 3 ตะปูคอนกรีต คือ แบบนี้ อันนี้เรียกแปลน ไปช่วยตรวจงวดงานก่อสร้าง ล่าสุดไปตรวจ
งานโคนเสา พบว่าหล่อปูนไม่เต็ม นี่คือการพัฒนาศักยภาพ

สมาชิกรายหนึ่งขายปลาทองโก๋ ใช้วิธีออมเงินค่าไฟ ค่าน้ำ ค่าบ้าน หยอดกระปุกออมสิน พอถึงเวลานับ
เหรียญ 5 เหรียญ 10 เหรียญบาททุกวัน ตอนหลังเริ่มนับแบง 20 เดียวนี้เขาปล่อยเงินกู้ วินัยการออม เป็นคนที่
ขยันมาก เข้ามีดขายปลาทองโก๋ ขายเสร็จพี่ชายกับลูกเก็บร้าน ตัวเองไปรับจ้าง 50 – 100 บาท วันหนึ่งรายได้อื่นๆ
เกือบ 1,000 บาท **สหกรณ์เคยแจกกระปุกออมสิน ทำบัญชีรับจ่าย** ฝึกวินัยการออม

สร้างบ้านสมาชิกไม่ได้ออมแค่ 10% ออมไปเรื่อยๆ ไม่มีดอกเบี้ยให้ คือ “**วินัยการออม**” หากไม่มีเงินชำระ
หนี้ เบิกเงินไปชำระหนี้ได้ หากต้องการนำเงินไปลงทุนเบิกเงินออมตรงนี้ได้ มีเงินปันผล ถือหุ้น 1,000 บาท จะได้
เงินปันผล 500 บาท ภายใต้อะไรต่างๆ ผ่านมติการประชุมใหญ่ สมาชิกต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า 30,000 บาท
จะหยุดออมหรือออมต่อก็ได้ จะได้เงินปันผลมากขึ้น

ตั้งแต่จัดตั้งสหกรณ์ **ผลจากการบริหารงานไม่เคยขาดทุน** สมาชิกได้เงินปันผล มีเงินเฉลี่ยคืนทุกปี กำไร
ของสหกรณ์ เมื่อก่อนได้หลายพัน ช่วงหลังลดลงหลักร้อย หลักสิบ ลูกหนี้ค่อยลดลง ช่วงจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ๆ ประธาน
ดำเนินการปิดบัญชีเอง 5- 6 ปี ไม่ได้รับค่าตอบแทน ภายหลังภารกิจมากขึ้นขอมติจากสมาชิกเพื่อจ้างคนจัดทำ
บัญชี ค่าจ้างเดือนละ 2,000 บาทอยู่ 2 ปี ขึ้นเป็น 3,000 บาท จ้างเจ้าหน้าที่จัดเก็บเอกสารเดือนละ 1,000 บาท
ค่าใช้จ่ายรวม 4,000 บาท ค่าน้ำค่าไฟเดิม ใช้ไฟบ้านประธาน ภายหลังขอมติที่ประชุมเรื่องค่าสาธารณูปโภคเดือน
ละ 1,500 บาท การบริหารงานลักษณะลดต้นทุน **สหกรณ์ปิดบัญชีได้เป็นปัจจุบัน ทำให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่น**

ว่าสหกรณ์ดำเนินการไปได้ สมาชิกกลัวออมเงิน ถือหุ้น ชำระหนี้กับสหกรณ์ เพราะเชื่อว่าหากชำระหนี้ สหกรณ์ชำระหนี้คืนให้กับ พอช. คำว่า “ซึ้งก” อาจจะไม่ใช่คำลบ เพราะอยู่ในวิถีปฏิบัติของสมาชิก

ปัจจุบัน สหกรณ์ชำระหนี้หมด ยังไม่ได้ดำเนินการไถ่ถอนแบ่งแยกโฉนดเพราะมีค่าใช้จ่ายสูง หากหรือร่วมกันว่าจะไม่แบ่งแยกโฉนด หากสมาชิกต้องการแบ่งแยกโฉนด สมาชิกต้องออกค่าใช้จ่ายในการแบ่งแยกโฉนดทั้งหมด 79 แปลง ตอนซื้อที่ดินเดิมเป็นทุ่งนา ราคาไร่ละ 130,000 บาท ปัจจุบันราคา 700,000 – 800,000 บาท มูลค่าที่พอช.สนับสนุนเรื่องสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา

เรื่องไฟฟ้า ใช้งบประมาณพอช. แต่ก่อนใช้ไฟชั่วคราว สมาชิกรายแรกตอนเข้ามาอยู่ “ต้องไปขอต่อไฟจากบ้านหลังอื่น” กรณีบริษัทเอกชน หากติดต่อการไฟฟ้าใช้เวลาประเมิน 3 เดือน หน่วยงานรัฐ ใช้เวลา 6 เดือน พอผ่าน 3 เดือนการไฟฟ้าแจ้งมาว่าหมดอายุต้องประเมินราคาใหม่ ประเมินครั้งแรก 1,200,000 กว่าบาท ประเมินครั้งที่ 2 1,600,000 บาทเพิ่มขึ้นจากเดิม ประธานได้ไปเจรจากับช่างไฟฟ้า(น้องชายเพื่อน) บอกว่ามีเงินเพียง 500,000 บาท น้องเขียนแบบให้ วางระบบไฟฟ้าแค่เส้นใหญ่ 2 เส้น เวลาจ่ายไฟฟ้าจะเข้าบ้านประธานก่อน เสียสละในการดึงสายส่งไปหาเสาไฟต้นอื่น สมาชิกเห็นด้วยเพราะไม่ต้องจ่ายค่าไฟแพง มีหม้อแปลงครบทุกบ้าน จาก 1,600,000 บาท ประหยัดลดลงเหลือ 493,000 กว่าบาท การดูแลไฟฟ้า ทุกบ้านต้องดึงสายไฟดำไปหาเสาไฟ

ประมาณปี 2552 - 2553 มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล หลังจากผู้นำท้องถิ่นเปลี่ยนนโยบายเปลี่ยนไปด้วย กองทุนสวัสดิการชุมชนดูแลเพียงสมาชิกยังไม่ได้ทำทั้งตำบล ซึ่งมีแผนการประชุมทำความเข้าใจกับแกนนำ 20 ชุมชน อสม.ในเขตเทศบาลเรื่องที่จะสำรวจข้อมูล ผู้เดือดร้อนในเขตเทศบาล

สถานการณ์ covid-19 โครงการได้รับงบประมาณคุณภาพชีวิต เรื่องอาชีพเพาะเห็ดให้สมาชิกแต่ละหลังพื้นที่กลาง ทำเรื่องข้าวสารอาหารแห้งแจกสมาชิก โครงการบ้านพอเพียงของตำบลสามชุก ได้รับงบประมาณสนับสนุน 20 หลัง ทำบ้านพอเพียงได้ 15 หลัง อีก 5 หลังหากรื้อบ้านจะไม่เหลือสภาพบ้าน เรื่องการส่งเสริมอาชีพวิทยากรมาสอนทำตะกร้า สมาชิกหลังจากส่งลูกหลานไปโรงเรียนมีเวลว่างอยากมีอาชีพรายได้เพิ่ม

ตกลงกันว่าทุกวันที่ 7 ต้องมาชำระค่าหุ้น ค่าสวัสดิการต่างๆ บางคนชำระพอดี ไม่มีเงินเหลือออม บางคนชำระเกินส่วนต่างจะมีเงินออม เห็นความแตกต่างกัน แนะนำบางคนไปว่า หากไม่เดือดร้อนให้ออมเดือนละ 100 บาท ปีนี้จะมีเงิน 1,200 บาท เวลาขาดสนจะได้นำเงินออกไปใช้ได้ สมาชิกส่วนใหญ่จะออมเงินได้ ส่วนน้อยออมแค่ 30 บาท บางเดือนหมุนเงินไม่ทัน นำเงินออมไปส่งบ้านได้งวดนึง หาก1-2 ปี ไม่เคยถอน ออมเงินมา 10 ปี ได้เงินหลักหมื่น พอได้ปันผลนำมาเพิ่มหุ้น **สัดส่วนการออมลักษณะนี้ ทำให้ปิดชำระหนี้ได้** คุยให้สมาชิกเห็นประโยชน์ สมาชิกไม่รู้ว่ามีประโยชน์กับสหกรณ์และเพื่อนสมาชิกด้วย สมาชิกคนอื่นอยากกู้ จะนำเงินสมาชิกที่ออมให้เพื่อนๆ เราจะไปได้ที่ใจป็นผล

สมาชิกต้องออมเงิน 1) กองทุนรักษาตินรักษาบ้าน เก็บปีละ 1 ครั้ง 2) ค่าเก็บขยะ เมื่อก่อนเทศบาลเก็บเอง เจ้าของบ้านไม่อยู่เก็บค่าขยะไม่ได้ ประธานเลยรวบรวมเก็บค่าขยะให้ 3) สอช. เวลาเพื่อนในประเทศหรือต่างประเทศมีปัญหาเดือดร้อน เกิดน้ำท่วมพายุใหญ่ จะนำเงินนี้ไปช่วย มีกรณีภาคอีสานผู้นำไปทำงาน ขับรถตก

หลุม หลับใน รถพัง คนเจ็บ คอมพิวเตอร์พัง จะนำเงินไปช่วยเพื่อน 1,000 บาท จังหวัดสุพรรณบุรียังเก็บเงินนี้อยู่ จังหวัดอื่นไม่แน่ใจ และเรื่องการจัดการร่วมกัน เก็บเงินเดือนละ 20 บาท วัสดุแลพื้นที่ส่วนกลาง จ้างคนมาตัดหญ้า จ่ายค่าน้ำมัน ค่าเก็บขยะบ้าง

การเชื่อมโยงงานกับหน่วยงานต่างๆ การทำงานร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ เมื่อก่อนเขาไม่รู้จัก บ้านมั่นคง ไม่เข้าใจว่า ทำไมบ้านมั่นคงต้องเป็นสหกรณ์ ทำไมบ้านมั่นคงต้องเป็นคนจน ปัจจุบันนี้เข้าใจแล้ว

หากเจ้าของบ้านไม่อยู่เฝ้าบ้าน “ประธานสังฆา่งให้หยุดงาน” เจ้าของบ้านจะมาตำหนิ ว่าเฝ้าบ้านเขายังงัย เตี้ยไม่ถูกใจสมาชิก บ้านไหน สมาชิกบอกว่า ไม่ว่างเลยต้องทำมาหากิน **ช่างหยุด**

การบริหารงานก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง

ทีมช่างให้สมาชิกหากันเอง จำนวน 79 หรือ 75 หลัง ค่อยๆ สร้างให้สมาชิกเห็นคุณภาพงาน ไม่สร้างทีเดียว ค่อยไปติดต่อกว่าจะจ้างช่างคนนี้ มีช่างบางคนบอกว่า ประธานหาบ้านให้เขาจะให้หลังละ 5,000 บาท ถ้ามว่าจริงไหม ถ้าจริงนัดมาทำสัญญา บ้านชั้นเดียว 55,000 บาท ลดเหลือ 50,000 บาท อีก 5,000 บาท จะเป็นค่าวัสดุ จะไม่ได้เอาของสมาชิก ส่วนมากเป็นช่างชุมชน

ช่างรับเหมาเกลียดไปเลย ต้องรักษาผลประโยชน์ เงินเบิกยาก โกงยาก รักษาผลประโยชน์ให้สมาชิก มีการทำบัญชีคุม เช่น สมาชิก เงินกู้ 149,000 บาท สมาชิกมีเงินออมเท่าไร? เงินกู้ 149,000 บาท ค่าช่าง 55,000 บาท ส่วนที่เหลือเป็นค่าวัสดุ วัสดุใช้ไปแล้ว ส่วนที่เหลือ 10,000-20,000 บาท แจ้งสมาชิกว่าเหลืออะไรบ้าง เงินเหลือเท่านี้ ต้องเตรียมเงินอะไรบ้าง **มีการสรุปข้อมูลตัวเลขให้สมาชิก เป็นการทบทวนข้อมูลระหว่างกันตลอด** วันที่สร้างบ้านมีสมุดให้คนละเล่ม เบิกวัสดุปูน ตะปู จำนวนเท่าไร

การบริหารจัดการวัสดุก่อสร้าง สมาชิกต้องการอะไรไปคุยกับช่าง นำรายการมาส่งสั่งซื้อวัสดุจากร้านซึ่งเป็นร้านของคณะกรรมการตลาด เพราะมีราคาถูก นำวัสดุมาใช้ก่อสร้างบ้านก่อน เมื่อได้รับเงินจากพอช. นำเงินไปจ่ายค่าวัสดุ มีอยู่ปีนึงส่งเอกสารเบิกงวดงานไป 4 ฉบับ ตั้งแต่ 400,000 กว่าบาท จนหลักล้านบาท ช่วงปีใหม่นี้ยังไม่ได้รับอนุมัติโอนเงินมาจากพอช. ประธานไปเจรจากับร้านค้า ประสานกับสำนักงานภาค ต้องการนำเงินมาจ่ายช่างหยุดช่วงวันหยุดปีใหม่ สำนักงานภาคโอนเงินมาให้ได้ 400,000 กว่า ร้านค้าบอก “ไปจ่ายช่างก่อนแล้วเดี๋ยวเงินชุดใหญ่ ค่อยมาเคลียร์” การเบิกเงินตามงวดงาน มีกรรมการตรวจรับ - เจ้าของบ้าน - ช่างชุมชน และช่างภาค

แลกเปลี่ยนเพิ่มเติมมุมมองเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชนภาคกลาง : ตอนมาทำงานไม่ทันตอนที่โครงการสร้างบ้าน ครั้งก่อนมาลงพื้นที่มีการเสนองบประมาณลานกิจกรรม ประธานให้เด็ก ๆ ดำเนินการเอง โจทย์สำคัญ คือ **หากไม่มีประธานแล้วโครงการจะดำเนินการไปต่ออย่างไร** คนรุ่นใหม่ การเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน หลายโครงการสมาชิกได้บ้านเข้าอยู่อาศัยแล้วต่างคนต่างอยู่ หากมีลานกิจกรรมเด็กๆ ได้รู้จักพูดคุยกัน วันข้างหน้า ชุมชนยังเป็นชุมชน บ้านก็ยัง

เป็นบ้าน มองในส่วนของโอกาสที่ได้รับเข้ามาชื่นใจและยินดีกับพวกพี่ โครงการใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น การสนับสนุนใน ส่วนของเจ้าหน้าที่ จะมีวิธีการเทคนิคต่างๆ จะนำไปใช้กับชุมชนที่จะเริ่มต้นได้อย่างไร จะเป็นเทคนิคการพัฒนา โครงการ ในส่วนของการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ

สรุป การมีส่วนร่วมของสมาชิก การสื่อสารผ่านการประชุมอย่างสม่ำเสมอ การแสดงความคิดเห็น การใช้ หมดที่ประชุมในการพิจารณาตามวาระสำคัญต่างๆ การบริหารผ่านกลไกสำคัญ 2 กลไก สหกรณ์ และคณะทำงาน บ้านมั่นคง ทำให้สามารถควบคุมบริหารได้ ประธานมีความรู้สามารถด้านการเงิน บัญชี พร้อมเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา “น้ำไม่เต็มแก้ว” การส่งเสริมกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ บนพื้นฐานแนวคิดให้เกิด วินัยการออม **จุดสำคัญ คือ เรื่องวินัยการออม** ทำให้สมาชิกเห็นประโยชน์ ถ้าสมาชิกเห็นประโยชน์จะเกิดการ ออม

ประเด็นงานที่ทำงานสำเร็จพอสมควร คือ **โครงการบ้านมั่นคง** ซึ่งสัมพันธ์เรื่องการเงิน ระบบเรื่องสินเชื่อ ทำให้เห็นว่าประชาชน มีศักยภาพสามารถบริหารจัดการทางการเงินได้ โครงการบ้านมั่นคงสามชุกเป็นหนึ่งใน ต้นแบบของภาคกลาง คือ ต้นแบบของการบริหารสหกรณ์ที่สามารถปิดชำระหนี้บ้านและหนี้ที่ดินได้ก่อนครบ สัญญา

การถอดบทเรียนครั้งนี้ จะเกิดประโยชน์และเป็นต้นทุนให้เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาเรียนรู้ปรับใช้ ใน การบริหารโครงการ การบริหารสหกรณ์ เทคนิควิธีการต่างๆ ที่ประธาน คณะกรรมการและสมาชิกได้ร่วมถ่ายทอด ประสบการณ์จากชีวิตจริง สนุกสนาน มีน้ำตา พวกกันลุยทำ เกิดเป็นความผูกพันของโครงการบ้านมั่นคง สามชุกด้วยกัน

(ข้อมูลจากการลงพื้นที่ถอดบทเรียน วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567)

เรื่องเล่าชาวชุมชน สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด

ที่มาที่ไปของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด

ปี 2546 พอช.ร่วมกับกลุ่มผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยเมืองพัทลุง ได้สำรวจผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย โดยได้นำโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคงเป็นนโยบายของรัฐบาล โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อย จากการสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อนที่อยู่อาศัยในเขตเมืองพัทลุง สภาพปัญหา คือ ที่ดินบุกรุกเอกชน ที่ดินวัด บ้านเช่า ครอบครัวยาย จากการประชุมทำความเข้าใจมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง จนในที่สุดมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ยกระดับจัดตั้งเป็นสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด ประกอบด้วย 4 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านพี 2) ชุมชนนาบัว 3) ชุมชนตำนาน 4) ชุมชนหลาตาหลวง และมีที่ดินนิคมสร้างตนเองเพื่อแบ่งที่ดินทำกินนิคมลานข่อย ทั้ง 4 ชุมชน มีทำเลที่ตั้งอยู่กันคนละแห่งแต่ละแห่งอยู่ภายใต้การบริหารสหกรณ์เดียวกัน

คณะกรรมการสหกรณ์ เล่าว่าเริ่มแรกจากสมาชิกมีความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย มีน้องนักพัฒนาสังคม NGOs มาบอกกล่าวว่า ผู้ที่เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อย ไม่มีที่ดิน ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง พักอยู่อาศัยในจังหวัดพัทลุงสามารถเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง มีการจัดเวทีประชุมที่เทศบาล “บ้านมั่นคงคืออะไรไม่รู้ อยากรู้ว่าอยากได้บ้าน” ไม่เชื่อหรือว่าจะได้บ้าน

ตนเองเป็นหัวหน้าของกลุ่มออมทรัพย์ มีโอกาสได้ไปดูงาน จ.ขอนแก่น จ.โคราช จ.เชียงใหม่ ทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ไปบอกชวนเชิญพี่น้องว่า “ไปดูงานบ้านมั่นคงได้บ้านจริง แต่จะได้หรือไม่ได้อยู่ที่พวกเรา” ลำดับแรก คือ จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ให้ได้ ออมเงินให้ได้ 10% ของวงเงินสินเชื่อที่จะขอของประมาณมาปลูกสร้างบ้าน เริ่มออมเดือนละ 100 บาท ออมกันตอนแรก 9-10 กลุ่มออมทรัพย์มีความเข้มแข็ง พอมีเงินออมไปนำเสนอขอสินเชื่อ “ไม่รู้ว่าจะเสนออะไร เริ่มต้นใหม่ๆ ไม่รู้ว่าจะกี่ล้านบาท”

กลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่ม/บางคนต้องออกจากโครงการ บางกลุ่มคนเก็บเงินนำเงินไปใช้หนีหายไป บางคนออมได้ระยะหนึ่งมาถอนเงินออกไปเพราะไม่รู้ว่าจะเมื่อไหร่จะได้บ้าน พอเงินออมมีเยอะบางคนถอนเงินออมไปชำระหนี้บางรายถอนเงินส่งให้ลูกเรียน ส่วนหนึ่งคน “ไม่เชื่อมั่นในโครงการ” ไม่ค่อยได้เข้าร่วมประชุม คนที่ได้เข้าร่วมโครงการ คือ หัวใจตั้งเป้าหมายไว้ว่าต้องได้บ้าน ประชุม ประชุม กลางคืนก็ต้องประชุม

จากกลุ่มออมทรัพย์ สู่การจัดตั้งเป็นสหกรณ์

พอช.แนะนำให้จัดตั้งสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์แนะนำให้ต้องมีการประชุม ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ กติการ่วมกัน กำหนดวันออมหุ้น วันชำระหนี้ในแต่ละเดือนจดทะเบียนสหกรณ์ วันที่ 20 เมษายน 2547 สมาชิก 90 กว่าคน หลังจัดตั้งสหกรณ์ จัดเวทีพูดคุยกัน ขอสินเชื่อกับพอช. **สินเชื่อชุมชนบ้านพีแห่งแรก 37 ครัวเรือน**

ชุมชนตำนาน 20 ครัวเรือน ปี 2547 เริ่มถมดิน ปี 2548 เริ่มขอใช้สินเชื่อจากพอช. ปี 2549 สร้างบ้านบ้านหลังแรกสร้างเสร็จตอนนั้นไฟฟ้าชั่วคราว ต่อสายไฟฟ้ามาเป็นระยะทางกิโล กว่าจะได้ไฟฟ้าถาวรใช้เวลา 3 ปี คือ ลำบากมาก บางรายอาศัยอยู่บ้านเช่ามาเป็น 10 ปี เจ้าของจะขึ้นค่าเช่ารีบย้ายเข้าอยู่ในโครงการ พอสมาชิกเริ่มทยอยเข้าอยู่ ไฟฟ้าชั่วคราวก็เริ่มติดๆ ดับๆ (ไฟตก) ต้องพึ่งสื่อมวลชน สมาชิกไปออกสื่อรายการโทรทัศน์ ให้ข่าวไปว่าอยู่อาศัย 1-2 ปี แล้ว ทำไม่หน่วยงานรัฐไม่ช่วยเรื่องไฟฟ้า จากนั้นก็มีมาติดตั้งไฟฟ้าถาวรในโครงการ

ด้วยพื้นที่ตั้งโครงการเป็นพื้นที่คาบเกี่ยวกันอยู่ระหว่างเทศบาลเมือง 25 หลัง และอบต.ปรางหมู่ 12 หลัง ไปติดต่อ 2 หน่วยงาน ช่วยค่าไฟฟ้าตั้งแต่ทางเดินเข้ามาราคาเกือบล้านบาท แบ่งจ่ายกันระหว่างเทศบาลเมืองส่วนนี้ อบต.ปรางหมู่ ส่วนนี้ เรื่องน้ำใช้ในโครงการ ปัจจุบันใช้น้ำบาดาล โครงการเจาะน้ำบาดาลใช้เองงบประมาณ 300,000 กว่าบาท

ชุมชนนาบัว 25 ครัวเรือน สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่การดูแลของท้องถิ่น 2 อบต. กลุ่มออมทรัพย์ป่าแพรงขนาดพื้นที่ 2 ไร่ 3 งาน 92 ตารางวา ปี 2548-2549 ซื้อในราคา ตร.วาละ 750 บาท ปัจจุบันราคา ตร.วาละ 4,300 บาท มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม ตอนนั้นน้ำท่วมหนักท่วมถึงถนน ถ้าถมดินต้องถมสูงให้เท่าระดับถนน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากพอช. จำนวน 250,000 บาท แบบบ้าน บ้านเดี่ยวใต้ถุนโล่ง ครอบครัวย้ายต่างคนต่างต่อเติมจนกลายเป็นบ้าน 2 ชั้น

“สมาชิกบางรายสร้างบ้านเสร็จเข้าอยู่ได้เลย จำนวน 220,000 บาท ใช้เวลาสร้าง 10 ปี อยู่อาศัยไปทำบ้านไป ชำระสหกรณ์ไป ออมเงินสม่ำเสมอ หากจะกู้สหกรณ์อีกก็ทำได้เพราะมีเงินออมกับสหกรณ์ มีบางรายยังที่เข้าอยู่ไม่ได้จ่ายเงินสร้างบ้านเกินจากเงินที่ขอสินเชื่อไว้”

ชุมชนหลาดตาลวง ชุมชนน้องใหม่ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จากพี่ๆ ที่ดำเนินการมาก่อนแล้ว ปี 2558 ซื้อที่ดิน ปี 2559 สร้างบ้าน จำนวน 57 ครัวเรือน ชุมชนถมที่ดินก่อนสร้าง 1 ปีการถมดินถมพื้นที่เป็นดินที่ลุ่ม พุงนาต้องถมดินจำนวนมาก ถมดินสูง 50 เซนติเมตร ยังไม่พอน้ำ ตกลงร่วมกันว่าถมที่ดินเพิ่ม 1 เมตร ใช้เงินของสมาชิกสมทบอีกครั้งหนึ่ง และนำเงินออมของสมาชิกมาใช้ถมดิน

ปี 2558 เริ่มได้รับงบประมาณค่าก่อสร้างบ้าน และเริ่มสร้างเป็นเฟส 1 สร้างก่อนจำนวน 27 หลัง เฟส 2 สร้างก่อนจำนวน 30 หลัง แบบบ้านเหมือนทั้งโครงการ 3 แบบ คือ บ้านเดี่ยว 4x7 เมตร บ้านเดี่ยว 4x10 เมตร และบ้านแฝด 4x10 เมตร เพื่อให้สมาชิกที่มีพี่น้องหลายคนอยู่อาศัยแบบเครือญาติ

หลาดตาหลวง เสนอขอใช้เงินเชื่อ ปี 2555 หลังละ 200,000 บาท ได้รับสนับสนุนงบประมาณปี 2558 **ต้นทุนค่าวัสดุ ค่าแรงงานสูงขึ้น งบประมาณที่ได้รับก่อสร้างได้แค่ตัวบ้าน** การออมเงินของกลุ่มออมทรัพย์ เริ่มแรกออมได้ประมาณ 60,000-70,000 บาท ต้องมีการออมเพิ่มเติมเรื่องการถมดิน ได้เสนอขอรับงบประมาณ จากเงินอุดหนุน เพิ่มเรื่องทางเข้าบ้านให้สูงเท่ากับถนนป้องกันไม่ให้น้ำท่วม แบบบ้านเสนอแบบบ้านมีได้ถุน เพราะ กลัวน้ำท่วม ภายหลังครอบครัวขยายต่อเติมบ้านกลายเป็นบ้านสองชั้น

ปีแรกน้ำท่วมถึงระดับถนน ระดับน้ำยังไม่เข้าบ้านสมาชิก สมาชิกต้องเดินลุยน้ำไปทำงาน ใครมีรถจอดรอ ไว้บนถนน ภายหลังเทศบาลตำบลนันทนมาทำถนนคอนกรีตให้ ในโครงการมีสมาชิกบางหลังที่ยังสร้างไม่เสร็จ บางคน พอเงินไม่มีค่างานก่อสร้างไว้อีก บางคนทำงานต่างจังหวัด นาน ๆ จะมาพักอยู่อาศัยสักครั้ง

การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จำนวน 57 ครอบครัว หลาดตาหลวงวิธีปฏิบัติต่างจากที่อื่น คือ ขอเสนอใช้ เงินเชื่อบ้าน จำนวน 54 ครอบครัว อีก 3 ครอบครัว ใช้เงินอุดหนุนสร้างบ้านให้ผู้ด้อยโอกาส สร้างให้พออยู่อาศัย ผู้ด้อยโอกาสเสียค่าที่ดินเอง ค่าใช้จ่ายในการสร้างบ้านสร้างให้ฟรี มีผ่านการประชุมพิจารณาจากสมาชิกให้ 3 ครอบครัวนี้ได้อยู่บ้านฟรี ผู้ด้อยโอกาสยากจนให้ความร่วมมือช่วยเหลือชุมชนเวลามีกิจกรรมประชุม เข้าร่วมทำ กิจกรรม อนาคตหากมีความพร้อมสามารถซื้อสร้างใหม่ได้

กรณีเงินอุดหนุน ชุมชนอื่นได้รับ 25,000 บาท ต่อ ครอบครัว หลาดตาหลวงพิจารณาเกณฑ์ตามศักยภาพ **ของสมาชิกรายคน** คนไหนมีศักยภาพดีจะได้รับเงินอุดหนุนน้อยลงมา เพื่อที่จะได้นำไปใช้ช่วยคนด้อยโอกาส จาก รายคน 25,000 บาท นำมาเฉลี่ย ตั้งแต่ 15,000 - 30,000 บาท บางหลังได้รับเงินอุดหนุน 80,000 กว่าบาท นำไปเป็นเงินส่วนต่างในการซื้อวัสดุก่อสร้าง

การบริหารจัดการเรื่องค่าวัสดุก่อสร้าง หลาดตาหลวงสหกรณ์บริหารจัดการซื้อวัสดุโดยสหกรณ์ซื้อดี สหกรณ์เป็นตัวกลางในการซื้อวัสดุก่อสร้างให้แก่สมาชิก สหกรณ์ได้กำไรประมาณ 600,000 บาท กำไรนำเข้า สหกรณ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดไว้ในสหกรณ์

ความท้าทายกว่าจะเป็นสหกรณ์บ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด

ช่วงเริ่มต้น สมาชิกไม่เข้าใจการทำงานของสหกรณ์ และมีความเห็นแตกต่างกัน บางกลุ่มจะย้ายสหกรณ์ไป อีกแห่ง กรรมการบางส่วนไม่เห็นด้วย สหกรณ์ชำระหนี้ตรงให้กับพอช. สมาชิกทยอยลาออกไป สถานการณ์ตอน นั้นวิกฤต เงินคงเหลือไม่ถึง 100,000 บาท ปิดบัญชีกันไม่ได้

เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่สนับสนุนมีความเห็นต่างกัน กรมส่งเสริมสหกรณ์แนะนำให้รวมเป็นหนึ่งสหกรณ์ พอช.แนะนำให้แยกสหกรณ์ เพราะมีสถานการณ์ NPL ของสหกรณ์อื่นจำนวนมาก พอช. เจอบทเรียนสหกรณ์อื่น บริหารงานไม่ได้ ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาที่เสนอโครงการ พอช. ภายหลังกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้คำแนะนำข้อมูล เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย มีการสำรวจรายชื่อว่าใครต้องการแยกสหกรณ์ ใครไม่ต้องการแยกสหกรณ์ ส่งผลกระทบ คือ ใช้เวลาในการเสนอโครงการ 2-3 ปี ภายหลังผู้บริหารงานสิ้นเชื่อมาลงพื้นที่ด้วยตนเอง เมื่อได้รับทราบข้อมูล กลับไป 1 สัปดาห์ ตอบกลับมาว่าโครงการผ่านการพิจารณา

ผู้บริหารงานสิ้นเชื่อมีประสบการณ์ เข้าใจว่าสหกรณ์ต้องมีสมาชิกเยอะอนาคตเรื่องบริหารงานจะดี หากสมาชิกจำนวนน้อยมีโอกาสความเป็นไปได้เรื่องของการ “ยุบเลิก” มากกว่า ข้อดีของที่นี่ คือ อนุมัติที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมี กรอบตามงบประมาณ กรณีจากกลุ่มออมทรัพย์และจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เงินทุกก้อนนำเข้าสู่สหกรณ์ **จุดแข็ง การบริหารงบประมาณที่ชัดเจน ตั้งหลักได้ เรื่องคนทำบัญชีที่ชัดเจน**

การทำบัญชีสหกรณ์ จัดทำตั้งแต่สหกรณ์เริ่มดำเนินการปี 2547 มีคนทำบัญชีและคนออกใบเสร็จ ส่งให้ผู้ตรวจสอบ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะมาทำบัญชีปิดให้ ปี 2547-2549 ทำลักษณะแบบนี้ ออกใบเสร็จอย่างเดียว ไม่ได้เรียนจบบัญชี จบ ป.4 กรรมการทุกคนช่วยกัน ผู้สอบ คนตรวจจะปิดบัญชีให้ เปลี่ยนคนทำบัญชีมาเรื่อยๆ จนปี 2560 กรมตรวจพบว่า ไม่ได้ลงบัญชีเป็นปัจจุบัน คณะกรรมการปรึกษากัน เสนอให้คนออกใบเสร็จมาทำบัญชี

พอช. มีจัดอบรมพัฒนาศักยภาพ ที่กรุงเทพฯ 3 ครั้ง ๆ รวม ระยะเวลา 9 วัน สอนการบันทึกเงินสด เดบิต เครดิต และได้นำความรู้มาใช้ที่สหกรณ์ ภายจากปี 2561 กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจสอบมา ช่วย ทำให้บันทึกข้อมูลลงโปรแกรม excel ทำให้บัญชีเป็นปัจจุบัน

การเชื่อมโยงกับหน่วยงานท้องถิ่น

ช่วงแรกคณะกรรมการไม่รู้ว่าต้องประสานงานเรื่องอะไรกับท้องถิ่น การประสานงานกับ พอช. ท้องถิ่นไม่รู้ รายละเอียดโครงการบ้านมั่นคง ภายหลังเริ่มประสานงานกันได้รับความร่วมมือด้วยดี เชิญท้องถิ่นมาร่วมงานวัน เปิดชุมชน มีการมอบหมายผู้แทนมาเข้าร่วมงาน

ปี 2562 มีการประสานการจัดงานวันที่อยู่อาศัยโลกของจังหวัดพัทลุง เครือข่ายเมืองพัทลุง เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงช่วยกันสนับสนุนการจัดงาน ได้รับคำแนะนำว่า “การทำงานไม่ได้มีแต่ประเด็นงานบ้านมั่นคงเพียงอย่างเดียว แม้จัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้ว ยังต้องมีการประสานกับหน่วยงานอื่นๆ

ปี 2563 ได้มีการจัดงานที่อยู่อาศัยที่โครงการบ้านมั่นคงชุมชนหลาตาหลวง สหกรณ์จัดทำเอกสาร ประสานงานหนังสือต่างๆ ยื่นหนังสือให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประสานท้องถิ่นที่ท้องถิ่น ได้รับความร่วมมือจากหลาย ฝ่าย ภายจากงานที่อยู่อาศัย ท้องถิ่น ท้องที่ มีการประสานงานกันมากขึ้น จากไม่เคยรู้ที่บ้านมั่นคงเป็นอย่างไร

ท้องถิ่นรับรู้ว่ามีสหกรณ์ที่ตั้งอยู่ สหกรณ์อื่นเป็นสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์บ้านมั่นคงพัทลุงเป็นสหกรณ์บริการ ได้ร่วมตัวแทนกรรมการสันนิบาตสหกรณ์ของพัทลุง ทำให้สหกรณ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น ก่อนจัดงานที่อยู่อาศัยโลก ถนนเข้าทาง ยังไม่มีถนนที่ดี นายกอบต.เสนอบรรจุเข้าแผนท้องถิ่น ก่อนวันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมาร่วมงานวันที่ อยู่อาศัย **สุดท้าย ถือว่าคุ้มค่า** ขอขอบคุณ พอช. ที่สนับสนุนให้มาจัดงานที่อยู่อาศัย

คณะกรรมการสหกรณ์บ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด

คณะกรรมการมาจากตัวแทนแต่ละแปลงดิน ที่สมาชิกยอมรับเสนอชื่อขึ้นมา 1 คน มีกลุ่มดอก ปัจจุบัน 13 กลุ่มดอก เช่น **ชุมชนบ้านพี** เฟื่องฟ้า ซากุระ คุณ **ชุมชนตำนาน** มะยมหวาน ดอกแก้วแก้วมังกร **ชุมชนนาบัว** มีเข็มอินเดีย บ้านชื่น **ชุมชนหลาดตาลวง** กล้วยไม้ กล้วยหอม ทับทิม แดงโม คณะกรรมการมาจาก 4 ชุมชน ทำหน้าที่สื่อสารเรื่องราวการประชุมสหกรณ์ไปสู่สมาชิกกลุ่มดอก 13 กลุ่ม ในชุมชน หัวหน้ากลุ่มช่วยทำงานแทน กรรมการ ในแต่ละกลุ่มดูแลสมาชิก 5-6 คน บางกลุ่มมี 10 คน อยู่ที่กลุ่ม อยู่ที่แปลงดินว่าสมาชิกอยากอยู่กับ หัวหน้าคนไหนแบบสมัครใจ บางกลุ่มอยากอยู่กันกับพ่อแม่พี่น้องเครือญาติ หากไม่มีใครคบหรือไม่คบใครต้องมี กลุ่มนี้รับไป กรรมการต้องบริหาร ไม่ทิ้งให้เขาโดดเดี่ยว พาเข้ามาเข้ากลุ่มให้ได้

คณะกรรมการสหกรณ์มีการประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันที่ 20 ของเดือน ช่วงแรกสหกรณ์มี ปริมาณกิจกรรม/งานที่ต้องดำเนินการมาก หัวหน้ากลุ่มจะมาประชุมร่วมกับคณะกรรมการสหกรณ์ ช่วงหลังงาน ลดลงเหลือประชุมเฉพาะคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานสหกรณ์ บัญชี ตรวจสอบ รองประธาน และ ตำแหน่งอื่นๆ ทุกคนต้องช่วยกันทำงาน หากมีปัญหาอะไรขอให้สมาชิกมาที่สหกรณ์ มีกรณีลูกหลานของสมาชิกที่ไม่เข้าใจระเบียบข้อบังคับ บางครั้งพูดปนอารมณ์จนจะมีเรื่อง ต้องใจอธิบายระเบียบข้อบังคับให้เข้าใจกัน

การสื่อสาร มีการสื่อสารผ่าน Line กลุ่มต่างๆ กลุ่ม Line สมาชิก กลุ่ม Line กรรมการสหกรณ์มี กรมส่งเสริมสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ พอช. อยู่ใน Line กลุ่มบ้านมั่นคง Line กองทุนเครือข่าย Line กลุ่มขบวนจังหวัด

การบริหารสหกรณ์ หากกรรมการสหกรณ์ขาดส่งเงิน **ผิดชำระหนี้เดือนแรกก็ต้องออกจากกรรมการทันที** คุณสมบัติกรรมการ 1) ต้องไม่มีประวัติเสียเรื่องการเงิน 2) สมาชิกในกลุ่มยอมรับ 3) มีความรู้ที่พอช่วยงานสหกรณ์ อย่างน้อยอ่านออกเขียนได้ ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม เข้ามาใหม่ๆ จะมีการสอนงานให้แบบที่สอนน้อง เมื่อได้รับเลือก เป็นคณะกรรมการแล้ว ทุกคนต้องทำงานและมีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน หน้าที่ประธาน เลขา หนี้สิน ทรัพย์สิน บัญชี บางครั้งประธาน บัญชีทำความสะอาดห้องน้ำเอง ต้องทำได้หมด

คณะกรรมการ ไม่มีเงินเดือน ค่าตอบแทนวันทำการสหกรณ์ วันเดียนะต่อเดือน วันละ 500 บาท ไม่ได้ ทำทุกคน วันทำการสหกรณ์ มี 4 คนที่ทำงาน ประธาน 1 ทรัพย์สิน 2 และกรรมการอีก 2 เป็น 4 คนเบี้ยเลี้ยง กรรมการ เวลากรรมการไปประชุม มีเบี้ยเลี้ยง วันละ 300 บาท ค่าพาหนะจ่ายตามจริงไม่เกิน 300 บาทในพื้นที่

ค่าเดินทางต่างจังหวัดใช้ตามจริง ที่พักไม่เกิน 800 บาท ค่าใช้จ่ายรายเดือน ผู้ตรวจสอบกิจการ 1,000 บาท คนทำบัญชีเมื่อก่อน 6,500 บาท ปรับขึ้นเป็น 8,000 บาท ทำสัญญาปีต่อปี ถ้าทำงานไม่ดีให้ออก

คนทำบัญชี ไม่ได้นั่งทำงานที่ทำการสหกรณ์ทุกวัน แต่ก่อนทำงาน วันจันทร์ - เสาร์ หยุดวันอาทิตย์ 1 วัน เงินเดือน 9,500 บาท มีค่าใช้จ่ายค่าไฟ เปิดแอร์สมาชิกหลายคนมาที่สหกรณ์ ตอนหลังนำเอกสารไปทำงานที่บ้านสะดวกกว่า คนทำบัญชีรับผิดชอบงานได้ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ notebook ของส่วนตัว คณะกรรมการจะประชุมต้องการเอกสารแบบไหน จัดทำเอกสารให้ได้ในวันประชุม

การเชื่อมโยงงานกับเครือข่ายเมืองพัทลุง

ที่ผ่านมาประธานสหกรณ์บ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด เป็นตัวแทนเข้าไปอยู่ในขบวนจังหวัด ได้รับรู้เรื่องราวการทำงานขบวนจังหวัด และขบวนจังหวัดได้รับรู้เรื่องราวของสหกรณ์เช่นกัน ข้อมูลอะไรจากการประชุมขบวนจังหวัดนำมาสื่อสารให้คณะกรรมการรับรู้ เรื่องของพอช. ทุกเรื่อง มีการประสานงานตลอด

เครือข่ายบ้านมั่นคงพัทลุง มี 4 ชุมชน บ้านพี นาบัว ตำนาน หลาดตาหลวง และ 5 ชุมชนลานข่อย อยู่ที่ป่าพยอมไม่ขอใช้สินเชื่อ ใช้ขุดดินมี 20 ครัวเรือน เป็นที่ดินนิคม ครัวเรือนละ 2 ไร่ จะสร้างบ้านปลูกผัก ตอนนี้ยังอาศัยอยู่ที่นิคม เข้าร่วมกองทุนเครือข่ายบ้านมั่นคงจังหวัดพัทลุง มีอยู่ไม่ถึง 10 คน มีการออมเงิน ดูแลคนป่วย เสียชีวิตทุกอย่าง เครือข่ายนี้มีกองทุน ออมทุกวัน 15 ของเดือน มีเลื่อนวันบ้าง ออมทำทุกเดือน

กองทุนรักษาดินรักษาบ้าน ขึ้นตรงกับพอช. ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2563 นำเงินเข้ากองทุนปีละ 240 บาทต่อคน : ครัวเรือน ครอบรอบปีเดือนสิงหาคม การตั้งกองทุนมีประโยชน์หลายอย่าง การออมทรัพย์ ปล่อยเงินกู้ กองทุนหมุนเวียนร้อยละ 1 บาท ต่อเดือน ปัจจุบัน สมาชิกกู้ 40-50 คน หลักเกณฑ์ มีการออมระยะเวลาที่เดือน มีเงินออม 1,000 บาท กู้เงินได้ 3,000 บาท มีหลักเกณฑ์การชำระคืน สหกรณ์มีสวัสดิการให้สมาชิก เรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ช่วยเหลือสวัสดิการสมาชิกครอบครัว พ่อแม่ สามีมรรยา ลูก หลักเกณฑ์ช่วยเหลือคนละ 1,500 บาทต่อคน เจ็บป่วยได้ครั้งละ 300 บาท

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์

ปัจจุบันปิดบัญชีเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรมตรวจบัญชีสหกรณ์นำเอกสารไปตรวจ ประมาณ วันที่ 26-29 มีนาคม 2567 จะนำกลับมา สิ้นเดือนนี้จะปิดให้เสร็จ สรุปคร่าวๆ มีกำไรประมาณ 600,000 บาท กรมส่งเสริมสหกรณ์เข้ามาช่วยจัดทำแผนงานจัดสรรเงินปันผลแบ่งกำไร เงินทุนสำรอง อยู่ประมาณ 2 ล้านบาท การปันผล หุ้น ดอกเบี้ยเงินรับฝาก เฉลี่ยคืนให้ดอกเบี้ยเงินรับฝาก ร้อยละ 3 ต่อปี ไม่จ่ายเงินสดจะหักนำเข้าไปในเงินรับฝาก

เงินปันผลหุ้นอยู่ที่กำไร ปีไหนบริหารดีได้กำไร กรณีปีที่แล้ว 9% ของเงินปันผล คณะกรรมการมีความเห็นว่า ได้เงินปันผล 100,000 บาท 9% ของ 100,000 เป็นเงินปันผลเฉลี่ยคืน

สหกรณ์บริหารงานดีมีกำไร เนื่องจากเปิดให้สมาชิกฝากเงินพิเศษ เดิมกู้เงินสินเชื่อที่ดินและบ้าน มี 2 แบบ ชุมชนตำนาน ชุมชนบ้านพิ ชุมชนนาบัว ดอกเบี้ยมาจากพอช. 2 % เพิ่มดอกเบี้ยเป็น 5% ชุมชนลาดตาหลวง ดอกเบี้ยมาจาก พอช. 4% เพิ่มดอกเบี้ยเป็น 7% เงินกู้พิเศษเพื่อเป็นทุนการศึกษา ประกอบอาชีพ ซื้อรถได้วงเงินไม่เกิน 200,000 บาท หลักเกณฑ์หนี้เดิมบวกหนี้ใหม่

การชำระคืนสินเชื่อที่ดินและบ้าน ส่วนใหญ่ ชุมชนบ้านพิ ตำนาน นาบัว 80% ชำระคืนหมดแล้ว (วงเงินที่ได้รับอนุมัติ 30,171,792 บาท สินเชื่อคงเหลือ จำนวน 6,553,169.69 ข้อมูลจากสำนักสินเชื่อ ณ 21 มี.ค.67) อีก 20% เหตุผล 1) สมาชิกบางคนค้างชำระ 2) สมาชิกบางคนลาออก มีคนใหม่เข้ามาแทน เริ่มนับหนึ่งใหม่ นับสัญญาใหม่

การขายบ้าน สมาชิกต้องขายบ้านคืนให้กับสหกรณ์เท่านั้น สมาชิกคนใหม่ต้องสมัครสมาชิกกับสหกรณ์ เกณฑ์พิจารณา ไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นคนยากลำบาก ไม่ใช่ข้าราชการ ครอบครัวขยาย ปี 2566 สมาชิกลาออกไป 2 ราย มีสมาชิกเข้าใหม่ 2 ราย ปี 2567 สมาชิกลาออกไป 1 ราย กรณี 2 ราย ที่ออกจากโครงการ 1 รายย้ายภูมิลำเนาไปอยู่จังหวัดอื่น และอีก 1 รายมีปัญหาการค้างชำระหนี้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ คิดคำนวณแล้วว่าหากขายให้คืนสหกรณ์ยังมีเงินเหลือบ้าง กว่าจะขายคืนสหกรณ์มีการเจรจาและใช้วิธีการต่างๆ มาแล้ว ที่ผ่านมาสหกรณ์ช่วยตลอด พิจารณาแล้วว่า**หากคณะกรรมการบริหารงานไม่ดีจะส่งผลกับสหกรณ์**

สมาชิกคนใหม่ที่ต้องการซื้อบ้านที่ขายคืนให้กับสหกรณ์ มีหลักเกณฑ์ว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกยอมรับเงื่อนไขรับผิดชอบเงินส่วนต่างจำนวนเท่าไร หากมี 3 ราย ที่สามารถยอมรับเงินส่วนต่างได้ คณะกรรมการพิจารณา ผ่านเกณฑ์สุดท้าย 3 ราย อาจจะใช้วิธีการต้องจับฉลาก

“สมาชิกใหม่” ที่จะเข้ามาอยู่อาศัยในโครงการบ้านมั่นคง จะต้อง**อบรม ปฐมนิเทศน์ ให้รับรู้แนวคิด หลักการโครงการบ้านมั่นคง** ที่มาที่ไปของสหกรณ์ การจะดำเนินงานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ผ่านความยากลำบาก สมาชิกส่วนใหญ่มาจากครอบครัวขยาย ผ่านการสื่อสารบอกต่อกันไป**ปากต่อปาก** ปัจจุบันสมาชิกสมทบ 30 คน เป็นผู้เดือดร้อนรายใหม่ ออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์วางแผนว่าจะสร้างบ้านโครงการบ้านมั่นคงอีก 1 โครงการ

การดำเนินการกรณีนี้ผิฉัตรระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก

สหกรณ์อาจต้องฟ้องให้มีการชำระหนี้ NPL ภายในสหกรณ์ ที่ผ่านมาสหกรณ์ช่วยสมาชิกบางรายระยะเวลา 1-2 ปี หลักเกณฑ์ค้างชำระ 3 งวด สามารถยึดบ้านคืนได้ แต่สหกรณ์ยังไม่ดำเนินการ เดือนครั้งที่ 1 2 3

ครั้งที่ 4 ออกหนังสือก่อนยกเลิกสัญญา หากปรับโครงสร้าง 3 ครั้ง แล้วยังค้างชำระ ต้องดำเนินการ เดือนไป 3 รอบถึงยกเลิกสัญญา ยกเลิกสัญญาไม่ได้ยึดบ้านคืน เรียกมาทำข้อตกลงกันใหม่ว่ายอมรับชำระหนี้ได้เท่าไร ส่วนมากขั้นต่ำเดือนละ 500 บาท บางรายยอดหนี้ 50,000 บาท ก็ผ่อนชำระไป

มีกรณี กรณีค้างชำระยอดเงิน 100,000 บาท ดูสัญญาว่าครบจำนวน 180 งวดหรือยัง? ถ้าสัญญาครบแล้ว เรียกมาทำเป็นหนึ่งสัญญา จากเดิมสมาชิกส่งชำระ 5,000-6,000 บาท เหลือชำระเพียง 1,000 กว่าบาท เดือนแรก ไม่ส่ง เดือนที่ 2 ไม่ส่ง เดือนที่ 3 ส่ง 1 เดือน เพื่อไม่ให้ผิดชำระติดต่อกัน 3 ครั้ง หากสมาชิกค้างเดือนไหน ครบ 3 ครั้ง ฟ้องเลย หากไม่ฟ้องสมาชิกรายอื่นก็จะปฏิบัติลักษณะเดียวกัน

มีกรณีหนักๆ อยู่ 2 ราย ปรับโครงสร้าง เมื่อเดือนธันวาคม 2566 มี 1 ราย มาปรับโครงสร้างรวมหนี้บ้าน หนี้กู้พิเศษ จำนวน 180,000 กว่าบาท คนแรกระยะเวลา 15 ปี ให้ 180 งวด ดอกเบี้ยร้อยละ 7 อีก 1 รายยอดค่า บ้านอย่างเดียว เหลือน้อยมาก เขาไม่ส่งเหมือนกัน ยอดเหลือ 20,000 กว่าบาทเกือบ 30,000 บาท สหกรณ์ให้ปรับ ระยะเวลา 3 ปี 30 งวด อนาคตอาจจะต้องฟ้อง ประธานประสานงานติดต่อศาลไว้ และมีอีก 2 รายหนักๆ นอกจาก 2 รายข้างต้น

กรณีฟ้องศาล กรมส่งเสริมลงเข้าไปบันทึกในระบบให้ไปที่ศาล สอบถามว่าต้องทำขั้นตอนอะไรต่อไป อาจตั้งเป็นลูกหนี้สงสัยจะสูญ ทราบว่า หากตั้งลูกหนี้สงสัยจะสูญ หากค้างหลายราย ยอดค้างจำนวนมาก 200,000-300,000 บาท ตัวเลขกำไรของสหกรณ์จาก 600,000 บาท **ต้องนำลูกหนี้สงสัยจะสูญมาหักลบออก จะทำให้ตัวเลขกำไรของสหกรณ์ลดลง**

เมื่อปี 2559 มีการดำเนินคดีกับสมาชิก 6 ราย เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา 6 ราย ยึดมาได้ 2 ราย ที่เหลือ 3 รายส่งต่อ อีก 2 รายชำระหมดแล้ว อีก 1 รายตามคำพิพากษา ค่าใช้จ่ายสูงมาก 50,000 บาทต่อราย มีค่า เดินทางไปขึ้นศาล ครั้งละ 3,000 บาท (มีข้อสงสัยทำไมว่า มีการนำยอดเงินทำสัญญาไปตั้ง ไม่ใช่เงินคงเหลือที่ สมาชิกต้องชำระคืน)

ปัจจุบันมีศูนย์ที่ใกล้เคียง ทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายดำเนินคดีสูงมาก ทำเรื่องส่งเอกสารเพื่อที่จะ ดำเนินการตามกฎหมาย แม้ว่าไม่อยากทำแต่ต้องดำเนินการเป็นความอยู่รอดของสหกรณ์ การบริหารสหกรณ์อาจ ล้มเหลว ตอนนี้อยู่ดีขึ้นเรื่อยๆ ไม่ใช่เพียง 1-2 คน จะเริ่มดำเนินการเดือนหน้า

การบริหารจัดการเรื่องงานก่อสร้าง

โครงการแรกชุมชนบ้านพิ สหกรณ์ซื้อวัสดุให้ สมาชิกหาช่างและควบคุมการก่อสร้างบ้านของตนเอง ช่างต้องการวัสดุอะไรมีแบบฟอร์ม เขียนใบสั่งวัสดุ ก่ออิฐ รู้ว่าใช้อิฐ 150 ก้อน ต้องพิจารณาว่าวัสดุแต่ละประเภท วัสดุมาจำนวนมากได้ไหม เหล็กสั่งมามากจะเกิดสนิม **นำไปสั่งวัสดุมาให้คณะกรรมการสั่งวัสดุ** สหกรณ์จะไป

สั่งพร้อมกันทีเดียว และจัดส่งตามรายชื่อตามแปลงดิน สมาชิกตรวจรับวัสดุเอง บางคนหากไม่อยู่จริงๆ ก็ให้ช่างที่สร้างบ้านลงชื่อรับวัสดุ ส่วนใหญ่ช่างรุ่นเดิมๆ จะจ้างช่างมาจากนอกโครงการ ไม่ใช่ช่างในชุมชน **รุ่นแรกๆ “หนูทดลอง”** บ้านสูงๆ ต่ำๆ สมาชิกไม่ได้ถือเงินเอง **ข้อดี** มีช่างชุมชนช่วยตรวจงาน คณะกรรมการภาค ก่อนจะเบิกจ่ายรายงวด แบ่งเป็น 3 งวด มีรายละเอียดตามงวดงาน โดยคณะกรรมการภาค บ้านจะเสร็จไปตามแผนงาน **ข้อเสีย** หลังไหนยังสร้างไม่เสร็จก็ต้องรอกัน

วิศวกรของพอช. ช่วยถอด BOQ ชุมชนหลาดตาลวงมี 3 แบบ เฟสแรก 30 หลัง สหกรณ์ซื้อวัสดุก่อสร้างจัดการด้วยสหกรณ์ ไม่มีช่างชุมชน ประมูลจัดจ้างผู้รับเหมา 4 ราย ทำงานได้รวดเร็ว สมาชิกออมเงินสมทบ ค่าถมที่ดิน ค่าทอกันดินสไลด์ ถมดินสร้างบ้านเงินออมสมาชิก เงินออมที่สะสมก็ลดลงไป ทำให้สมาชิกบางรายได้บ้านแบบพอได้ก่ออิฐ

สหกรณ์ตั้งคณะทำงานจัดซื้อจัดจ้าง บริหารงานโดยสหกรณ์ เฟสนี้ใช้เหล็กเท่าไร ใช้เหล็ก อิฐ ปูนเท่าไร สั่งมาครั้งเดียว เบิกไปสร้างให้เสร็จ สร้างหลังต่อไปเรื่อยๆ **ได้เรียนรู้เรื่องถอด BOQ** จากสถาปนิกของพอช. ตั้งแต่โครงสร้าง ฐานราก ตามขนาดของบ้าน คนที่ทำงานจริงๆ ในชุมชนจะรู้และรักบ้านตัวเอง เหล็กข้อย้อยจากที่ไม่รู้จักก็ต้องรู้ สหกรณ์ซื้อวัสดุมาตรฐานเดียวกัน กระเบื้องยี่ห้อเดียวกัน หากสมาชิกจะขายให้ใครแล้วแต่สมาชิกดำเนินการ

คณะกรรมการมาจากชุมชนตำบลาน บ้านพี นาบัว เข้ามาช่วยดูแล หลาดตาลวง ประมาณ 4-5 คน มีตัวแทนจากกรรมการ ตัวแทนชุมชน และตัวแทนสมาชิกกลุ่มเป้าหมาย ทุกคนต้องมารวมกันหมด ทั้ง 4 ชุมชนต้องเข้าร่วมกันหมด ทั้งกันไม่ได้ ต้องรับรู้หมดเลย

เฟสแรก งานโครงสร้าง **สมาชิกไม่รู้ว่าเป็นบ้านแต่ละหลังเป็นของใคร** ถ้ารู้ว่าเป็นบ้านใครจะดูแลเป็นพิเศษ วิศวกร สถาปนิกออกแบบ โดยสมาชิกที่ไม่รู้ว่าจะมีการจับฉลากแปลงที่จะได้อยู่อาศัย เพื่อความโปร่งใส ทุกคนจะช่วยกันดูงานโครงสร้าง หลังจากทำโครงสร้างเสร็จหมดแล้ว

ช่วงเฟส 2 จะรู้แล้วว่าหลังไหนเป็นบ้านตนเอง ชุมชนหลาดตาลวง ขนาดบ้านเท่ากันทุกหลัง มี 3 แบบ ขนาด บ้านเดี่ยว 4x7 เมตร บ้านเดี่ยว กับ 4x10 เมตร บ้านแฝด 4 x 10 จับฉลากเป็น 3 แบบ คือ สมาชิกเลือกแบบขนาดบ้าน และจับฉลากตามแบบกลุ่มบ้านขนาดที่ต้องการ สมาชิกจะไม่ว่าได้บ้านตรงไหนขึ้นอยู่กับความพร้อมของสมาชิก สร้างขนาด 4x7 ก่อน จะเสนอโครงการก่อน 30 หลัง สำหรับ **คนที่พร้อมก่อน** ออมเงินสมทบ 10 % ก่อน บางคนสมทบยังไม่ครบให้รอเฟส 2

สหกรณ์บ้านมั่นคงพัทลุงจำกัด มีจุดเด่น ชุมชนหลาดตาลวง **สร้างเสร็จในเวลากำหนดไว้** ชุมชนบ้านพี ชุมชนตำบลาน ชุมชนนาบัว สหกรณ์จัดซื้อวัสดุให้ สมาชิกจัดหาผู้รับเหมาเอง แบ่งจ่าย 3 งวด ชุมชนหลาดตาลวง

จ่าย 3 งวด งวดแรกทางลาด งวดที่ 2 โครงสร้าง งวดที่ 3 ผนัง สุขภัณฑ์ ตอนสร้างบ้าน สมาชิกไปดูทุกวัน ระยะเวลาก่อสร้าง 1 หลัง ใช้เวลาประมาณ 5-6 เดือน

จำนวนบ้าน 139 ครั้วเรือน ไม่ได้ใช้เงินสินเชื่อของพอช.ทั้งหมด เบิกมา 50:50 สมาชิกที่มีเงินออมของตัวเองก็สร้างไปก่อน ซื่อของครบข้างจ่ายตามเวลา พอทำบ้านเสร็จ จะไปเบิกงวด ทำได้โดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่พอช. หลาดตาหลวงใช้สินเชื่อจากพอช. งวด1 งวด 2 รวดเร็ว คณะทำงานพอรู้แนวทาง มีการเตรียมความพร้อม เพราะว่ามีพี่ๆ ที่มีประสบการณ์แนะนำ เรียนรู้บทเรียนจากพี่ๆ ชุมชนอื่นที่ดำเนินการมาก่อนแล้ว กรณีงบประมาณปีใดมีการเปลี่ยนแปลง หลาดตาหลวงเปลี่ยนแปลงทำไว้ให้ครอบคลุม รับผิดชอบรายงานส่งได้รวดเร็ว มีเอกสารมติการประชุมแนบไปพร้อมรายงาน

แลกเปลี่ยนจากมุมมองเครือข่ายเมืองพัทลุง

บทเรียนที่สำคัญ สหกรณ์บ้านมั่นคงพัทลุงจำกัด เป็นรูปแบบสหกรณ์จริงๆ **รูปแบบของประชาธิปไตย** ทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน ถามว่า “ใครเป็นผู้ทรงอิทธิพล ที่นี่ไม่มี” ส่วนมากสหกรณ์จะขึ้นอยู่กับประธาน พอมีผู้ทรงอิทธิพล หากเป็นประธานที่ดีบริหารสหกรณ์ไปได้ดี หากประธานไม่ดีมีจำนวนมากจะล้มไปเลย นี่คือ หัวใจหลัก ทำให้สหกรณ์นี้สามารถดำเนินการไปได้ สหกรณ์ต้องเป็นเหมือนไส้เดือน หัวไม่โต หางไม่โต สัตส่วนที่โตเท่ากัน โดยหลักสหกรณ์ คือ หลักประชาธิปไตย

ที่นี้เกิดวิกฤตมาก่อน **วิกฤตที่สำคัญ คือ การตองโครงการสำคัญพอสมควร** ต้องเป็นบทเรียนสำคัญของพอช. ในกระบวนการหนุนเสริม มีการเจรจาเรื่องแบบบ้านกับสถาปนิก วิศวกร “บ้านจะให้เหมือนศาลพระภูมิ พวกพี่ไม่เอา” คือ เดิมชั้นบันไดมาแล้วมีห้องนอนห้องเดียว เป็นโถงโล่งๆ

1) พอมีวิกฤต สหกรณ์ยืนยันด้วยหลักการของตัวเอง ทำให้เครือข่ายเข้มแข็งขึ้น หากไม่มีวิกฤต อาจล้มได้

2) พอช.อาจจะต้องไปดูขนาดของชุมชน จำนวนไม่เกิน 100 ครั้วเรือน ตอนนี้ปัญหาบ้านมั่นคง จำนวนเกิน 100 ครั้วเรือน บ้านสร้างไม่เสร็จ เกณฑ์การอนุมัติ ปัญหาการอนุมัติ 2 ปี สร้างไม่เสร็จ เพราะว่าขนาดของโครงการไม่เหมาะสมกับระยะเวลาที่อนุมัติ ไม่เหมาะสมกับขนาดของชุมชน **พัทลุงจำนวน ครั้วเรือนที่เหมาะสม** พอทำได้ตามกรอบระยะเวลา ทำให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ที่สามารถจัดความสัมพันธ์กันได้ง่าย ความเป็นเครือญาติ หากยิ่งห่างจะจัดความสัมพันธ์ได้ยากสุดท้ายต้องจัดการแบบคนไม่รู้จักกัน

หลักเกณฑ์จำนวน 200 ครั้วเรือนก็ได้ แต่เวลาอนุมัติขึ้นเป็นเฟสๆ ไม่ใช่จำนวน 200 ครั้วเรือนทีเดียว เห็นด้วยว่า เวลาคิดโครงการต้องเป็นโครงการขนาดใหญ่ อนุมัติเวลา 2 ปี ขนาดของบ้านมั่นคงเมืองที่จะสร้างชุมชนใหม่

กระบวนการหนุนเสริมต้องไปทำให้เครือข่ายชาวบ้านเข้มแข็ง มีกระบวนการเกาะเกี่ยว ช่วยเหลือไม่ทิ้งกัน ทำให้เกิดเครือข่ายแบบนี้ให้ได้ หากไม่สร้างเครือข่ายชาวบ้านในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง เจ้าหน้าที่จะเหนื่อยมาก การดำเนินโครงการต้องสื่อสารให้คนรับรู้รับทราบ มีเวทีประกาศตัวตน จัดงานวันที่อยู่อาศัยโลก จ.พัทลุง

การดำเนินงานมีรูปธรรมที่หลากหลาย ประกาศตัวตนให้หน่วยงานทราบ จะทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น นับว่าคุ้มค่าพอจัดงานเสร็จ **งบประมาณการจัดงานหลักแสน ได้ถนนราคาหลักล้าน** รองผู้ว่าราชการจังหวัดมาร่วมงาน เห็นว่าถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ กล่าวว่า “ให้ช่วยเหลือสมาชิกอยู่สบายๆ หน่อย” นายก อบต.ตอบว่าตอนนี้ไม่มีงบประมาณ ไปประสานทางงบประมาณ จากนั้นไม่ถึงปีได้งบประมาณมาปรับปรุงถนน ตอนนั้นสภาเทศบาล มีส่วนช่วยโครงการเช่นกัน

เรื่องที่อยู่อาศัยต้องวางระบบการ**ผลักดันให้ผู้ว่าแต่งตั้งคณะทำงาน** ระดับตำบลมีนายกเป็นประธาน กำนันเป็นรองประธาน มีสภาองค์กรชุมชนเป็นรองประธาน กองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้เดือดร้อน ตำบลละ 2 คน ปลัดและนายอำเภอเป็นที่ปรึกษาทุกตำบล มีการถอดบทเรียนแล้วว่า แม้แต่พื้นที่ที่ได้รับงบประมาณของ พมจ.ซึ่งก็มีขีดจำกัด ได้รับเฉพาะพื้นที่ที่นายกเห็นด้วย กระบวนการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ ระดับอำเภอ**อาจต้องอาศัยนายอำเภอ**ในพื้นที่ให้กระตุกให้สามารถขับเคลื่อนได้

ความที่ท้าทาย 1) สํารวจข้อมูลทั้งระบบ 2) ปฏิบัติการเรื่องการแก้ไขปัญหาโดยใช้โครงการบ้านมั่นคงเป็นเครื่องมือทั้งเมืองและชนบท พยายามเสนอโครงการบ้านมั่นคงเมือง พื้นที่ออมอยู่ประมาณ 30 ครัวเรือน ให้ขึ้นมาให้ได้และบ้านมั่นคงชนบท คิดว่าประมาณ 4-5 ปี จะวางระบบการแก้ไขปัญหาให้ได้

แลกเปลี่ยนจากมุมมองเจ้าหน้าที่

เป้าหมาย พอช.ภาคใต้ ปีนี้ NPL ต้องเท่ากับ 0 การดำเนินงานเรื่องสินเชื่อ ขององค์กร ถ้ามองให้ดี ภาคใต้ถือว่าเป็นเส้นเลือดหลักขององค์กรที่ผ่านมาพอช.ทำ บ้านมั่นคงมา ตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปัจจุบัน พอช.ทำงานร่วมกับ 3 ฝ่าย สหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พัทลุง

บทเรียนที่ผ่านมา ท้องถิ่นมีสำคัญมาก ทุกกระบวนการ การขอใบอนุญาตก่อสร้าง บางท้องถิ่นไม่ให้ เพราะขอจำนวนหลายหลัง บางแห่งไม่มีบุคลากรที่จะดำเนินการเรื่องนี้ บางแห่งไม่มีวิศวกรรับรอง ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า เห็นด้วยเรื่องการถอดกระบวนการสนับสนุน มีการพูดคุยกันว่า กระบวนการซื้อที่ดิน สร้างใหม่ กระบวนการนี้ยากมาก ขึ้นอยู่กับหน่วยงาน บางโครงการไปดูพื้นที่มาแล้วขึ้นอยู่กับวิธีการของผู้รับเหมา มีคำถามว่าทำไมไม่ซื้อที่ดินก่อนขออนุมัติ สาธารณูปโภคก็ไม่ได้ จะนำเงินไปเพื่อขอสินเชื่ออีก เกิดความย้อนแย้ง ที่ผ่านมาทำงานยาก ไม่สอดคล้องกัน อบต.มาปรับพื้นที่ถมดินก็ไม่ได้เพราะไม่รู้ดินของใคร ขอจัดตั้งสหกรณ์ระยะเวลา 1 ปี ขอสินเชื่อกระบวนการเริ่มยุ่งยาก

ความชัดเจนและความยุ่งยากมีมากขึ้น เรื่องขอสินเชื่อ ทำไมบอกว่า พอช.ขอสินเชื่อ สินเชื่อทำไมไม่คิดถึงสินเชื่อรวม ขึ้นอยู่กับระบบบัญชี หักรายคน พอช.บอกว่าขอสินเชื่อรวมได้ คิดเป็นรวมเช่น สมาชิกรายออม 10 บาท อีกรายออม 100 นิ่ง รวมกันแล้วขอสินเชื่อได้ 10% **ซึ่งหลักการทำบัญชีไม่ใช่ เกิดความย้อนแย้ง** สมาชิกต้องหักรายคน คนไม่ถึงต้องนำเงินของสมาชิกคนอื่นมาให้ คำถามทำไมสินเชื่อบ้านไม่ปล่อย 100% ทำไมปล่อย 90% สำหรับคนจน ส่วนใหญ่คนที่มาเป็นผู้เดือดร้อน บ้านเช่า รายจ่ายหลายทาง ต้องออม ไม่ต้องพร้อมกัน คิดรวมกันไปเลย

เรื่องสาธารณูปโภค หน้าดินเวลาถมดิน ต้องรอให้ดินยุบ ไม่งั้นบ้านแยก บ้านทรุด หลายชั้นตอน หน้างานเยอะมาก ขึ้นอยู่กับสภาพบางพื้นที่ ชาวบ้าน บอกว่าพอช.ทำช้า หากรีบดำเนินการบ้านสมาชิกต้องเสียหาย กรรมการต้องสื่อสารให้สมาชิกรับรู้ เข้าใจ พัทลุงกรรมการถือว่าเข้มแข็ง หากคณะกรรมการชุดนี้หายไปครั้งหนึ่ง กรรมการชุดใหม่ต้องมีขึ้นมาทดแทนกัน

แนวคิดอุดมการณ์ของคนทำงาน ทฤษฎีบางพื้นที่นำมาปรับใช้ไม่ได้ วิธีการกลุ่มย่อยมีความพยายามปรับใช้หลายโครงการ วิธีการ กระบวนการ ขาลงบันได 10 ชั้น เหลือ 5 ชั้น วิธีปฏิบัติอีกแบบหนึ่ง นี่คือหลักความจริงกว่าจะเสนอโครงการสินเชื่อได้หลายเรื่อง หากจัดตั้งเป็นสหกรณ์ภายใต้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด มีระเบียบ หลายขั้นตอนเป็นมาตรฐาน มีตัวชี้วัด สถานการณ์ตอนนี้ จังหวัดไหนที่มีสหกรณ์บ้านมั่นคง ปิดไม่ได้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ต้องคลี่คลายปัญหา ผู้ตรวจไม่อยากจะตรวจ ใช้เวลา 1 ปี เพื่อตรวจสอบสหกรณ์เลยต้องเลือกตรวจที่อยู่ 1 ปีงบประมาณของสหกรณ์บ้านมั่นคงเลยอยู่ลำดับหลังสุด สิ่งที่ต้องทำอย่างจริงจังและต้องมีความรู้ ต้องคุยกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ **สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด คือ ต้นแบบ การบริหารเรื่องงานก่อสร้างเสร็จตามเป้าหมาย ปิดบัญชีเป็นปัจจุบันทุกปี เขาทำได้ สิ่งสำคัญ กรรมการเข้มแข็ง มีคนทำบัญชี สามารถตรวจสอบได้**

พอช.ไม่ซับซ้อน เพราะเงินนำเข้าสหกรณ์หมด มีการเบิกครบ จะซับซ้อนระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก ภาคใต้มีหลายแห่งที่ยังคงวงเงินไว้ เวลาเบิกจ่ายใช้ไม่ได้ เพราะ “ราคาค่าวัสดุก่อสร้างสูงขึ้น” ทำให้ไม่สอดคล้อง สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด ตอนนี้อยู่ระหว่างการนำเงินกองทุนสำรองมาบริหาร ให้เกิดเป็นผลกำไร ในอนาคตสมาชิกที่ชำระหนี้หมดยังมีการชำระเงินทุน สหกรณ์จะมีธุรกิจ คือ **เรื่องธุรกิจข้าวสาร** สมาชิกได้กินข้าวสารในราคาถูกลงและมีคุณภาพ

ถอดบทเรียนทำให้รู้ว่าการบริหารสหกรณ์แต่ละแห่งเกิดช่องว่างอย่างไร รูปแบบของสหกรณ์ประเภทบริการ ความสัมพันธ์ของหน่วยงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หากเข้าใจตั้งแต่ต้นแรกจะช่วยในการทำงานขอฝากคณะกรรมการ “**งานพัฒนาเป็นงานที่ยาก แต่ง่ายหากเราเข้าใจ**” ใช้สินเชื่อเฉพาะที่ดิน สินเชื่อบ้านไม่ต้องอนุมัติ 100% หากสหกรณ์มีศักยภาพในการส่ง และมีประวัติดี (ปวต.) มีใจรักบ้านมั่นคงรักสหกรณ์

แผนงานในอนาคต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและธุรกิจสหกรณ์ ที่ผ่านมามีธุรกิจคือน้ำหยอดเหรียญ ข้าวสารลอยฟ้า สั่งข้าวสารมาจะสอบถามสมาชิกให้หัวหน้ากลุ่มแจ้งมาว่ากลุ่มนี้ เอาข้าวสารก็ไกล ข้าวอะไรบ้าง ทุกคนจะมีเงินปันผลตอนสิ้นปี ข้าวสารกรมส่งเสริมสหกรณ์ติดต่อมาให้ อนาคตอาจมีการหาที่ดินให้กับสมาชิกเพื่อประกอบอาชีพปลูกผัก หรือสร้างบ้าน โครงการบ้านมั่นคงอยู่อาศัยได้อย่างเดียว จะทำการเกษตรประกอบอาชีพไม่ได้ ต้องหาที่ดินรองรับ อย่างน้อยต้องมีอาชีพ

การสร้างคนรุ่นใหม่ให้มาเรียนรู้สหกรณ์ การสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้งานสหกรณ์ จัดให้มีเยาวชนไปศึกษาดูงานที่กรุงเทพฯ เรียนรู้เรื่องบ้านมั่นคง

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะให้ไปรับโล่พระราชทาน สหกรณ์การเกษตรมีกำไรปีละหลายล้านบาท สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง กว่าจะมาเป็นสหกรณ์ จากคนที่ด้อยโอกาส คนยากไร้ คนที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ทำงานบริหารสหกรณ์หน่วยงานยอมรับ กรมส่งเสริมสหกรณ์ อยากให้ได้รับรางวัลบ้านมั่นคงจะได้มีชื่อเสียงด้วย

ด้วยความเคารพและขอขอบคุณ คณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด เครือข่ายเมืองพัทลุง เจ้าหน้าที่สำนักงานพอช.ภาคใต้ สำนักสืบเชื้อ ในการสนับสนุนข้อมูลร่วมแลกเปลี่ยนการถอดบทเรียน ผู้เข้าร่วมต่างมีประสบการณ์ บทเรียน ความท้าทาย นับเป็นต้นแบบสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็ง จุดเริ่มต้นจากความไม่รู้ ไม่เชื่อมั่นว่าจะได้บ้าน เริ่มออมเงินจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จัดตั้งสหกรณ์ ขอเสนอสินเชื่อแม้หน่วยงานที่สนับสนุนมีความเห็นต่าง สมาชิกยืนยันความต้องการไม่แยกสหกรณ์ จากสถานการณ์วิกฤตข้อติดขัดการเสนอโครงการ การชะลอการอนุมัติ ทำให้เกิดการสำรวจข้อมูลความต้องการ เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียได้ข้อสรุปจากวิเคราะห์ข้อมูล กล้าหาญที่จะยืนยันความคิดความต้องการ วางแผนรองรับ ผลกระทบจากการได้รับการอนุมัติโครงการล่าช้า หลังจากโครงการได้รับอนุมัติ ปฏิบัติงานตามแผนงานได้สำเร็จ การรวมกัน 4 ชุมชน การช่วยเหลือกันแบบพี่ช่วยน้อง และการสนับสนุนการทำงานเครือข่ายเมืองพัทลุง ทำให้เกิดการถ่ายทอดบทเรียนสำคัญในการทำงานสู่ชุมชนหลากหลาย ชุมชนน้องใหม่ที่พร้อมเรียนรู้จากรุ่นพี่ ระมัดระวังการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น มีการวางแผนงานในอนาคต แต่ละช่วงของการแลกเปลี่ยนมีข้อเสนอต่อพอช. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุน พอช. ได้สื่อสารข้อจำกัดในกระบวนการขั้นตอน และเสนอต่อเครือข่ายเมืองพัทลุงเช่นกัน การถอดบทเรียนสหกรณ์ครั้งนี้เกิดประโยชน์แล้วในการแบ่งปันประสบการณ์ ข้อมูลให้แกกัน สำหรับข้อเสนอต่าง ๆ จะได้รับการแก้ไขหรือไม่ เป็นความท้าทาย ต้องติดตาม อาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ที่นำเสนอในการแก้ไขปัญหาและกระบวนการทำงานอนาคตได้

(ข้อมูลจากการลงพื้นที่ วันที่ 24 มีนาคม 2567)

สหกรณ์เคหสถานแก่นนคร จำกัด ชุมชน 95 ก้าวหน้านคร

จังหวัดขอนแก่น

จุดเริ่มต้นโครงการบ้านมั่นคง

ประธานสหกรณ์ เล่าว่า โครงการเริ่มตั้งแต่ปี 2548 เข้าโครงการบ้านมั่นคง ปี 2549 มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เดิมอาศัยกับผู้อื่นไม่มีที่อยู่อาศัยของตัวเอง เทศบาลชักชวนให้เข้าโครงการบ้านมั่นคง แนะนำให้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ออมเงินอาทิตย์ละ 300 บาท หากใครออมครบได้ 10% จำนวน 30,000 บาท จะสร้างบ้านให้ เจ้าหน้าที่สำนักสวัสดิการ มีหนังสือเชิญให้เข้าร่วมประชุมที่โรงเรียนเทศบาล เจ้าหน้าที่จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มาอธิบายเรื่องโครงการบ้านมั่นคงให้ฟัง ฟังแล้วคล้อยตามสมัครร่วมโครงการ **คนเข้าร่วมโครงการต้องทำงานร่วมกับชุมชน** ตอนนั้น มีสมาชิกกลุ่มตะวันใหม่ทำโครงการอยู่ก่อนแล้ว มาเล่าให้ฟังว่าได้บ้านแล้ว จากนั้นเริ่มชักชวนมีผู้สนใจ จำนวน 20 คน หลังจากออมแล้วใช้เวลานานกว่าจะได้บ้าน

ตอนแรกที่เป็นกลุ่มออมทรัพย์ มีคนอาสาช่วยปรากฏว่า **หลอกเงินหนีไป** ภายหลังจัดตั้งสหกรณ์ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2552 มีการซื้อที่ดิน ถมที่ดินเพื่อจะสร้างบ้าน ตอนนั้น ใครมีรถก็ช่วยออกค่าน้ำมัน เพราะ “**ความอยากได้บ้าน**” พอได้เริ่มก่อสร้าง มีการ**ประสานเทศบาล จ้างผู้รับเหมา** ด้วยความเป็นชุมชนเมืองรวมตัวกันยาก การบริหารงานก่อสร้างลักษณะซื้อวัสดุก่อสร้างจะทำเหมือนโครงการอื่นที่ไปเคยดูงานมาทำไม่ได้

วิธีการชักชวนสมาชิก ชวนคนที่อยู่บ้านเช่า พุดเหมือนเจ้าหน้าที่ทำความเข้าใจ ผู้เดือดร้อน **อันดับ 1 คือพี่น้องที่อาศัยริมทางรถไฟ** อันดับ 2 พี่น้องที่อาศัยอยู่บ้านเช่า และผู้อาศัยอื่นๆ เจ้าหน้าที่ทำความเข้าใจว่า หากพี่น้องที่อาศัยริมทางรถไฟยินยอมเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงครบ พี่น้องที่อาศัยอยู่บ้านเช่า คนที่อาศัยอื่นๆ จะไม่ได้เข้าโครงการนี้ ทำให้ผู้เดือดร้อนที่สมัครอยู่ก่อนสมาชิกลาออกเกือบหมด เหลือประธานอยู่คนเดียว สุดท้าย พี่น้องที่อยู่อาศัยริมทางรถไฟมาเข้าโครงการที่นี้น้อยมาก

หลักเกณฑ์ คือ คนที่อยู่บ้านเช่า เช่าระยะเวลาไม่กี่ปี บ้านไม่ได้เป็นของผู้อยู่อาศัย แต่เมื่อได้มาอยู่ในโครงการ ผ่อนไม่กี่ปีก็เป็นของตนเอง มีระเบียบในการชำระค่าเช่า

สหกรณ์เคหสถานแก่นนคร จำกัด ชุมชน 95 ก้าวหน้านคร เป็นชุมชนใหม่ล่าสุดของเทศบาลนครขอนแก่น **ปัจจุบันเข้าอยู่อาศัยแล้ว จำนวน 300 กว่าครอบครัว** ปลายปีนี้จะสร้างอีก 11 หลัง ทำงานประสานเชื่อมโยงกับเทศบาลนครของแก มีข้อติดขัดอะไรปรึกษาสำนักช่าง ได้รับความร่วมมือด้วยดี การบริหารงานของสหกรณ์ตั้งใจทำงาน ช่วยเหลือพี่น้อง ช่วยงานเทศบาล และหากพอช.ประสานขอให้ไปช่วยงาน คณะกรรมการสหกรณ์ยินดีไป

ช่วยทุกครั้ง “รู้สึกสำนึกในบุญคุณ ที่ได้มีบ้าน” สมาชิกบางคนมาขอลาออก บางเดือนจะถูกตัดไฟ กรรมการเจรจาว่าหากออกแล้วไม่สามารถกลับเข้าโครงการได้

จากกลุ่มออมทรัพย์ กว่าจะมาจัดตั้งเป็นสหกรณ์

ชุมชนในเขตเทศบาลนครที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ผู้เดือดร้อนที่ได้สิทธิ์ทันที คือ **พี่น้องที่อาศัยอยู่ริมทางรถไฟ** หากได้อยู่อาศัยในบ้านมั่นคงต้องสละที่อยู่เดิม ที่พี่น้องริมทางรถไฟไม่เข้าร่วม เพราะที่ต้องสละที่อยู่อาศัยเดิม พอช.มีหลักเกณฑ์ กติกาอะไรมา จะสื่อสารให้สมาชิกรับทราบ นำมาปฏิบัติ

การดำเนินงานผ่านเรื่องราวต่างๆ มากมาย ต้องสร้างกำลังใจให้กัน สมาชิก 94 ชุมชน ประธานชุมชนที่ 95 ไม่รู้ว่าใครดีใครร้าย สุดท้ายโกงเงินหายไป 80,000 กว่าบาท ภายหลังถึงรู้ว่า เขาไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ไม่ได้เดือดร้อนที่อยู่อาศัย มีคนเล่าว่าเป็น “นางฟ้าสายบุญ” สวย อยากช่วยให้พี่น้องได้บ้าน เขาอยากให้อะไรก็ทำ ประธานซึ่งตอนนั้นเป็นหัวหน้าทีมชุมชนย่อย สมาชิกออมเงินคนละ 300 บาท นำมารวมกันที่ชุมชน 94 เป็นเงินกองใหญ่ นำไปฝากที่กลุ่มใหญ่ไปเข้าธนาคาร รู้ว่ามีเงินไป สะดุดไปต้องเริ่มต้นใหม่ ไปแจ้งเจ้าหน้าที่แต่ทำอะไรไม่ได้เลย

เจ้าหน้าที่สวัสดิการเทศบาลมาช่วยวางระบบ สร้างความมั่นใจขึ้นมาใหม่ บอกว่า สมาชิกนำเงินออมมาส่งแล้ว ห้ามถือเงินสดกลับบ้าน มีคนทำหน้าที่นำเงินเข้าธนาคาร ถ่ายเอกสารสมุดบัญชีไว้ ทำให้มีระเบียบระบบ หลังจากรวบรวมเงินได้ จัดตั้งสหกรณ์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2562 สมาชิกแรกตั้ง ประมาณ 50 คน มีเงิน 7,200 บาท เทศบาลพาไปศึกษาดูงานพื้นที่อื่น **ได้เห็นบ้านมั่นคงโครงการอื่น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น**

การคัดเลือกพื้นที่ตั้งโครงการ เพราะอยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พื้นที่อื่นราคาถูกกว่า คิดว่า “เทศบาลดูแลเราแล้ว หากไปอยู่ข้างนอก เทศบาลจะไม่ได้ตามไป” เป็นมารยาทอย่างหนึ่งของไต่บ้าน การเมืองต้องฟังฟังประชาชน ประชาชนก็ต้องฟังเทศบาลเช่นกัน ตอนซื้อที่ดิน 8 ไร่ ราคาไร่ละ 750,000 บาท จำนวน 8 ไร่ ภายหลังมีที่ดินเป็นที่ตาบอด ขายราคา 2,00,000 บาท ถ้าไม่ซื้อจะไม่มีที่ดินติดกัน

การก่อสร้างบ้าน เฟสที่ 1 จำนวน 136 หลัง ต้องสร้างครบจำนวน 279 หลัง อนุมัติรอบแรก หลังจากซื้อที่ดินได้สร้างบ้านเฟสนี้ พื้นที่ ขนาด 12 ตร.ว. เฟสอื่น ขนาด 10 ตร.วา พอช.สถาปนิก ออกแบบจัดผังใหม่ ที่ดินเดิมราคาถูกได้บ้านขนาด 10 ตร.วา ซื้อที่ดินซื้อเพิ่มใหม่ 2 ล้าน ราคาแพงขึ้น

แบบบ้าน มีอาคารพาณิชย์ 2 ชั้น 2 ห้องนอน 2 ห้องโถง 1 ห้องน้ำ ขนาด 10 ตร.วา และมีบ้านแฝดขนาด 16 ตร.วา 32 หลัง สร้างเฉพาะเฟสแรก เฟสที่ 2 ไม่สร้างบ้านแฝดเพราะใช้พื้นที่มากกว่า สรุปล มีแบบอาคารพาณิชย์กับอาคาร ขนาด 16 ตร.วา ขนาด 12 ตร.วา ขนาด 10 ตร.วา ไม่มีการสร้างบ้านกลาง

บทเรียนสำคัญการบริหารสหกรณ์ และการก่อสร้างในเฟสแรก

ตอนเริ่มแรกคณะกรรมการ เริ่มจาก 12 คน ลดลงเหลือ 9 ดำรงตำแหน่ง 2 วาระๆ ละ 2 ปีติดต่อกัน ใครหมดวาระเว้นวรรคก่อน 1 ปี ค่อยมาเป็นกรรมการใหม่ มีการประสานงานกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ขอนแก่น ประธานคนแรก “มุ่น อ้อย ปู่ย” ช่วงแรก ประชุมเสร็จ มีจัดทำเล่มม่อฮ่อมสี่ชมพู ตัวละ 150 บาท ขายให้สมาชิก ราคาตัวละ 100 บาท ตอนนั้นเป็นไต้หวัน เฟสแรก จำนวน 136 ครัวเรือน ไม่มีมติที่ประชุมให้จัดทำเล่ม และไม่ได้ทำตามระเบียบ

ช่วงแรกๆ ชาวบ้าน ไม่ได้รู้เรื่องอะไร กว่าที่จะเข้าที่เข้าทางได้ ทุกคนเปิดใจ ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเก่ง เรียนรู้ไปพร้อมกันประธานคนแรก จบโครงการ 136 หลัง จ่ายเงินค่าก่อสร้างให้ผู้รับเหมา กรมตรวจบัญชีมาตรวจ พบว่าจำนวนเงินจ่ายเกินจากค่างวดงาน จาก 12 งวด เบิกงวดย่อยๆ งวดละ 30,000 บาท เกือบจะมีการดำเนินคดีตามกฎหมาย กรรมการหารือกันว่า หากเกิดเรื่อง เฟส 2 จะสะดุดไม่ได้สร้าง คณะกรรมการ 8 คน จึงมายอมรับเป็นสภาพหนี้ ชำระคืนให้กับสหกรณ์ บริหารเงินนำส่วนต่าง 3-5% ที่จะได้รับจากผู้รับเหมา นำมาคืนใช้หนี้สหกรณ์ พิจารณแล้วพบว่าประธานทำผิดโดยสุจริตใจ คือ “ไม่ได้เจตนาที่จะทำ” ตอนนั้นเขาเป็นเจ้าหน้าที่เทศบาล บอกว่าอยากให้พี่น้องได้บ้าน ปัจจุบัน ใช้หนี้หมดแล้วเป็นเรื่องเล่าที่ไต้หวันดำเนินการ เราช่วยกันไม่ได้ทั้งกัน

ตอนนั้น ผู้รับเหมาไม่มีเงินทุน งวดที่ 2 เงิน 2,000,000 หรือ 3,000,000 บาท ผู้รับเหมาแยกเบิก เป็นงวดย่อย 8-9 งวด แต่ละงวด สหกรณ์ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ที่บัญชี เป็นไต้หวันมาช่วย มีเก็บใบเสร็จทุกอย่างไว้หมด พอกรมตรวจบัญชีมาตรวจ พบว่า จ่ายเงินเกินจากค่างวดประธานบอก “ไม่มีคนทำบัญชี”

สหกรณ์มีการจัดทำสัญญาระหว่างสหกรณ์กับผู้รับเหมา ไต้หวันอยากช่วยผู้รับเหมา อยากให้เขาทำบ้านให้พี่น้อง มีสมาชิกสหกรณ์จำนวน 12 คน ให้ผู้รับเหมายืมเงิน 1 ล้านบาท สุดท้าย ผู้รับเหมาทำงานจนจบ และเสียค่าปรับให้ ทำอย่างไรก็ไม่เสร็จได้เงินค่าปรับผู้รับเหมา 1.9 ล้านบาท “เทศบาลเข้มกับเรา แต่เราใจอ่อนกับผู้รับเหมา” เซนต์สัญญาเรียบร้อย มีดอกเบี้ยย ยอมรับว่าบางอย่างเราแอบทำ

สหกรณ์ไม่ได้เอาเงินเป็นที่ตั้ง เงิน คือ หัวใจของสหกรณ์ เงิน คือ การส่งชำระหนี้ อยากให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หารือกันในการประชุมใหญ่ ระเบียบ กติกาต่าง ๆ ว่าจะดำเนินการเรื่องอะไรบ้าง เช่น เรื่องการติดต่อกันสด ต้องสี่เขียวเหนียวทรัพย์ สี่เขียวเป็นเฉดเดียวกัน ถ้าอยากมีบ้าน อยากให้น่าอยู่ นามอง

การชำระคืนสินเชื่อของสหกรณ์

การชำระคืนสินเชื่อ สัญญาแรกที่ดินชำระหนี้กับพอช.หมดแล้ว เฟสแรก ขอสินเชื่อซื้อบ้าน 2,838,118 บาท ซื้อที่ดินเฟสแรก 8 ไร่ เฟสที่ 2 เสนอขอสินเชื่อจำนวน 10 ล้านบาท 8 ไร่ ราคาที่ดินแตกต่างกันมาก จากราคาที่ดินไร่ละ 750,000 บาท ขึ้นเป็น 2,000,000 บาท ภายใน 5 ปี

ตอนนั้นสหกรณ์มีเงิน และรอเงินจากพอช.อีก 10 ล้านบาท เจ้าของที่ดินบอกว่า ถ้าไม่มีเงิน 10 ล้านบาท จะคืนเงิน 6 ล้านบาทกลับมา เงินจากพอช.ลงวันสุดท้ายพอดี ได้ลุ้นวันสุดท้ายเป็นละครชีวิต จริง ๆ

จากข้อมูล พอช.อนุมัติสินเชื่อ 86 ล้าน สมาชิก 333 ครัวเรือน บริหารเงิน 86 ล้านบาท เฟสแรกเหลือ 5 ปี สามารถจัดการหนี้สิน มีเงินส่งบ้าน มีเงินชำระค่าที่ดิน ค่าบ้าน ดูแล สมาชิกมีระเบียบวินัยในการส่งชำระหนี้ คนที่ค้างชำระหนี้มีน้อย สมาชิกช่วยกันเงินหมุนเวียนเฉลี่ยกันไปตามระบบ

สมาชิกบางคนเงินออมไม่ถึง 30,000 บาท แต่บางคนมีเงิน 50,000 บาท เงิน 80,000 บาท มาอยู่รวมกันเฉลี่ยกันไป มีคนส่วนน้อยประมาณ 30% ที่เดือนนี้เขาติดปัญหาไม่ได้ส่ง พอเดือนหน้าเขามาส่ง หมุนไปเรื่อยๆ ภายใน 30 รายในแต่เดือน จำนวน 60% ที่ส่ง และมีสมาชิกบางคนส่งเกิน คนที่ส่งเกินจะมาถัวเฉลี่ยกับคนที่ไม่ส่ง ตัวเลขสถานะทางบัญชีที่คงเหลือของ พอช.ปัจจุบัน 44 ล้านบาท ลดลงไปครึ่งนึงจาก 86 ล้านบาท กรมส่งเสริมสหกรณ์บอก ชาวบ้านทำไมเก่งจัง ทำไมเทศบาลไม่ส่งโครงการนี้ประกวด

การเบิกเงินค่าก่อสร้าง จะเบิกเป็นงวดๆ งวดแรก สร้างบ้าน วันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 มาจนถึง 2566 นับเป็นเวลา 12 ปี ชำระหนี้ได้ 44 ล้านบาท มาจาก 2 เฟส เฟสแรก จำนวน 136 ครัวเรือน เฟส 2 จำนวน 197 ครัวเรือน มีสมาชิก 70% ที่มีศักยภาพ มีวินัยในการออม 30% ที่มีปัญหา

สหกรณ์มีนโยบายสามารถเก็บดอกเบี้ยยได้ สหกรณ์ส่งพอช.เพิ่มขึ้น เพื่อส่งดอกเบี้ยพอช.ลดลงภายใน 2-3 ปี **สัญญาแรกที่ดินชำระหนี้หมดเพราะจ่ายมากกว่าสัญญา** เดือนละ 200,000 การส่งชำระคืนตั้งเป้าหมายให้ดำเนินการไปตามแผนงานละสัญญาก่อน จากนั้นจะเป็นสัญญาบ้าน 25 ล้านบาท ตอนนั้นคงเหลือ 8 ล้านบาท

สมาชิกส่วนใหญ่ มีอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป สหกรณ์ ให้สมาชิกกู้ระยะสั้น ปีละ 5 แสนบาท แต่ละรายก็ได้รายละ 20,000 บาท พิจารณาจากจำนวนหุ้น ดอกเบี้ยจะเป็นรายได้ของสหกรณ์ เกิดรายได้นำมาบริหาร สหกรณ์

โครงการการสร้างแรงจูงใจ นำกลับมาสร้างประโยชน์ให้สมาชิก

สหกรณ์มีกำไร เงินปันผลคืนสมาชิก ดูแลคณะกรรมการมีโบนัส มีเงินส่งดี สมาชิกจ่ายตรงเวลาไม่เกินกำหนด โครงการแรงจูงใจ ของ พอช. จำนวน 670,000 บาท ประชุมกับสมาชิกว่าจะแบ่งกันไหม ตอนนี้กำลังขอ มติเพื่อขอใช้ที่ดิน จะทำรั้วโครงการ อยู่ระหว่างรอให้ที่ดินมารังวัด หากงบประมาณไม่พอจะจัดผ้าป่าช่วยกัน รั้ว คือ ความปลอดภัยของแต่ละครอบครัว เป็นพลังให้คนทำงาน ไม่เคยผัดนัดชำระหนี้ ลูกค้าประวัติดี ได้รับเงิน 670,000 บาท รู้สึกตกใจได้มาอย่างไรไม่เคยคิดว่าสิ่งที่ทำไป ย้อนกลับมา “พอช.น่ารักแท้ พอช.คือ ดีแท้”

บ้านมั่นคงพื้นที่พิเศษของผู้มีรายได้น้อย กรมส่งเสริมสหกรณ์ เน้นย้ำ เรื่องสิทธิ์ “โครงการนี้สำหรับผู้มีรายได้น้อย ไม่ให้ขายสิทธิ์ ต้องอยู่อาศัยเอง หากจะขายให้ขายคืนสหกรณ์เพื่อส่งต่อให้สมาชิกที่ไม่มีที่อยู่อาศัย” ได้รับการสื่อสารเรื่องนี้และสื่อสารเรื่องนี้เสมอ สิ่งหนึ่งที่ภูมิใจ ปฏิบัติตามนี้ ไม่ทำอะไรที่นอกเหนือหลักเกณฑ์

วิธีการสื่อสารกับสมาชิก เดิมมีแบ่งเป็นคุ้ม คุ้มตันโพธิ์ 8 คุ้ม โชนแรกตะวันเบิกฟ้า คุ้มสมอ มีการแข่งขันรักษาความสะอาด หน้าบ้านหน้ามอ มีการติดตามการชำระหนี้ สมาชิกคนไหนชำระหนี้ล่าช้า เดิมสมาชิกจำนวนไม่มาก ปัจจุบันจำนวนคนมากขึ้นทำยาก ตอนแบ่งเป็นคุ้ม 80 หลังคาเรือน คุ้มละประมาณ 10 คน มีหัวหน้าคุ้มถนนยังไม่มีคอนกรีต เดินลุยดินโคลนกัน

การสื่อสารระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิก มีหลายวิธี เสียตามสายของประธานชุมชน เคาะประตูบ้าน มีเครื่องเสียง ลำโพง จัดทำเอกสาร เรื่องซ่อมหนี้ไฟดับเพลิง

ตอนนี้กำลังเริ่มต้นทำคุ้มกันใหม่ วิธีคิดเรื่องคุ้ม เป็นวิธีการคิดชนบทของไทย มีวิธีการสร้างความรักสามัคคีกัน **ช่วงสถานการณ์ covid 19** เดิมต่างคนต่างอยู่อาศัย covid 19 มีคร้วกลาง ช่วยกันดูแล ออกจากบ้านไม่ได้ เรากลัวเขา เขาก็กลัวเรา การช่วยดูแลกันเป็นสิ่งที่มันได้กลับมา แต่ก่อนเคยไปมาหาสู่กัน พอทุกอย่างปิด มีคร้วกลางที่ต้องทำเพื่อสมาชิก ได้เห็นน้ำจากทางสหกรณ์ พอข.สนับสนุนงบประมาณมาทำคร้วกลาง

กิจกรรมประเพณี กิจกรรมรดน้ำดำหัว สืบสานวัฒนธรรม กิจกรรมปีใหม่ สมาชิกมาทำบุญที่บริเวณหน้าสหกรณ์ พี่น้องมาตักบาตรร่วมกันวันเด็ก ให้ความสำคัญกับเด็ก ตั้งกลุ่มเยาวชนรักถิ่น อบจ. ประสานมาให้พาเด็ก ๆ ไปซ้อมกีฬา แม้อากาศร้อน เด็กอยากจะไปเล่นกีฬาฟุตบอล วันเด็ก ผู้ปกครองร่วมจัด กิจกรรมเตรียมน้ำดื่ม ลูกขึ้น เด็กซ่อมรั้ว นายกมาเข้าร่วม แจกเงินเป็นกำลังใจให้เด็ก ๆ ด้วย

ความท้าทายในการดำเนินงาน

การทำงานของ**ประธานชุมชน**ที่ทำงานภายใต้เทศบาล การทำงานของ **ประธานสหกรณ์** ไม่ได้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน หากทำงานร่วมกันได้ คิดว่าจะเป็นอันดับต้นๆ ของเทศบาล 95 ชุมชน จะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนเดือนหน้า สหกรณ์ส่งทีมงานลงสมัครคณะกรรมการชุมชนด้วย หวังว่าจะทำให้การทำงานเป็นหนึ่งเดียวกัน กิจกรรมต่างๆ จะสร้างการมีส่วนร่วมได้มากขึ้น อนาคตอยากให้มียุทธศาสตร์ต่างๆ

ระเบียบ กติกาชุมชน สมาชิกบางคนไม่ปฏิบัติตาม บอกแล้วไม่แก้ไข มีกติกาสหกรณ์ และกติกาของสหกรณ์ เสนอให้คณะกรรมการชุมชนลูกขึ้นมาเอาธูระ ทำงานคู่กับคณะกรรมการสหกรณ์ เรื่องทิ้งขยะ เสียงดัง สัตว์เลี้ยงหมา แมว ต่างๆ คณะกรรมการสหกรณ์ มีหน้าที่บริหารเรื่องสร้างบ้าน

เสียงจากสมาชิกสหกรณ์

สมาชิกเล่าว่า บ้านอยู่อาศัยถือว่าทำเลดี ได้ค่าขาย ตอนมาอยู่โครงการแรกๆ หนูตั้งห้อง ภายในโครงการ ยังไม่มีถนนเหมือนทุกวันนี้ ถนนเป็นดิน เดินลำบาก ใครมาก็อายพอตลอดลูกมีเพื่อนเยี่ยม ตอนนี้ไม่ขายบ้านถนน เททางลาดพื้นแล้ว คนที่เคยมาถามว่าบ้านมีถนนหรือยัง อยู่มาเป็น 10 ปี ปัจจุบันลูกอายุ 9 ขวบ ตอนแรกไม่ค่อยมีใครอยู่ รู้สึกไม่ค่อยปลอดภัย ตอนนั้นเข้าบ้านแพง และต้องมาส่งชำระหนี้บ้านโครงการนี้ด้วย

ปัจจุบันไม่คิดว่าจะมีความเจริญอย่างทุกวันนี้ **มีถนนแล้วเจริญขึ้น** โครงการอยู่กลางเมือง แต่ก่อนเวลา 20.00 น. ออกข้างนอกไม่ได้เส้นทางเปลี่ยว ปัจจุบันเที่ยงคืน ตีหนึ่งยังเดินทางได้ ปัจจุบันทำอาชีพค้าขายขาย กาแฟ ก่อนที่จะมาอยู่ในโครงการ คิดกับแม่ว่ามาอยู่ในโครงการจะมาขายกาแฟดีไหม พอได้บ้านอยู่สุดซอย ปัจจุบันทางเข้าโครงการมีทางออกทางเดียว กลายเป็นว่าบ้านอยู่ใกล้ทางออกพอดี เดิมลงทุนทำงานเทศบาล ชักชวน ให้มาเข้าโครงการ ก่อนมาไปขอพรศาลหลักเมือง ขอให้ได้เป็นสมาชิกเข้าอยู่อาศัยโครงการ

ครั้งแรกแม่รู้เรื่องโครงการนี้ก่อน บ้านไม่สร้างสักทีแม่ออกไป พอแม่จะกลับมาโครงการปรากฏว่าซื้อเก่า ไม่ให้สิทธิ์ ถือว่าไม่มีความเชื่อมั่นโครงการ ตอนนั้นมีโครงการตะวันออกใหม่สร้างบ้านแล้ว แต่โครงการเรายังไม่ขึ้น พอได้เห็นตัวอย่างจากโครงการตะวันออกใหม่ ก็มีทั้งชาวดีและชาวร้าย เขาได้บ้านไปแล้ว มีข่าวการโกงเงินกันบ้าง

คนที่อยากได้บ้าน ลือตท น อุดอมไว ขันมาตุ เส้าขึ้นแล้วมาที่ไรก็เห็นแต่เสา นั้นแหละฝนตกก็พากัน มาดู น้ำไหล ปลายก็เยอะ จะสร้างครั้งละ 10 - 20 หลัง จะถึงแปลงของเราหรือยังจะคอยมาดู โอ๊ยขึ้นคานแล้ว คานข้างบน รอลงคาน มีตอนที่ผู้รับเหมาหายไป ใจหาย จะสร้างต่อได้ไหม ไปตามหาผู้รับเหมา ว่าอยู่ที่ไหน? ถึงแม้บ้านจะไม่ค่อยสวย แต่มีความภูมิใจมาก ยังจ่ายเราก้ได้บ้านและส่งชำระหนี้ใกล้หมดแล้ว บางคนเหลือหนี้ไม่ถึง 100,000 บาท

การประชุมของคณะกรรมการสหกรณ์

คณะกรรมการสหกรณ์ประชุมเดือนละครั้ง สมาชิกจะประชุมเดือนละครั้ง หลังการประชุมคณะกรรมการ ประชุมตามภารกิจงาน และมีประชุมใหญ่ 1 ครั้ง เพิ่งจัดไปเมื่อวันที่ 21 เมษายน 67 ผลการดำเนินงานสหกรณ์ได้ กำไร 1,090,000 บาท **เงินปันผล 1 พฤษภาคม** ตามหุ้น ตั้งแต่ 1 บาท - สูงสุดประมาณ 1,300 บาท

สมาชิกพอชำระหนี้ค่าบ้านผ่อนใกล้หมดส่งเดือนละ เดือนละ 1,800-1,900 บาท เฟสแรกผ่อน 1,809 บาท รวมหุ้นแล้ว เฟส 2 ผ่อน 2,060 บาท เดือนละ 2,000 บาท ได้เป็นบ้านตัวเอง อีก 5 ปีก็ชำระหมดแล้ว แต่ก่อนเอาไม้พาดเดินไปบ้านนู่นบ้านนี้ อีก 5 ปี ได้กรรมสิทธิ์ในบ้านแล้ว

แผนงานในอนาคตปรึกษากับผู้ตรวจเรื่อง refinance ว่าจะดำเนินการอย่างไร สมาชิกบางคนส่งชำระหนี้ หมดแล้วเขาก็อยากคืนบ้าน จะให้คืนทั้ง 100% บางหลัง 300,000 บาท ส่งมา 70,000 เขาจะได้คืน 200,000 บาทสมาชิกที่จะคืนบ้านมี 2 เงื่อนไข ไม่เดือดร้อน ย้ายไปอยู่อาศัยที่อื่น เช่น ลูกเขยซื้อบ้านให้ สมาชิกมาขายคืน

สหกรณ์ ได้ 30% ของเงินต้นและที่ดิน คณะกรรมการกำลังจะออกระเบียบเงินกู้ refinance สมาชิกบางรายชำระหมดแล้ว ชำระค่าที่ดิน ค่าบ้านครบแล้ว เพื่อว่าสมาชิกอยากได้เงินก้อนใหญ่

สมาชิกมีจุดร่วมความฝันแบบเดียวกัน “มีบ้านได้อยู่อาศัย”

- ความสำเร็จเกิดขึ้นได้ เพราะสหกรณ์ช่วยเหลือสมาชิก หากเป็นธนาคารลูกหนี้ไม่ส่งชำระหนี้ ธนาคารยึดทรัพย์สิน แต่สหกรณ์ช่วยเหลือสมาชิก ขึ้นอยู่กับสมาชิกด้วย สมาชิกมีความเอาใจใส่ในการชำระคืน มีฝ่ายเร่งรัดหนี้สินเตือนให้สมาชิกมาชำระหนี้ วิธีการ เรียกมาพูดคุยกันว่าเพราะอะไร ปรีक्षाกันได้ ไม่ต้องหนีหนี้ คณะกรรมการเรียกมา สหกรณ์ช่วยทุกอย่างขอให้มาปรีक्षा ทำงานสำเร็จได้เพราะสมาชิกในโครงการ หากไม่มีสมาชิกก็ไม่มีบ้านขึ้นมาที่เป็นเสาหลักคณะกรรมการ สหกรณ์ ทั้งสมาชิก และคณะกรรมการ ประธานสหกรณ์ สหกรณ์และสมาชิกต่างร่วมแรงร่วมใจกัน

- **ความพยายามมุ่งมั่นของเราที่จะมีบ้าน** ความมุ่งมั่นมานะที่จะส่งชำระหนี้ **ทุกคนมีจุดร่วมความฝันแบบเดียวกัน 333 ครั้วเรือน**

- **ทุกคนมีใจสู้ กล้าเสี่ยง** จะโง่งหรือไม่โง่ง พอถึง **วันที่ได้ทะเบียนบ้านทุกคนตามหมด** ทุกวันนี้โครงการบ้านเต็ม มีคนอยากมาสมัคร หากมีพื้นที่เพิ่ม เพื่อนมาเยี่ยมบ้านแต่ละหลังมีการตกแต่งแตกต่างกัน เพื่อนชมว่าบ้านสวย ทุกคนเข้ามาอยากเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้

- **ผมเป็นคนแรกที่มาร่วมประชุม** มีการประชาสัมพันธ์ ใครอยากได้บ้านให้มาประชุม วันนั้นผมดูแลเครื่องเสียงเปิดเครื่องเสียงในห้องประชุม สมัครเป็นสมาชิกกันตั้งแต่ตอนนั้น ประชุมที่ไหนไปตลอด พอจับฉลากบ้านจับได้บ้านแฝด มาอยู่แรกๆ มีคันทนา ฝนตกสร้างบ้าน เป็นดินโคลน จุฬรอมอเตอร์ไซด์ ลุยโคลน ลำบากมาก ผมดีใจมาก **มีบ้านอยู่ ไม่ต้องร่ำร้อน** มีบ้านให้ลูกอาศัยต่อไป

- **หากไม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์บ้านมั่นคง ผมคงไม่มีบ้าน** เพราะเงินเรามีไม่เยอะ โดยเฉพาะเมืองขอนแก่น ถ้าไม่มีเงินหลักล้านซื้อที่ดินไม่ได้ บ้านราคา 3-4 แสนบาท จะไปหาที่ไหนได้นอกจากโครงการนี้ มีแล้วจงรักษาไว้ แม้ว่าจะไม่ได้โฉนดให้อยู่ร่วมกันก่อน ส่งชำระหนี้ให้หมดก่อน ส่งหมดแล้วเป็นของสหกรณ์และสมาชิก ใครมีปัญหาคุยกับสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ มีปัญหาอะไรส่งไม่ได้ เดือนนี้ไม่ชำระหนี้ เดือนหน้ามาชำระ คน 30% จะไม่ปล่อยให้เขาขาดชำระหนี้ แต่ละคนรายได้ต่างกัน ความภูมิใจที่ได้อยู่ตรงนี้ ลูกผมจะได้บ้าน

- **เดิมทำไร่ทำนา** เข้ามาอยู่โครงการนี้ แม้ต่างคนต่างมาวันไหนไม่อยู่บอกเพื่อนบ้านฝากดูบ้านกันได้ วันนั้นมีขโมยจะแบกเหล็กไปขายขโมยโกหกว่าเจ้าของบ้านให้มาเอา เพื่อนบ้านมาบอกผม มีคนช่วยกันดูแลชุมชนในเมืองพึ่งพาอาศัยกันไม่เหมือนชนบท บางทีลืมเปิดน้ำทิ้งไว้ ข้างบ้านช่วยปิดให้

- ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ พอช.ลงพื้นที่ช่วยกันประชาสัมพันธ์ ทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความมั่นใจ ส่งเสริมให้ออมเงินก่อน ดีกว่าเช่าบ้านอยู่ เป็นตามนั้นจริงๆ บ้าน 14 หลังแรก ที่ดินชำระที่ดินหมดแล้ว บ้านใกล้หมดแล้ว
- **เดิมอาศัยอยู่ริมทางรถไฟ** เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง มีชาวต่างๆ มาตลอด ล่าสุดเรื่องรถไฟรางคู่ มีการประชาสัมพันธ์ว่าให้ไปสมัคร จะมีการประชุมใหญ่เทศบาลนคร ได้สมัครเข้าร่วมโครงการ กลุ่มพาไปดูที่ตั้งโครงการ เหมือนชายฝัน อยากรู้ได้อยู่ใกล้ ตอนนั้นมีหัวหน้าหลายกลุ่ม สอช. บ้านมั่นคงเทศบาลนคร พี่เลี้ยงจากเทศบาลนคร แจ้งว่า หากเข้าโครงการต้องเสียสละที่ของการรถไฟ **เลือกกลุ่มนี้ เพราะมีความชัดเจน**
  - การสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิก เรื่องที่ตั้งโครงการเป็นที่ดินใช้ทำนา มีปัญหาคมนวเขตที่ดินจำนวน 8 ไร่ 6 วัว ควาย บ่อน้ำบาดาลบ่อแรก บ่อที่ 2 ก่อสร้างตรงบ้านแฝด อาบน้ำแร่กัน ทั้งทำท่าย ทั้งสนุก เป็นทางลูกรัง ตั้งแต่ปากทางส่วนนี้ “**ได้ยิ่งกว่าบ้าน**” ได้บ้านหลังริม มีพื้นที่ มีเพื่อนบ้านดี **นี่คือ ความสุข (เสียงหัวเราะ)** ได้เป็นหัวหน้าคุ้ม มีอยู่ 8 คุ้ม ได้มีการทำงาน ลูกหลานเห็น เขาวิ่งมากอดทักทายกัน
  - **ช่วงแรกการเก็บเงินของสมาชิกนั่งอยู่ต้นไม้** จากเวลาเช้า - เย็น พอรับเงินเสร็จ นำเงินไปเข้าบัญชี ไม่ถือเงินสด ตอนนั้นเงินสะสม 700,000-800,000 บาท พอช.บอกว่าใกล้ถึงล้านบาท พอช. บอกว่าที่ออมๆ กัน ออมได้เท่าไร? เก็บ slip ไว้หมด “เกิดความมั่นใจ ใช้ระบบการออม นั่งอยู่ร่มไม้ รับเงินออม ของสมาชิกได้ต้นไม้” กรมส่งเสริมสหกรณ์ ถามว่านำเงินไปเข้าบัญชี มีอะไรเป็นหลักฐานไหม? ไม่ใช่เห็นแต่ Book Bank
  - **ความรู้สึกเหมือนลูก ๆ ไม่ต่างกันเลย** ประสบการณ์เยอะ แม่เป็นอดีตพนักงานเทศบาล คงเห็นความสำคัญ เลยให้รับเงิน ตอนนั้นมีเหตุการณ์ทางการเมือง จะเผาบ้านเผาเมือง พนักงานเทศบาลกลัวมาก “ชอบเงิน ก็กลัวเหมือนกัน ประสบการณ์เยอะตื่นเต้น”
  - **เริ่มจากเข้ามาช่วยงานสหกรณ์ก่อน** เดิมเช่าบ้านอยู่ ทำงานเป็นผู้จัดการอยู่บริษัท ปกติเลิกงานเร็วเวลาบ่าย 3 โมง ตอนนั้น รู้ข่าวโครงการจากประธานชุมชน 94 ชุมชน ประชาสัมพันธ์ว่า ใครอยากได้บ้านออกมาทำงานอยู่ที่นี่เลย เป็นคนขอนแก่นอาศัยอยู่ต่างอำเภอ
  - **เมื่อก่อนประชุมบ่อย** ประชุมว่าจะได้บ้านแล้ว ความตื่นเต้น ความอยากได้บ้านชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ คณะกรรมการชุดเก่า ทำตั้งแต่ยังไม่มีเบี้ยประชุม ทำมา 4-5 ปี ได้ค่าตอบแทนปี 2554-2555 ทุกคนเป็นจิตอาสา ความรับผิดชอบเยอะ คือ จะรู้เท่ากันว่าการเป็นสหกรณ์บ้านมั่นคง เราต่างคนต่างมา ตรวจสอบซึ่งกันและกัน
  - **โครงการนี้สำเร็จ** ดำเนินงานตามเป้าหมาย สหกรณ์สามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ชุมชนหน่วยงาน สหกรณ์ พี่เลี้ยง พอช. **ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมทำให้โครงการนี้สำเร็จ** หากมีวินัย ดำเนินการตามเป้าหมาย จะไปได้ง่ายได้ดี รวดเร็ว

- ต่างคนต่างมา “เราอยากได้บ้านเหมือนกัน” ลึกๆ ใครจะไปรู้ว่าโงงหรือไม่ โชคดีที่ว่า “เฮฮาหัวใจเดียวกัน” ไม่ได้เอาเงินเป็นที่ตั้ง เงิน คือ สิ่งที่จะบันดาลความสุข ให้พี่น้อง คือการได้บ้าน
- ที่ได้มากกว่าคำว่าบ้าน ได้มาเป็นบุคลากรที่อยู่ในส่วนกลางสหกรณ์ **ผู้ตรวจสอบ** ได้มาช่วยพี่ๆ ในการแก้ไขปัญหา นี่คือ คำว่าได้มากกว่าบ้าน หมู่บ้านมี อสม.หมู่บ้าน ได้ร่วมกิจกรรมกับพี่ๆ จริงๆ เป็นคนจังหวัดชัยภูมิ มาตรงนี้ ทำการค้าขายเป็นเมืองใหญ่ ตรงนี้เป็นจุดกึ่งกลางของขอนแก่น ถ้าอยู่บ้านคงไม่ได้เป็น อสม.หมู่บ้าน 300 กว่าหลังคาเรือน เข้าโครงการยากกว่าจะได้สิทธิ์ ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะได้เป็นเจ้าของบ้าน เพื่อนรุ่นเรา ยังไม่มีบ้าน ญาติพี่น้องไปเช่าคอนโด ซื้อมอเตอร์ไซด์ เรายังอยู่ได้ ค่าบ้านแค่นี้ยังอยู่ได้ หากสมมุติค่าชำระ 2-3 งวด เกือหนุนกันได้ อยู่ที่นี่เจอผู้คนมากมาย มีรายได้หลายทาง สังคมไม่ทิ้งกัน โครงการตั้งอยู่ในเมือง ถือว่าโอกาสสร้างรายได้เยอะกว่าอยู่ชนบท

การส่งเสริมอาชีพ ที่ผ่านมามีการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีเครือข่าย สหกรณ์ส่งสมาชิกเข้าร่วมอบรมเรียนทุกอย่าง จะเขียนโครงการไป แรงงานที่ 6 ประกันสังคม แรงงานนอกระบบ ทำข้างนอกได้ เวลาหน่วยงานจัดได้ไปเข้าร่วม

สหกรณ์เคหสถานแก่นนคร จำกัด ชุมชน 95 ก้าวหน้านคร บริหารงานมีคำกล่าวจากผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้นแบบเรื่องการชำระหนี้ ดีใจ “**ความเป็นไทยบ้านเก็บเงินส่งหนี้ได้**” เรื่องการก่อสร้าง ช่างชุมชน เล่าว่า เวลาตรวจงาน เดินทุกหลัง เดินทุกห้อง มีอดีตนายช่างเทศบาลมาช่วยแนะนำ

แผนงานในอนาคต

ประเด็นกลุ่มเปราะบาง ผู้พิการ มีอสม.ดูแล และมีโครงการหมู่บ้านสีขาว **อสม.ของหมู่บ้าน** อสม.มี 12 คน เมื่อมีคนเจ็บไข้ได้ป่วยจะมาที่อสม.ก่อน การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยประสานงานกับ 1669 แต่ละเดือน อสม.ทำงานลงเยี่ยมผู้สูงอายุ คนพิการ ชั่งน้ำหนักเด็ก วัดความดัน ตรวจสอบขลุ่ยลาย อสม. บริการเปิด 3 วัน พุธ พฤหัส เสาร์-อาทิตย์ บ่าย 3 -6 โมงเย็น หากเป็นวันที่ปิดทำการก็สายตรงมาที่ อสม.ได้

เรื่องการจัดระบบข้อมูล ส่วนใหญ่จัดทำข้อมูล ในโปรแกรม Excel และจัดเก็บไว้ Handy drive 2-3 อัน เมื่อ 2-3 เดือนที่แล้วสหกรณ์แนะนำให้ทำผ่านระบบ online เราเป็นสหกรณ์ที่เกี่ยวกับบ้าน มันยาก ระบบยังไม่รองรับ ของเขาจะมีอสม.ทรัพย์สหกรณ์ทั่วไปเป็นสหกรณ์การเกษตร **การปิดบัญชีทำได้ถูกระบบของสหกรณ์ต้องปิดบัญชีทุกเดือน** จัดทำข้อมูลนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบ สรุปงบประมาณประจำเดือนก่อน

สรุป การถอดบทเรียนการบริหารสินเชื่อ วงเงินงบประมาณ 86 ล้านบาท ปัจจุบันสัญญาแรกที่ดินชำระหมดแล้ว สัญญาบ้าน 25 ล้านบาท คงเหลือ 8 ล้านบาท จากกลุ่มออมทรัพย์ จัดตั้งสหกรณ์ มีระบบมาตรฐานกรมส่งเสริมสหกรณ์กำกับดูแล การออกแบบเรื่องการเงิน เริ่มจากกลุ่มออมทรัพย์ จัดตั้งเป็นสหกรณ์ การเรียนรู้ร่วมการ

ทำงานควบคู่กับพี่เลี้ยง ผ่านความท้าทายการบริหารงานการรับช่วงต่อจากคณะกรรมการชุดแรก การเปิดใจประสานงานระหว่างคณะกรรมการชุมชน ความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เทศบาล พอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นสหกรณ์ต้นแบบเรื่องการชำระหนี้ บทเรียนนี้จะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินงานของโครงการบ้านมั่นคงอื่นๆ และผู้ที่สนใจต่อไป

(ข้อมูลจากการลงพื้นที่ถอดบทเรียน วันที่ 24 เมษายน 2567)

เรื่องเล่าจากชุมชนขนาดเล็ก และหนองคันทรง

การบริหารสหกรณ์เคสหสถานบ้านมั่นคงจังหวัดตราด

สหกรณ์เคสหสถานบ้านมั่นคงหาดเล็ก เป็นสหกรณ์น้องใหม่ มีเครือข่ายพี่เลี้ยงบ้านมั่นคงจังหวัดตราด และตัวแทนคณะกรรมการสหกรณ์เคสหสถานบ้านมั่นคงคลองใหญ่ เข้ามาแนะนำให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี

ปี 2560 จัดตั้งเป็นของกลุ่มออมทรัพย์ จุดเริ่มต้น มันคือ มีการออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้าน ประมาณปี 2562 บ้านมั่นคงหาดเล็ก มีการดำเนินงาน 2 รูปแบบ บ้านมั่นคงเมืองและบ้านมั่นคงชนบท ตอนแรกยังไม่มีการสร้างบ้านในน้ำได้ คือ ที่ดินชนบทสามารถปรับปรุงในที่ดินเดิมได้ กรมเจ้าท่าอนุญาต จึงมีสมาชิกที่สร้างที่อยู่อาศัยในน้ำ เริ่มต้นสมาชิกประมาณ 159 ภายหลังมีสมาชิกบางที่สามารถปรับปรุงที่อยู่อาศัยในที่เดิม **เหลือสมาชิก 102 คน**

อีกกลุ่มสมาชิกไม่สามารถขยายที่อยู่อาศัยในน้ำได้ คือ ผู้เดือดร้อนกลุ่มนี้ มีการรวมตัวกัน มีการจัดที่ดินใหม่เพื่อแก้ไขปัญหา จัดตั้งสหกรณ์ปี 2562 การซื้อที่ดิน เสนอของบประมาณสินเชื่อกับพอช. สหกรณ์ยังไม่ได้ใช้เงินค่าก่อสร้าง การลงบัญชีพื้นฐาน สามารถ**ปิดบัญชีได้ทุกปี** มีการจ้างคนทำบัญชีที่มีประสบการณ์และสามารถปิดบัญชีได้

การสื่อสารของสหกรณ์ มีการสื่อสารผ่านกลุ่ม line สื่อสารผ่านการประชุมหาข้อตกลง การสื่อสารกับสมาชิก มีการสื่อสารกันตลอด ผ่านการประชุม ปัจจุบันหารือกันเรื่อง**ฝังบ้าน**

การชำระสินเชื่อของสมาชิก สมาชิกบางรายชำระคืนสูงสุดเดือนละ 1,100 บาท ปีแรกมีการชำระคืนภายในกำหนดเวลาทุกเดือน กำหนดวันชำระหนี้ไม่เกินวันที่ 5 ของทุกเดือน กรณีที่สมาชิกค้างชำระสินเชื่อค่าที่ดินมีจำนวนไม่มาก มีติดตามจากกรรมการและให้เพื่อนพี่น้องช่วยกันติดตาม ปีนี้สหกรณ์ได้รับเงินจาก โครงการสร้างแรงจูงใจจาก พอช. ภายใต้อัตลักษณ์

การเก็บเงินค่าหุ้น ผู้จัดทำบัญชีแนะนำว่า ปีนี้อยากให้สมาชิกออม 100 บาท หรือ 200 บาท จะทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบ เพราะคิดว่าปีนี้ จะออม 100 บาท หรือออม 200 บาท จะได้รับรู้ยอดเงินคงที่ เวลาตรวจสอบจำรู้ว่าปีนี้จ่ายค่าหุ้นเท่าไร จำนวน 63,740 บาท จัดเก็บจริงได้ 91,228 บาท มีส่วนต่าง ค่าบริหารจัดการ 2% ของหาดเล็กรับดอกเบี้ยมาจาก พอช. 4% ปล่อยให้สมาชิกร้อยละ 6% ทำให้มีเงินส่วนต่าง ปัจจุบันสมาชิกมีการออมเงินเงินสมทบประมาณ 5 ล้านกว่าบาท

การบริหารจัดการสหกรณ์ หากวางระบบไว้ดี สหกรณ์ไหนบริหารงานดีมีความต้องการจะไปขอศึกษาดูงาน ที่ผ่านมาได้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่พอช.จัดขึ้น ทำให้รับทราบว่าปัญหาสำคัญของสหกรณ์ที่ปิดบัญชีไม่ได้ คือ เรื่องการทุจริต หากไม่ได้เอกสารใบเสร็จจากคนที่ไม่ซื้อสินค้าหรือบริการต่างๆ จะปิดบัญชีอย่างไร

สหกรณ์จ้างคนจัดทำบัญชีเดือนละ 6,500 บาท ที่ผ่านมามีสมาชิกเคยไปอบรม กลับมาทำไม่ได้ ต้องมีเวลาจริงๆ รายละเอียดจุกจิก ก่อนจะจ้างคนจัดทำบัญชี ได้ถามสมาชิกว่าใครอยากเรียนรู้ ใครอยากทำบ้าง ส่วนใหญ่สมาชิกไม่มีความรู้เรื่องบัญชี ทุกปีที่ตั้งมาจนถึงทุกวันนี้ สามารถแจกแจงค่าใช้จ่ายได้

กลไกคณะกรรมการสหกรณ์

ตอนเริ่มโครงการใหม่ๆ ยังไม่มีบ้าน นายกเทศบาลขอให้ช่วยเป็นประธาน เพื่อให้การประสานงานต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกกับสมาชิก สมาชิกกับสหกรณ์ และกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการไปได้ สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

สหกรณ์ดำเนินการเรื่องเดียว คือ เรื่องถมดิน มีการจัดซื้อจัดจ้าง ทุกอย่างเปิดเผยได้ นำเงินไปดำเนินการเรื่องอะไร ค่าใช้จ่ายเท่าไร คงเหลือเท่าไร ตรวจสอบได้ จนท.ตรวจบัญชีสหกรณ์มาช่วยให้คำแนะนำ

บทเรียนสำคัญ บ้านยังไม่ได้สร้าง การเลือกพื้นที่ดินฝั่งภูเขา

การก่อสร้างบ้านยังไม่เกิดขึ้น บ้านยังไม่ได้สร้างเพราะที่ดินอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีราคาสูง ที่ดินอยู่ใกล้ภูเขา หากจะถมดินก็ไปขออนุญาตกับเจ้าของที่ดิน เกี่ยวข้องกับกฎหมายการศึกษา ต้องใช้เวลานาน จะตัดต้นไม้ก็ไม่ได้ เกิดข้อติดขัดในรายละเอียด คณะกรรมการเคยคิดว่า หากจะยกเลิกสัญญา มูลค่าที่ดินสูงขึ้น การจ่ายคืนค่าที่ดินคืนให้กับสมาชิกทำได้ค่อนข้างยาก

ตอนเลือกซื้อที่ดิน คนในพื้นที่จะรู้ว่าซื้อที่ดินยากมาก บางคนพูดว่าทำไมเลือกพื้นที่นี้ บอกกลับไปว่า หากไปหาได้ราคาถูก พื้นที่ราบกว่านี้ ดีกว่านี้ ให้ไปหามา ที่ดินเป็นพื้นที่ราบ สวย อาจไปเกี่ยวข้องกับนักการเมือง ไม่อยากเกี่ยวข้อง ไปซื้อพื้นที่อื่นที่สามารถเลือกได้ หากเป็นที่ดินฝั่งทะเล ราคาไร่ละ 3 – 5 ล้านบาท ถ้าเป็นพื้นที่ทะเล ต้องใช้เสาเข็มพิเศษเฉพาะ เพื่อป้องกันการกัดเซาะจากทะเล พิจารณาคัดเลือกที่ดินเลือกที่ดินอยู่ไม่ไกลจากพื้นที่เดิม แม้ว่าต้องใช้เงินซื้อเล็กน้อย คิดไปถึงอนาคตข้างหน้า จนได้ที่ฝั่งภูเขา

ครั้งแรกสหกรณ์เสนอสินเชื่อ จากกระดาษหนึ่งแผ่นเรียบๆ วางผังบ้าน เมื่อจะดำเนินการ หน่วยงานจริงไม่สามารถปรับพื้นที่เรียบได้ เจ้าหน้าที่ พอช.ประสานปรึกษาอาจารย์จากมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตั้งแต่ช่วงสถานการณ์ Covid-19 ปัจจุบันเป็นระยะเวลา 2 ปี ยังคงต้องรอต่อไป เพราะหากฝนตก น้ำไหลแรง ดินสไลด์ มีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย คณะกรรมการเล่าว่า “พอช.เคยเชิญไปหาหรือว่า เรื่องที่ไม่ได้ดำเนินการ ตอบกลับไปว่า ยังไม่ได้รับแบบบ้าน” ส่วนใหญ่สมาชิกจะชำระหนี้เรื่องที่ดินก่อน เพราะยังไม่ความชัดเจนเรื่องการก่อสร้าง ยอมรับว่าไม่กล้าบอกกับสมาชิกตรงไปตรงมาเรื่องนี้

ข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่

ปัจจุบันยังไม่มีการสร้างบ้าน เพราะติดปัญหาเรื่องแบบบ้าน เรื่องงานก่อสร้างรอนาน แม้ขอเสนอสินเชื่อ กรอบงบประมาณมาแล้ว ด้วยระยะเวลาไม่มีทำที่ว่าจะดำเนินงานต่อไปได้ ต้องคืนกรอบงบประมาณไป หาก เปรียบเทียบ ความยากของพื้นที่ พื้นที่ภูเขาหลวง พื้นที่เกาะสีชัง มีลักษณะใกล้เคียงกัน เป็นพื้นที่ชายเขา ภูเขา หลวงเป็นชั้นหิน มันยังไม่มี ความลาดชัน แต่เป็นชั้นหิน เกาะสีชังมีความลาดชัน สามารถจัดปรับพื้นที่ พื้นที่ไม่ได้ เป็นภูเขาที่มีดินถล่ม

เรื่องที่ดินไม่สามารถประเมินได้ว่าปริมาณดินมากหรือน้อย มีคนถามว่าให้นำดินออกจากพื้นที่ใหม่ จะซื้อ ดินกลับ ก็ต้องคอยเวลา การเปิดหน้าดินถมที่ ไม่ได้มีตลอดเวลา ที่ดินแบ่งเป็น 6 ชั้น บริเวณแถวจ.ตราด จะวางเรียง หินเพื่อกันดินสไลด์ ถามว่าดินสไลด์ได้อยู่ไหม ? พอเจอปัญหานี้ปรึกษาอาจารย์ ภายใต้ความร่วมมือมหาวิทยาลัย บูรพา คณะวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์มีประสบการณ์หลายพื้นที่ พื้นที่ลาดชัน ออกแบบให้เหมาะสมและปลอดภัย

ตอนนี้อยู่ระหว่าง รอแบบจากอาจารย์ ทำค่อนข้างยาก หลังจากมีการจัดพื้นที่แล้ว เรื่องงบประมาณเป็น อีกส่วนหนึ่ง และด้วยงบประมาณของพอช. มีหลายส่วน งบประมาณสาธารณูปโภคเกือบ 4 ล้านบาท ปรับดินไป 800,000 กว่าบาท การระบายน้ำ ถนน ไฟฟ้า นายกเทศบาลรับปากว่าจะช่วย ประเด็นหลัก คือ ปัญหาเรื่องดิน สไลด์ การวางออกแบบผังบ้าน

เข้าใจว่าทางอาจารย์ พอเห็นพื้นที่หากมีการปรับพื้นที่แล้ว ต้องเชื่อมโยงกับการปรับผังใหม่ ทางน้ำไหลไป ทางไหนจะเหมาะสม เป็นเรื่องวิชาชีพของวิศวกรที่มีความยาก ตอนนี้ภาคทฤษฎี.ปริมนทลและตะวันออก มีเรื่อง ติดตามการทำผังเพื่อให้สอดคล้องกับหน้างานของชุมชน

เรื่องระบบบริหารสหกรณ์ คณะกรรมการทำได้ดี สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้เดือดร้อนจริง คณะกรรมการอาศัยอยู่กับพื้นที่ มีความร่วมมือกับท้องถิ่น เป็นตัวแทนที่เจรจาพูดคุยกับหน่วยงานได้ ผู้นำท้องถิ่น ดำเนินการเรื่องนี้มาตั้งแต่แรก และมีการติดตาม สมาชิกเกิดความเชื่อใจในคณะกรรมการ การบริหารจัดการแม้ว่า บ้านยังไม่ได้สร้าง สมาชิกมีการส่งชำระหนี้ตรงเวลา ส่วนหนึ่งเพราะกลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เดือดร้อนจริง

สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหนองคันทร้ง จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

บ้านมั่นคงชนบทของหนองคันทร้ง เข้าใจว่า มีการขับเคลื่อนเครือข่ายชนบท และมีกลุ่มผู้เดือดร้อน บางส่วนที่คล้ายๆ กับบ้านมั่นคงขนาดเล็ก ยังไม่สามารถปรับปรุงอะไรบ้าง จุดเริ่มต้น ค่อนข้างกระท่อนกระแท่น กว่าจะมาถึงวันนี้ได้ พี่ๆ กลุ่มนี้ “**ทำด้วยใจ จะทำอย่างไรให้ดำเนินการไปได้**” จุดเริ่มต้น ก็ไม่ได้ตรงตาม หลักเกณฑ์ทั้งหมด บ้านขยายต่างๆ แต่ว่าผ่านการรับรองของที่ดิน มีความร่วมมือกับท้องถิ่น มีการจัดตั้ง คณะกรรมการเมือง ในกรรมการเมืองร่วมกับท้องถิ่น เครือข่ายและผู้เดือดร้อน

กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เดือดร้อนที่ไม่มีที่อยู่อาศัย จริงๆ ต้องเข้าบ้านข้างนอก ไม่มีที่ดิน สุดท้ายมารับรอง กันเข้าเป็นสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาของตัวเอง ได้มีการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหา พอจะดำเนินการได้โดยมี

กลุ่มเป้าหมาย 30 คน จากเป้าหมาย 100 คน ปัจจุบันสมาชิกทั้งหมด มี 100 คน ผู้เดือดร้อนทั้งหมด เป็นบุคคลไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อของสถาบันการเงิน และมีกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนยากไร้ จำนวน 12 คน ในโครงการ ผ่านการพิจารณาจากกลุ่มออมทรัพย์

การเก็บเงินออมจากสมาชิก ช่วงแรก มีจ่ายค่าที่ดินขั้นต่ำ 166 บาท การออมแล้วสมาชิก มีการออมตั้งแต่เป็นกลุ่มออมทรัพย์ ก่อนจะขอเสนอสินเชื่อ มีความแตกต่างจากหัดเล็ก จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ก่อน จึงค่อยจัดตั้งเป็นสหกรณ์

การบริหารเงินสินเชื่อของสหกรณ์ กรณีผู้ด้อยโอกาส ค่าที่ดินชำระหนี้เอง ส่วนค่าก่อสร้างบ้าน จากเงินสินเชื่อการเสนอขอจากพอช.และมีการขอรับสนับสนุนจากหน่วยงานบ้าง ผู้รับเหมาบ้าง ช่างชุมชนในพื้นที่มาช่วยกันลงแรง วัสดุซื้อคุณภาพให้พออยู่ได้ สหกรณ์บริหารเงินมีส่วนต่างดอกเบี้ยจ่ายสมาชิก 2%

การชำระหนี้ของสมาชิก กำหนดวันเก็บเงินสด (ไม่รับโอนเงิน) หนองคันทร่ง ต้องได้เห็นหน้าเห็นตาพบปะกันถึงจะเก็บเงินจากสมาชิกได้ ตั้งแต่วันที่ 1-4 หากหลังจากวันที่ 4 จะมีค่าปรับ วันละ 5 บาทต่อวัน ถ้าใครมียอดหนี้สูงจะปรับวันละ 10 บาท

การทำงานของกรรมการ มีการประชุมร่วมกันทุกเดือน หากสมาชิกมีปัญหา มาเข้าร่วมประชุมได้เวลาประชุม ส่วนใหญ่การประชุมคุยเรื่องการชำระหนี้ มีหนี้ผิติดภายใน มีการแบ่งหน้าที่ ทุกวันที่ 1 จะมานั่งเขียนใบเสร็จ ป่าประธานช่วยเก็บเงิน คณะกรรมการคนอื่นไม่ค่อยได้มา คนทำงานจะมี 2 คน พอเขาเขียนใบเสร็จก็รวบรวมส่งให้คนลงบัญชีให้ เดิมมีคนลงบัญชีแต่เขาออกไปแล้ว ตอนนี่ต้องหาใหม่ กรรมการตามรายชื่อ 7 คน ปัจจุบันทำงาน 2 คนต้องมานั่งทำงาน ทำงาน 4 วัน หากสมาชิกจ่ายเงินเกินกำหนดให้ตามไปจ่ายที่บ้านคนเก็บเงิน คนทำงานช่วงแรกไม่มีค่าตอบแทน ช่วงหลังถึงมีมีค่าตอบแทนเบี่ยเลี้ยง วันละ 200 บาท “วันนั้นที่หนูไป ยายแก่ มาก ต้องมาเป็นกรรมการ (ไม่มีคนทำบัญชี) คนจิตอาสาน้อย คนรุ่นใหม่เขาไม่มา”

คณะกรรมการมีทั้งหมด 11 คน หลักๆ จะรับผิดชอบในเรื่องนำเงินเข้าธนาคาร การทำงานประธาน เสร็จญูญิก ขอความช่วยเหลือ จาก 11 คน ทำงานประมาณ 4-5 คน

การชำระค่าหนี้ค่าที่ดิน การผ่อนชำระหนี้กับพอช. ทั้งที่ดินและเรื่องบ้าน ประมาณ 110,000 บาท เก็บเงินรวมจากสมาชิกประมาณ 120,000 บาท ส่วนต่าง คือ เงินค่าบริหารจัดการ

หนองคันทร่ง **เก็บเงินahunปีละครั้ง** กรณีสมาชิกที่ชำระหนี้หมดแล้ว ไม่เข้าใจว่าทำไมเขาต้องจ่ายค่าหุ้น อธิบายว่า เป็นสมาชิกสหกรณ์ชำระมีค่าหุ้นทุกปี ส่วนนี้สมาชิกเข้ามาไม่พร้อมกันมาคนละปี ทำให้ไม่เข้าใจหลักการ แนวคิดสหกรณ์ ต้องขอบคุณ ทีมทำงาน ลงช่วยชาวบ้านทุกอย่าง ประชุมด้วยกันทุกเดือน ช่วยประสานในการทำงาน

ก่อนหน้านี้เคยจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี เริ่มจัดเวลา 09.00 น. สมาชิกมาครบ เวลา 13.00 น. เรื่องความร่วมมือของสมาชิก ต้องโทร.ตามกัน หนองคันทร่งบ้านก่อสร้างได้ ประมาณ 30-40 คน สมาชิกที่ยังไม่ได้ก่อสร้างบ้านพักอาศัยอยู่นอกโครงการ ทำให้รวมตัวกันยาก

การก่อสร้างบ้านสมาชิกใช้เงินตัวเอง ไม่ได้ชำระหนี้ทั้งหมด บางรายสมาชิกจ่ายเงินชำระหนี้หมดแล้ว มีเงินก็นำเงินมาชำระหนี้บ้านเพิ่มเติม สหกรณ์พอมีสวนต่างจากยอได้รับ-จ่าย ประมาณ 10,000 กว่าบาท สมาชิกส่วนหนึ่งไม่ค่อยจ่ายเงินตรงเวลา ชอบเสียค่าปรับ สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ประมง กลุ่มเป้าหมายบ้านมั่นคงหลักๆ เข้าไม่ถึงสินเชื่อภายนอก จึงต้องมาเป็นกลุ่มเป้าหมายของ พอช. เป็นกลุ่มคนที่จนจริงๆ ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่มีความรู้ หลายคนเขียนหนังสือไม่ได้ การชำระหนี้ผิดนัดส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาส ผิดนัดไม่ถึงปี ระยะเวลา ประมาณ 8-9 เดือน

การบริหารงานก่อสร้างหนองคันทรัง มีปัญหาเนื่องจากพื้นที่ต่ำ เดิมเป็นที่นา มีการถมดินปริมาณดินที่นำมาถมน้อยเกินไปทำให้มีเรื่องดินทรุด ส่วนหนึ่ง เกิดข้อผิดพลาดเรื่องงานก่อสร้าง งบประมาณมีจำกัด เรื่องการคัดเลือกแปลงที่ดินมีความสำคัญ การทรุดตัวของดิน ค่อยๆ แก้ปัญหากันไป ไม่ว่าจะเจอปัญหาอะไร ที่ดินแปลงนี้ มีปัญหากับแปลงข้างเคียง ท่อระบายน้ำ มีการร้องเรียน ว่าชาวบ้านปล่อยน้ำไหลไปที่ดินพื้นที่ข้างเคียง

เฟส 1 จำนวน 21 หลัง สหกรณ์จัดการซื้อวัสดุให้ สั่งซื้อวัสดุรวมกันราคาวัสดุถูกกว่าซื้อรายเดียว การก่อสร้างใช้ช่างชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

เฟส 2-3 มีบ้านที่เจ้าของบ้านสร้างเอง และให้สหกรณ์ซื้อวัสดุให้ บางรายเจ้าของบ้านจัดซื้อวัสดุเอง สมาชิกบางหลังเป็นช่างอยู่แล้วก็สร้างบ้านเอง หลังไหนที่ไม่เป็นช่างจะจ้างช่างชุมชน ช่างในชุมชนไม่ได้ถือเงินเอง สหกรณ์สั่งวัสดุจากร้านค้าส่งของมาเท่าไร จ่ายเงินตามนั้น เจ้าของบ้านถือไม่ได้เงิน เงินแยกบัญชีไว้ “ถ้าสมาชิกถือเงินจะไม่ได้ไปซื้อวัสดุ อาจไม่ได้วัสดุจากร้านค้า จะนำเงินไปใช้อย่างอื่น” คณะกรรมการจะประเมินแล้วว่า หากเขาไม่มีวัสดุไปก่อสร้างบ้านจะไม่เสร็จ

สหกรณ์สั่งวัสดุให้สมาชิก สมาชิกนำเอกสารมาเบิกประมาณ 20 กว่าหลัง เฟส 2 เฟส 3 ทำแบบนั้น ตามความสมัครใจของสมาชิก หากสมาชิกหาซื้อวัสดุเองได้แล้วแต่สมาชิก

การบันทึกบัญชี คนเก็บเงินเล่าว่า “หนูมารับเงินต่อจากพี่เขา ช่วงแรกไม่รู้ว่าจะเวลาบันทึกบัญชี ต้องทำอย่างไร ตอนนี้มีพี่ตรวจบัญชีมาช่วยทำบัญชีเป็นปีที่ 2 สมาชิกได้รับงบประมาณจูงใจเกี่ยวกับการทำบัญชี จะมาบันทึกบัญชีที่สหกรณ์เป็นเงินฝาก สหกรณ์มีเงื่อนไขไม่คิดดอกเบี้ย ปกติเงินฝากออมทรัพย์จะมีดอกเบี้ย เงินนี้มีวัตถุประสงค์ไว้ให้สร้างบ้าน ไม่คิดดอกเบี้ยให้สมาชิก”

เรื่องสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนเหลืออยู่ประมาณ 2 ล้านบาท เวลาจ่ายเงินนำเอกสารมาแนบ ลดเงินอุดหนุนไป จัดการโดยแยกมาอยู่ในออมทรัพย์ บริหาร อยู่ในระบบสหกรณ์ ช่วงแรกๆ ได้รับงบประมาณมาจะแยกบัญชีไว้ไม่นำเข้าสหกรณ์ ในสหกรณ์จะมีแค่บัญชีลูกหนี้บ้าน และเจ้าหนี้บ้าน พอช. หลังจากมีปัญหาเรื่องการก่อสร้างไม่เสร็จตามแผนงาน มีการนำงบสาธารณูปโภค เข้ามาอยู่ในระบบสหกรณ์ ปัจจุบันจะทำลักษณะนี้

คณะกรรมการสหกรณ์ ประธานและคนทำบัญชี ซึ่งเป็นให้ข้อมูลทั้ง 2 คน มีอาชีพค้าขาย คนหนึ่งประธานสหกรณ์ ดำรงตำแหน่งมา 2 วาระ และอีกคนหนึ่งเป็นคนเก็บเงินจากสมาชิก

การเชื่อมโยงงานกับเครือข่ายที่อยู่อาศัย จังหวัดตราด มีการทำงานลักษณะเครือข่าย ให้คำแนะนำช่วยเหลือกัน กรณีหนองคันทรัง เคยมีการประชุมสมาชิกเรื่องปัญหาต่างๆ วางแผนแก้ไขดำเนินงานร่วมกัน **กรณีหาคัดเล็ก** มีการหารือกับสมาชิกเรื่องการทบทวนแบบบ้าน

เครือข่ายที่อยู่อาศัยจังหวัดตราด บ้านมั่นคงเมืองและบ้านมั่นคงชนบท มีทำความเข้าใจแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน การสำรวจข้อมูลจะไปลักษณะเป็นทีมพี่เลี้ยงที่เข้าถึงผู้เดือดร้อน กลไกเครือข่ายบ้านมั่นคงในการประชุมเครือข่าย หน่วยงานของแต่ละคนที่ได้มาหารือร่วมกัน โดยเครือข่าย ตกลงกันว่าเจอกันปีละประมาณ 3 ครั้ง ร่วมกับหน่วยงาน พอช. และกรมส่งเสริมสหกรณ์

สรุป ปัญหาสำคัญของหนองคันทรัง คือ เรื่องถนนในโครงการ สมาชิกปัจจุบันมี 2 กลุ่ม **บ้านเสร็จอยู่อาศัย 40 หลัง** เรื่องท่อระบายน้ำ ถนนยังไม่เสร็จ สมาชิกเดินทางเข้า-ออกลำบาก จึงไปเช่าบ้านอยู่นอกโครงการ เพราะพักอาศัยในบ้านตัวเองไม่ได้ **บ้านยังสร้างไม่เสร็จ ประมาณ 30 หลัง** บ้านสร้างไม่เสร็จ เพราะท่อระบายน้ำและถนนมาทีหลัง ทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งต้องแบกรับภาระค่าเช่า ทำให้ไม่สามารถอยู่อาศัยในโครงการได้ มีการจ้างผู้ตรวจทำบัญชี ทำบัญชี 2 เดือนครั้งด้วยและช่วยการติดตามงาน

ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

สหกรณ์บ้านมั่นคงคลองใหญ่ วิธีการของสหกรณ์ต้องทำบัญชีให้ตรง วิธีการ ระเบียบ การตรวจสอบจะตรวจสอบตามระเบียบสหกรณ์ พี่เลี้ยงเครือข่ายช่วยเหลือกัน กรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการในการบริหารสหกรณ์

พอช.มีการจัดระบบ ส่งต่อการบริหารงานสู่ระบบสหกรณ์

พอช.สนับสนุน งบประมาณอุปโภค มีการจัดระบบมาตั้งแต่ต้น การบันทึกบัญชีแบ่งหมวดหมู่ที่ชัดเจน การพัฒนาศักยภาพ การอบรม ให้ความรู้กรรมการ หากมีจัดการเป็นระบบตั้งแต่เริ่มจัดตั้งสหกรณ์ จะสามารถปิดทำบัญชีได้

เมื่อก่อนงบประมาณอุปโภคไม่ได้ลงบัญชี ตอนหลังต้องบันทึกบัญชี เข้าบัญชีสหกรณ์ ลงบัญชีใช้โปรแกรม excel สหกรณ์มีโปรแกรมสำเร็จรูปให้ใช้ได้ หากจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสหกรณ์ต้องมีบุคลากรที่ใช้โปรแกรมบัญชี หากบันทึกบัญชีผิดโปรแกรมจะแจ้งเตือนทันที

เจ้าหน้าที่สหกรณ์ กรณีหนองคันทรัง การบันทึกบัญชีปัจจุบันทำมือให้ได้ก่อน มอบหมายให้กรรมการทำข้อสังเกตกรรมการไปหาคนทำเลยทำให้สหกรณ์ไม่เข้มแข็ง เพราะตัวเองไม่รู้ว่ตอนนี้สถานะตัวเองเป็นอย่างไรตัวเองต้องรอให้คนทำบัญชีทำเสร็จแล้วนำมาดู

ประสบความสำเร็จเป็นความภาคภูมิใจ

ป่าประธาน ตั้งแต่เราเริ่มต้น เข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ มันมีอะไรเปลี่ยนแปลง ฉันมีส่วนร่วมในเรื่องนี้แล้ว ค่อยๆ ขยับได้ เรื่องทำบ้าน ทำไปเรื่อยๆ กรรมการต้องช่วยกัน อยู่กัน 2 คน มีบางหลังไปอยู่แล้วครอบครัวขยาย บางหลังก็ 4-5 คน สมาชิกบางรายขนาดบ้านเล็กไม่พออยู่ แต่เขาก็อยู่กันได้ ตนเองไม่เคยคิด ว่าต้องมาเป็น ประธาน ครั้งแรกเข้ามาเป็นสมาชิกเขาขอให้มาเป็นกรรมการและมาเป็นรองประธาน ขยับขึ้นมาเรื่อย ช่วยทุกอย่าง ที่ช่วยได้

กรรมการ หน้าที่หลักๆ ของหนู คือ เก็บเงินเขียนบิลอย่างเดียว เงินสดก็ประธานเก็บรักษา หลังจากเก็บ เงินสด มาดูว่ามีการก่อสร้างไหม ? จะเหลือเงินเอาไว้ ช่วงก่อสร้างต้องถือเงินสด ไม่เกิน 40,000-50,000 บาท ต้อง ไปซื้อวัสดุให้เขา

“สมาชิกแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนโยนเงินมาให้ก็มี บางทีเขาค้างชำระหลายเดือนมีค่าปรับ รองรับ หลายเรื่องรวมทั้งอารมณ์ของสมาชิกที่ปฏิบัติกับเรา เพิ่งเข้ามาช่วยงาน เดิมเป็นสมาชิกอยู่ปกติ ไม่ได้สมัครเลย เขาให้มาช่วย ตนเองบ้านอาศัยอยู่กัน 3 คนพ่อแม่ลูก” ตั้งแต่มาทำงาน คิดว่าสมาชิกจะมีความสามัคคีกันมากขึ้น ช่วงที่เราเข้ามา เรื่องการบริหารจัดการ ก็ต้องซื้อใจสมาชิก ตอนแรก ๆ เก็บเงินต้องอดทน มาปีแรกไม่เจอใครเลย มาเจอแค่ประธานบางคนเท่านั้น

สมาชิกจะชำระหนี้ค่าบ้านและที่ดิน ดังนี้ ส่งผ่อนบ้านชั้นต่ำ 166 บาท ชั้นต่ำ บ้านขนาด 8x6 จะชำระหนี้ 1,656 บาท รวมที่ดิน 1,822 บาท เงินกู้บ้านอย่างเดียว 184,215 บาท บ้านขนาด หลัง 4 x 7 รวมที่ดินด้วย 1,333 บาท เงินกู้บ้านอย่างเดียว 129,805 และมีกู้จำนวน 54,444 บาท เป็นกู้บ้าน เนื่องจากสมาชิกต้องการกู้แค่นี้ตั้งแต่แรก เหมือนว่ามีวัสดุอุปกรณ์ของเขาเอง ไม่มีการกู้เพิ่ม ภายหลังพบว่า ส่วนใหญ่ที่บ้านยังไม่เสร็จก็คือ การกู้จำนวน 54,444 บาท

การแก้ไขเรื่องบ้านที่ยังสร้างไม่เสร็จ มีหลายโครงการที่ทำรูปแบบนี้ ขอสินเชื่อเพิ่มเติม วิธีการต่างๆ ที่ขอความร่วมมือจากเอกชน รับบริจาค มาสร้างให้เสร็จ ทั้งกรรมการและสมาชิกร่วมกันจัดทำแผน จะมีเป็นกู้ 50,000 บาท ส่งชำระคืน 655 บาท และกู้อีกแบบนึง ส่ง ชำระคืน 880 บาท

ประธานสหกรณ์เมื่อก่อนประชุม นั่งยิ้มอย่างเดียว ไม่พูดข้อมูลอะไรเกี่ยวกับโครงการเลย สมาชิกก็คน บ้านตรงไหนเสร็จไม่เสร็จไม่รู้เลย ทุกวันนี้บอกเล่าได้ ได้รู้ข้อมูลของตัวเอง จะครบวาระการดำรงตำแหน่ง ต้องเว้นวรรค กรรมการหายาก กรรมการเข้ามาแล้วทำงานได้ด้วย ยิ่งยากใหญ่ กรรมการ 7 คน คนทำงานจริงจัง 2 คน

สรุป เรื่องเล่าการบริหารสหกรณ์จากบ้านมั่นคงขนาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จ.ตราด และสหกรณ์บ้านมั่นคงหนองคันทรอง อำเภอเมือง จ.ตราด สถานการณ์ปัญหาที่คณะกรรมการ 2 สหกรณ์เผชิญ พร้อมกับหน่วยงาน ภาคีวิชาการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ พอช. ประคับประคองช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ บทเรียนสำคัญ การคัดเลือกที่ดินในการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง สำหรับโครงการที่จะเริ่มต้นใหม่ หวังว่ามีแนวทางในการวางแผนการทำงาน ป้องกัน

ปัญหาสำคัญนี้ไม่ให้เกิดซ้ำจากความผิดพลาด แม้ปัจจุบันยังไม่มีคำตอบชัดเจนในการแก้ไขปัญหาของ 2 สหกรณ์ หน่วยงานยังคงต้องหาวิธีการต่อไป และขอให้กำลังใจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(ข้อมูลจากการลงพื้นที่ถอดบทเรียน วันที่ 13 มิถุนายน 2567)

สหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชนใหม่บุงคูก โครงการบ้านมั่นคงบุงคูก

อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

บ้านมั่นคงบุงคูก มีอีกชื่อหนึ่งว่าชุมชนสำราญฤทัย บุงคูก หมายถึงที่กักเก็บ เมื่อก่อนเป็นที่เก็บกักขุง มีสภาพรกร้าง และเป็นที่ยุงรูก ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ เขตเทศบาลเมืองมีพื้นที่ 13.49 ตารางกิโลเมตร ถือว่าเป็นเทศบาลที่มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับเทศบาลอื่นๆ แต่มีการอพยพแรงงานจากภาคชนบทเข้ามาในเมืองและมาจากจังหวัดอื่นๆ ทำให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยเป็นปริมาณมาก เกิดการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่ดินว่างเปล่า ที่ให้เช่าราคาถูก ทั้งของเอกชน วัดและริมคลอง มีทั้งกลุ่มที่เป็นชุมชนใหญ่และกระจายอยู่ตามแหล่งต่างๆ ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ไม่มีทะเบียนบ้าน ขาดบริการขั้นพื้นฐานจากรัฐและไม่มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามมาตรฐาน

สภาพของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ มีปัญหาขาดการศึกษา ขาดโอกาส มีรายได้น้อย อาชีพไม่มั่นคง จากการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์เมื่อปี 2537 ของการเคหะแห่งชาติ พบชุมชนแออัดเพียง 2 ชุมชน จำนวน 342 ครัวเรือน แต่ในการสำรวจในปี 2543 โดยเครือข่ายองค์กรชุมชนเมืองอุตรดิตถ์ พบชุมชนทั้งสิ้น 18 ชุมชน จำนวน 4,914 ครัวเรือน ในจำนวนนี้มีชุมชนแออัดอยู่ 778 ครัวเรือน มีการอยู่อาศัยหนาแน่น สภาพบ้านทรุดโทรม สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่อยู่ในที่ดินของผู้อื่น เช่น ชุมชนหลังรพช. ชุมชนเกษมราษฎร์ ชุมชนพาดวารีและชุมชนเจริญธรรม ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ทาบแร่แผงลอย ถีบสามล้อ บางชุมชนเช่น เกษมราษฎร์อยู่มานานถึง 50 ปี โดยรุ่นแรกๆ อาศัยอยู่บนแพริมแม่น้ำน่านและย้ายมาสร้างบ้านริมตลิ่ง บางส่วนเช่าที่จากราชพัสดุ

การเริ่มโครงการบ้านมั่นคง

ในปี 2537 สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม) ได้ขยายการดำเนินงานออกไปในส่วนภูมิภาค จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดแรกในภาคเหนือที่ พชม.จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นที่ชุมชนธรรมเจริญ เรียกว่า “โครงการบ้าน 15 บาท” ที่ชาวเจริญธรรม 8 ครอบครัว เก็บเงินเพียงคนละ 15 บาทเพื่อสร้างบ้าน ได้จุดประกายความสนใจให้ชาวชุมชนทั่วประเทศเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยร่วมกันทั้งเมืองอุตรดิตถ์

จากการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเมื่อปี 2543 ทำให้เกิดการสำรวจข้อมูลอย่างละเอียดร่วมกับภาคีต่างๆในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่ามีผู้เดือดร้อนกระจายอยู่ในเมืองหลากหลายรูปแบบ เช่น ชุมชนที่อยู่ในที่หน่วยงาน ชุมชนที่อยู่ในวัด อีกพวกหนึ่งเป็นกลุ่มบุกรุก ทั้งที่ดินเอกชนและที่ดินสาธารณประโยชน์ มีขนาดเล็กกระหว่าง 10 -15 หลังคาเรือน ไม่มีการรวมกลุ่มกันชัดเจนนักในตอนแรก เช่น บุ่งคูกุ ริมคลองเจริญบัณฑิต สามแยกห้วยไผ่ ห้วยไผ่ ช่างรั้ว วค.ตรอกแหนม รวม 778 หลังคาเรือน เมื่อได้ข้อมูลจึงนำเข้าสู่การประชุมวางแผนการทำงานโดยแบ่งกลุ่มชุมชนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่อยู่อาศัยมาอย่างยาวนานและเริ่มปรับปรุงชุมชนตนเองได้ กับกลุ่มที่ยังกระจัดกระจายเป็นจำนวนบ้าน 5 หลัง 10 หลัง บุกรุกที่ดินวัด รัฐ เอกชน ไม่มีทะเบียนบ้าน ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา ลูกหลานไม่ได้เรียนหนังสือ มีความเสี่ยงต่อการถูกไล่ที่ตลอดเวลา รวมทั้งกลุ่มบ้านเช่า ห้องเช่า ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับในพื้นที่ใจกลางเมืองอุดรดิตถ์ยังมีที่ดินว่างเปล่าอยู่เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้เครือข่ายองค์กรชุมชนและเทศบาลจึงเห็นชอบร่วมกันให้สร้างชุมชนใหม่ขึ้นมา เรียกว่า โครงการบุงคูกุ โดยขอแบ่งปันพื้นที่สาธารณะบริเวณบุงคูกุจำนวน 10 ไร่จากเทศบาล

บริเวณบุงคูกุเป็นที่ต่ำ รกร้าง ถูกชาวบ้านบุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยประมาณ 20 ครอบครั้ว เมื่อก่อนทางอำเภอเมืองให้เช่า เลี้ยงปลา ปลูกผัก ปัญหาคือพื้นที่บริเวณนั้นได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สันหนนาการของเมือง ถูกกำหนดให้เป็นสีเขียวอ่อน ไม่ใช่การอยู่อาศัย จึงได้มีการขอเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ โดยเทศบาลเป็นผู้ประสานงาน แต่ก็มีปัญหาติดขัดหลายประการจนท้ายที่สุดเทศบาลได้ใช้เงินจำนวน 6,000,000 บาทซื้อที่ดินใหม่ให้สำหรับ 124 ครอบครั้ว

กระบวนการสร้างบ้านมั่นคง

“เริ่มตั้งแต่สถาปนิก เขาเข้าใจบ้านมั่นคง เราให้พวกเราดูต้นทุนตัวเอง เรามีของเก่าไหม เอามาสร้าง เราดูจากออมทรัพย์ก่อน ว่าออมได้เท่าไร ออมเท่าไรจะได้บ้านขนาดไหน ชวนคิดเรื่องแบบนี้ ไม่ได้เอาบ้านมาโชว์เลย เอาไม้ของตัวเองมาลองทำดู บ้านราคาสามหมื่นกว่าจะได้ ค่อยๆ ทำให้คิดก่อนว่า อาชีพ เก็บขยะ ลูกจ้าง โรงน้ำแข็ง ค้าขาย ขอทาน ออกไปตั้งแต่เที่ยงคืนกว่าจะกลับบ้านสามทุ่ม อยู่ในบ้านก็ขี้โมง บ้านหลังใหญ่เหมาะกับเราไหม เป็นหนี้ที่เราพอจ่ายได้”

จากคำบอกเล่าของประธานสหกรณ์ใหม่บุงคูกุ ทำให้มองเห็นได้ชัดเจนถึงกระบวนการสร้างบ้านมั่นคงของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งได้ยึดถือหลักการมีส่วนร่วมมาตั้งแต่เริ่มต้นงานพัฒนาที่อยู่อาศัย

โครงการบ้านมั่นคงบุงคูกุ เริ่มเมื่อปี 2544 และเริ่มออมทรัพย์ ปี 2546 โดยวันที่ 29 มีนาคม 2546 ได้มีพิธีเปิดโครงการ “บุงคูกุ” และมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือหรือ mou กับ พอช. ในปี 2547 เทศบาลเมือง

อุตรดิตถ์ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (สถาบันพัฒนาชุมชนเมืองในสมัยนั้น) แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในสมัยนั้น อาศัยหลักร่วมคิดร่วมทำ

กระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์

การออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย เป็นเครื่องมือหลักนำไปสู่การสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ กระบวนการสร้างบ้านมั่นคงในจังหวัดอุตรดิตถ์ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการออมทรัพย์ในทุกโครงการที่ได้ดำเนินการ โดยชาวชุมชนจะออมทรัพย์ร่วมกัน เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเชื่อมโยงผู้เดือดร้อนเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนปัญหา ข้อมูลข่าวสารกัน เป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านทุน และเรียนรู้การบริหารจัดการทุนและชุมชนก่อนจะย้ายไปอยู่ชุมชนใหม่ร่วมกัน มีพระสงฆ์และเครือข่ายเป็นที่เล็งช่วยในการตั้งและพัฒนากลุ่ม จนสามารถบริหารจัดการตนเองได้ ทำให้มีสมาชิกออมทรัพย์ในเครือข่ายบ้านมั่นคงเมืองอุตรดิตถ์ 17 กลุ่ม มีสมาชิกกว่า 3,000 คน มีเงินออมกว่า 3,000,000 บาท โดยการออมเพียง 20 -200 บาทต่อเดือน

กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงบุงคูก จากสภาพชุมชนที่กระจัดกระจายแยกกันอยู่ ในการออมนั้นเริ่มออมกันวันละ 1 บาท บางคนมีเยอะก็ออมเยอะ เช่น เดือนละ 100 บาท เก็บเงินออมไว้ที่ที่เครือข่าย ใครมีเวลาว่างก็ไปดูมีรายงานออมทรัพย์แต่ละเดือน ในตอนเริ่มต้นมีจำนวน 18 ชุมชนเข้าร่วม แต่เข้าเกณฑ์บ้านมั่นคงแค่ 13 ชุมชน ใช้วัดกลางเป็นสถานที่ทำงาน มีค่าน้ำมันครั้งละ 20 บาท ทางวัดช่วยเหลือเรื่องอาหาร และเป็นพระพี่เลี้ยง อีกทั้งยังช่วยเลี้ยงลูกให้กับคนทำงานด้วย

สำหรับบ้านมั่นคงบุงคูก เมื่อได้ดำเนินการมาสักระยะหนึ่งมีปัญหาการบริหารจัดการ จึงมีการจัดระบบภายในชุมชนใหม่ และตั้งชื่อเป็น “กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนใหม่บุงคูก” ซึ่งมีคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกจากชาวบ้านในชุมชนทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน เற்றுณิกและผู้ช่วยற்றுณิก 2 คน เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ 2 คน และกรรมการอีก 6 คน

กรรมการแต่ละตำแหน่งมีหน้าที่รับผิดชอบ ประธานและรองประธานกลุ่มมีหน้าที่ดูแลบริหารทั่วไป เற்றுณิกและเลขานุการดูแลเรื่องบัญชีและการเงิน ส่วนกรรมการอื่นๆ ดูแลเรื่องการบริหารงานทั่วไป กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนใหม่บุงคูกได้ก่อตั้งมาตั้งแต่เริ่มกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยกันทั้งเมือง แต่เพิ่งจะมารวมตัวกันทำกิจกรรมอย่างจริงจังในปี 2545

ในการเสนอโครงการจำนวน 124 ได้งบประมาณจำนวน 122 แต่ปัจจุบันมี 131 หลัง ใช้การสำรวจ มีเวทียืนยันสิทธิ์ ต้องมีคนรู้จักคนๆ นี้เป็นใครมาจากไหน ทำความเข้าใจแบบสำรวจก่อน ก่อนจะไปถาม บางคนคินเองเพราะมองว่าตัวเองไม่เข้าสิทธิ์ หลังจากจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์แล้ว ทางชุมชนได้ขอสินเชื่อบ้านมั่นคงจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จำนวน 15 ล้านบาท แต่ใช้จ่ายตามจริง 11.4 ล้านกว่าๆ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี เพื่อ

นำไปจัดสร้างบ้านมั่นคง สามารถเบิกเงินได้ในปี 2559 โดยได้เงินงวดแรกจำนวน 3,720,000 บาท งวดที่สอง 1,420,000 บาท และงานที่สาม 1,190,000 บาท จ่ายหนี้ พอช.หมดปี 2564

สินเชื่อที่ได้รับการอนุมัติจาก พอช. จะมีอนุกรรมการดูแลเรื่องการเบิกจ่าย ซึ่งการเบิกจ่ายแต่ละครั้งต้องมีลายเซ็นของผู้มีอำนาจเบิกจ่ายครบทั้งสามคน คือประธานกลุ่ม เภรัญญิกและเลขานุการ

การใช้หนี้สินมาสร้างบ้าน คณะกรรมการจะให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการใช้ตามศักยภาพหรือความสามารถของแต่ละครอบครัว โดยจะพิจารณาจากฐานของการออมทรัพย์ รายได้ ความสามารถในการจ่าย ตลอดจนความต้องการของชาวชุมชนและต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการและชาวชุมชนแต่จะต้องไม่เกินวงเงิน 150,000 บาท โดยสินเชื่อดอกเบี้ยร้อยละ 1 นี้ ทางกลุ่มให้สมาชิกกู้ร้อยละ 4 ต่อปี โดยจะเอาส่วนต่าง 3% มาช่วยเหลือชุมชนและเป็นค่าบริหารจัดการ

วงเงินที่สมาชิกขอกู้มาสร้างบ้านมี 3 แบบ คือจำนวน 150,000 บาทสำหรับผู้ที่ปลูกบ้านสองชั้น ต้องผ่อนเดือนละ 1,350 บาท จำนวน 100,000 บาท สำหรับผู้ที่ปลูกบ้านแบบห้องแถว ผ่อนส่งเดือนละ 900 บาท และจำนวน 30,000 บาท สำหรับผู้ที่ปลูกบ้านแบบประหยัด ต้องผ่อนชำระเดือนละ 270 บาท

เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินในการสร้างบ้าน ได้เช่าจากเทศบาลเป็นระยะเวลา 15 ปี ตารางวาละ 1 บาทต่อเดือน แต่ละครอบครัวจะได้พื้นที่เท่ากันทั้งหมด คือ 18 ตารางวา มีความแตกต่างกันที่การเลือกรูปแบบบ้านเท่านั้น แบบบ้านดังกล่าวชาวบ้านได้ช่วยกันออกแบบขึ้น โดยมีสถาปนิกชุมชนเป็นผู้ช่วยดูแล และมีแบบบ้านให้เจ้าของบ้านเลือกตามความชอบใจของตน 5 แบบ คือบ้านเดี่ยว 2 ชั้น บ้านแฝด 2 ชั้น ห้องแถวชั้นเดียว และบ้านพิเศษ ราคาถูกไม่เกิน 30,000 บาท

เมื่อเจ้าของบ้านเลือกแบบบ้านได้แล้ว ก็จะซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มา เพื่อทำการสร้างบ้านโดยจะรวมกันซื้อจากร้านวัสดุก่อสร้างในตัวเมือง เพราะจะทำให้ได้ราคาที่ถูกกว่าการซื้อแบบต่างคนต่างซื้อ เมื่อได้วัสดุมาแล้วจึงค่อยแยกเป็นของใครของมัน ทั้งนี้การซื้อวัสดุแต่ละครั้งเจ้าของบ้านจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบ แล้วคณะกรรมการจะเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อให้

ในเรื่องการก่อสร้างนั้น เจ้าของบ้านจะเป็นผู้หาคนมารับเหมามาสร้างบ้านเอง แต่เวลาเบิกค่าแรงจะต้องไปเบิกกับคณะกรรมการทุกครั้ง ส่วนบางคนไม่มีเงินพอที่จะจ้างผู้รับเหมามาทำก็จะลงมือทำเองหรือจ้างคนในชุมชน และมีบางหลังที่ใช้วิธีลงแขก ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การแก้ไข้ปัญหา

1. สมาชิกกู้เงินกลุ่มออมทรัพย์และไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ใช้วิธีปรึกษาฝ่ายลินเชื่อว่าทำอะไร ดอกเบี้ยเป็นกระแสรายวันแต่เราคิดเป็นรายเดือน ไม่อยากปรับ ไม่อยากเอาเปรียบ ถ้าไม่มีขอให้บอก อย่าหายไปเฉยๆ
2. บางบ้านไม่ส่งชำระหนี้กลุ่มเลย เพราะลูกไปมีเรื่องมีราวก็ต้องใช้เงินไปแก้ไข้ปัญหา แต่กรรมการทุกคน มองว่าการมาสร้างชุมชน ไม่ใช่แค่การมีบ้าน ถ้าอยากมีบ้านไปซื้อข้างนอกก็ได้ แต่บ้านมันคงต้อง คิดถึงกลุ่ม เพราะช่วยกันมาตั้งแต่แรกต้องช่วยกันต่อไป ยกเว้นว่าทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายา เรา แก้ปัญหาให้สมาชิกเช่น ใช้เงินกลุ่มออมทรัพย์แก้หนี้ในระบบ 4-5 ราย
3. เชื่อในศักดิ์ศรีของคนจนด้วยกัน ต้องไม่กลัวว่าเราจะไม่คืน ต้องกล้าทวง กล้าพูดในที่ประชุม และ “เราเชื่อในความเป็นคนของเขา” และเขาก็คืน ถ้าทำดีมาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การคัดคนเข้ามา คนไม่มีที่ไป เราไม่ได้บังคับขั้นต่ำ แต่อย่างไรก็ต้องคืน ยิ่งไงเขาก็ต้องจ่าย เป็นความภูมิใจของเขา เขาก็มีศักดิ์ศรี ของเขา
4. จัดเวทีพูดคุยหาทางออกร่วมกัน ใช้เวทีกลางจัดทุกเดือน โดยเชิญทุกฝ่ายมาร่วมประชุมทั้ง คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ลูกหนี้ เทศบาล สรุปว่าคนที่เป็นอย่างนี้ทำตามมติของที่ประชุม
5. สร้างความต่อเนื่องในการทำงาน สร้างกฎกติกา มีเทศบาลให้คำแนะนำ วางกฎระเบียบ สร้างกติกา ของชุมชน เดิมมี 15 ข้อ ตอนนี้อยู่เหลือ 8 ข้อ ทำข้อตกลงก่อนจะสร้างบ้าน ทุกคนต้องปฏิบัติ มีการทำ บ้านที่กข้อตกลงร่วมกัน มีสองครัวเรือนออกไปจากชุมชน โดยใช้กติกาของชุมชน ทำให้มองเห็นความ เข้มแข็งของบุงคูก
6. ให้เทศบาลจัดการปัญหา แก้ปัญหาบางประการให้ เพราะบางครั้งความเป็นสมาชิกของชุมชน ของ กลุ่ม ทำให้รู้สึกว้า เหมือนกันเท่ากัน จึงไม่มีใครกลัวใคร บางเรื่องต้องให้คนที่มีความมาจัดการโดยไม่มี ส่วนได้ส่วนเสีย
7. วิธีการจัดการกับเรื่องการเมือง การเมืองมีผล แต่อยู่ที่การจัดการ ที่บุงคูกไม่ปิดกั้น เปิดเวทีให้ทุก พรรคการเมือง ให้คนตัดสินใจที่นโยบาย ถ้าดีถูกใจก็เลือก ถ้าไม่ถูกใจก็ไม่ต้องเลือก
8. ใช้วิธีเก็บเงินเป็นรายวัน การปรับวันละ 5 บาท
9. ให้ความสำคัญกับเรื่องกระบวนการ อธิบายให้ทุกคนเข้าใจ เรื่องบ้านมันคงมันจะไม่เพี้ยน ต้องคุยกัน บ่อยๆ คนไทยลืมนง่าย คุยกันทุกวันยิ่งดี จะปฏิบัติได้

ผลกระทบและผลลัพธ์

1. ผลจากการดำเนินการก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชุมชน ทำให้ชาวชุมชนมีความสามัคคีแน่นแฟ้น เกิดการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง ทำให้ชาวชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นมากขึ้น ทางด้านเศรษฐกิจทำให้ชาวชุมชนมีความประหยัดรายจ่ายลงกว่าเดิม และบางรายมีรายได้มากขึ้นเนื่องจากสามารถเปิดร้านขายของชำในชุมชน และรับจ้างเหมางานต่างๆ มาทำที่บ้านได้
2. สร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานอื่น เช่น เทศบาล มองว่าบุงคุงมีทุน คือ ทุนมนุษย์ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การฝึกอาชีพ ด้านสุขภาพ ทำงานร่วมกันมา 11 ปี แล้ว เช่น การดูแลผู้สูงอายุได้ดีในชุมชน ช่วงโควิด มีการกักตัว มีบ้านกลางทำ CI
3. ชุมชนเข้มแข็ง รู้จักกันหมด เวลาทำงาน พฤติกรรม เข้าออกเวลาไหน เป็นระบบเหมือนเครื่องจักรกันทั้งชุมชน

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน

1. ด้านคน เช่น ตาแดงเป็นคนที่ไม่ค่อยไว้วางใจใคร ตอนแรกไม่กล้าเข้าร่วมเพราะกลัวกรรมการโกงเงิน ตาแดงฝากเข้าถอนเที่ยง ฝากถอนเช้า 5 บาทถอนตอนเที่ยง 2 บาท แต่ก็สามารถเก็บออมมาจนสามารถจ่ายหนี้บ้านหมด ตอนนี้เลิกเหล้า เพราะคุยกัน ใช้เวลาที่ชาวบ้าน ให้กินเฉพาะในบ้าน เจ็บป่วย อสม.ไปดู แนะนำ
2. ชุมชนมีกฎกติกา มีระเบียบมากยิ่งขึ้น มีเวทีชุมชนทุกเดือน ทุกคนมีโอกาสเสนอแนวคิดตนเองได้ ทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ทุกครั้งที่เวทีมีเทศบาลเข้าร่วมด้วย คอยเสริมแนะนำ หากมีเรื่องขัดแย้งมีการทำบันทึกความขัดแย้ง เสนอผู้บริหารให้รับทราบ ทำให้อยู่ภายใต้กติกาของชุมชน
3. สร้างแกนนำรุ่นใหม่ เช่น ลูกชายประธานสหกรณ์ ขณะนี้ทำงานในเทศบาล และดูแลคนในชุมชน เหมือนครอบครัว

ความภาคภูมิใจ

1. “บ้านธรรมเจริญขึ้นชื่อว่าบ้าน 15 บาท แต่ที่บุงคุงจะเรียกว่า บ้าน 5 บาทก็ได้ เพราะมีบางรายที่ตอนเช้าฝาก 5 บาท บ่ายมาถอน 2 บาท เอาไปซื้อเหล้า” เป็นคำบอกเล่าให้เห็นถึงความยากลำบากของการจัดการกลุ่มออมทรัพย์ที่มีสมาชิกหลากหลายอาชีพ ทั้งขอทาน รับจ้างถีบสามล้อ แบกหาม รับจ้างรายวันอื่นๆ แม่บ้าน รปภ.

2. ความสำเร็จของโครงการบ้านมั่นคงที่ชุมชนบุงคูก ได้จุดประกายให้ชุมชนอื่นๆ ในอุตรดิตถ์ เกิดความตื่นตัวและอยากดำเนินการตาม โดยมีอีก 3 ชุมชนเข้าร่วมโครงการคือ ชุมชนหลัง รพช.จำนวน 87 ครัวเรือน ชุมชนเจริญธรรม 148 ครัวเรือนและชุมชนเกษมราษฎร์ 74 ครัวเรือน และกลุ่มแกนนำในชุมชนบุงคูกไปช่วยเหลือชุมชนอื่นๆ ในการสร้างบ้านมั่นคงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
3. กระบวนการสร้างบ้านมั่นคงเป็นกระบวนการสร้างความมีศักดิ์ศรี “สมัยก่อนใช้เรื่องกระบวนการบ่อย ให้ชาวบ้านคิด ให้เขา รู้ตัวว่าเป็นเจ้าของร่วม ให้รู้ว่าเงินของคุณรวมกันหมด เป็นศักดิ์เป็นศรีของคนจน ศักดิ์ศรีของเราอยู่ที่ไหน อยู่ที่สัจจะมีความซื่อสัตย์ ออมทรัพย์เป็นศักดิ์ศรีให้เรา เราไม่จำเป็นต้องเอาเงินก็ได้ เอาขยะก็ได้ มีบาทหนึ่งก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การเช่าที่กับเทศบาลก็เหมือนกัน เราเป็นนักต่อรอง ลองต่อรองเขา เราจะเอาฟรีก็ได้ แต่เราก็ขอเช่าตารางวาละ 1 บาท เรามีสิทธิไปพูดไปออกแบบ”
4. ความภูมิใจอีกประการหนึ่งคือการไม่ทำสหกรณ์ เพราะไม่เหมาะ สหกรณ์มีระเบียบ ระยะเวลาในการส่ง ถ้าไม่ส่งต้องออก กลุ่มออมทรัพย์ยืดหยุ่นกว่า “กลุ่มออมทรัพย์คุยกันทุกคน คุยกันทุกเรื่อง” ทำเป็นกลุ่มออมทรัพย์ก็สามารถส่งหนี้ พอช. หมดไม่จำเป็นต้องตั้งเป็นสหกรณ์

แผนงานที่ทำให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

1. เมื่อจ่ายหนี้ พอช.หมดแล้ว ทางชุมชนได้เตรียมการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีหอกระจายข่าว ทำเรื่องจัดการขยะ “เขาให้เราสร้างชุมชน ไม่ใช่ให้เราไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร”
2. ทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสท.) เรื่อง ยาเสพติด สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ปัญหาความรุนแรง มีคณะกรรมการชุมชนเป็นหลักในการดำเนินงาน มีวงพูดคุยกับทุกคน วางแนวทางร่วมกัน ประชุมกันต่อเนื่องทุกเดือน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการตามสถานการณ์
3. มีแหล่งเงินทุน พอช. กับ สสส. เทศบาล จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ คณะกรรมการชุมชนเป็นหลัก จนเป็นแปลงผักชุมชน ใช้กองทุนแม่เป็นศูนย์กลาง เชื่อมปัญหาต่างๆ
4. มีกลุ่มธนาคารขยะ ขยายไปที่สมานมิตร กลุ่มเกษตรอินทรีย์ มีกองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนระดับจังหวัด กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลตั้งแต่ปี 2543
5. จัดเวทีทำกิจกรรมเชิงรุก มาก่อน ปีใหม่มีของขวัญให้ มีธนาคารขยะ ก่อนเปิดเทอม เด็กเอาไปขาย เขามีรายได้ พาเด็กไปช่วยงานวัด เจ้าอาวาสใส่ซองให้ ศพคนรวยเขาก็ใส่ซองให้เรา
6. มีประชุมชุมชนทุกวันเสาร์สุดท้ายของสิ้นเดือน แจ้งเรื่องสุขภาพ กิจกรรมของหน่วยงาน ความปลอดภัยในชีวิต หมาแมว เรื่องรถ แนวทางการแก้ไข ป้องกันการทะเลาะกัน

7. ทำงานกับ พอช. อย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายในระดับจังหวัดทุกประเด็นงาน เช่น สวัสดิการ นัดตัวแทน
ทุกประเด็นงาน อำเภอละ 10 คนมาประชุมกัน ว่าแต่ละประเด็นจะเชื่อมโยงกันอย่างไร ทำเป็นกลุ่ม
จังหวัด ของภาคเหนือแบ่งเป็น 3 โซน อุดรดิตถ์อยู่เหนือล่าง 1

สรุป

การถอดบทเรียนการบริหารสินเชื่อภายใต้โครงการบ้านมั่นคง 5 พื้นที่ 5 ภูมิภาค ทำให้เห็นภาพการทำงานเชื่อมโยงของเครือข่ายบ้านมั่นคง เริ่มต้นจาก (1) โครงการบ้านมั่นคงบึงคูก อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ พื้นที่ อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี ไปดูงานบึงคูก ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ กลับมาดำเนิน (2) โครงการบ้านมั่นคงสามชุก อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี (3) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัทลุง จำกัด (4) สหกรณ์เคหสถานแก่นนคร จำกัด ชุมชน 95 ก้าวหน้านคร จังหวัดขอนแก่น และ (5) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหนองคันทร่ง จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

จากข้อมูลเอกสารการเสนอโครงการ ผลการอนุมัติสินเชื่อ และข้อมูลจากการเข้าร่วมเวทีถอดบทเรียนดังกล่าว ทำให้เห็นบทเรียนความสำเร็จและความท้าทายการบริหารงานในรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์ และสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง ตามความต้องการของสมาชิกและคณะกรรมการทำให้เห็นภาพการบริหารงานต่างๆ กลไกการทำงาน ประธาน คณะกรรมการ เหนือญาติ ผู้จัดทำบัญชี โครงการดำเนินงานสำเร็จได้เพราะการบริหารงานมีความโปร่งใส การสื่อสารผ่านเวทีการประชุมกันร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ การปลูกฝังแนวคิดอุดมการณ์โครงการบ้านมั่นคง วินัยการออม การบริหารจัดการการเงิน

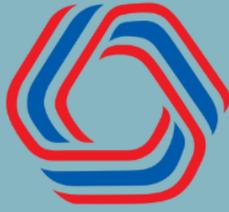
การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย สมาชิกที่เป็นผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก พื้นที่ตั้งโครงการส่งผลต่อการก่อสร้างบ้านโดยตรง บางพื้นที่อยู่ใกล้ภูเขาปัจจุบันยังไม่ได้ก่อสร้างบ้านต้องปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โครงการส่วนใหญ่ที่ดินเดิมเป็นพื้นที่ทำนา ทำให้มีค่าใช้จ่ายเรื่องกรรมที่ดินเพิ่มขึ้น หลังฝนตกน้ำไหลไปเข้าพื้นที่ข้างเคียงการบริหารจัดการงานก่อสร้าง ค่าวัสดุ ค่าแรงงาน การจ้างผู้รับเหมา จ้างช่างชุมชนสร้างบ้าน

การบริหารสินเชื่อระหว่างสหกรณ์กับ พอช.และสินเชื่อภายในระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก หลายโครงการสำเร็จได้ เพราะคนทำบัญชี มีบทบาทสำคัญ การบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการและสมาชิกรับทราบได้รวดเร็ว เมื่อบ้านสร้างเสร็จสมาชิกเข้าอยู่อาศัย การดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยภายในโครงการ แผนงานในอนาคต คือ การแสวงหาโอกาสจากการเชื่อมโยงกับท้องถิ่น ท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรมตามประเพณี วันสำคัญ สำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ และการส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก

สิ่งสำคัญ การจัดทำข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย การสนับสนุนการทำงานและการติดตามอย่างใกล้ชิด การพัฒนา ศักยภาพทีมงานคนรุ่นใหม่ การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังคงเป็นความท้าทาย ของการบริหารสินเชื่อภายใต้โครงการบ้านมั่นคง

สำนักพัฒนาองค์ความรู้และสื่อสารองค์กร

กันยายน 2567

พอช. - CODI

สำนักพัฒนาองค์ความรู้และสื่อสารองค์กร